

eto obsežnih nalog

posamezen
bolj velja
iv oziroma
tem lah-
naša 95-
dovi naših
s svojimi
v našem
rznati mo-
est pripad-
železarni v
ej izgubili
smo to tra-
z zavestjo,
upravljav-
in v celoti
no poslova-

našim izdel-
s v zadnjih
edaj v glav-
o povečana
izacije zna-
ilijarde di-
v tem po-
več priča-
bi se cene
rovinam in
o povečale.
ktivitu, da z
odnih stro-
vo za pove-
adarda. Po-
log bomo
irati našo
ostriimi po-
izacijo pro-
sti z zože-
ta. Že letos
evanju gle-
o zmanjša-
ov, plošča-
železa; mo-
ej pospeše-
o, ki nam
čne in eko-
Tako pre-
ko niti za
pa tudi ne
o uresniči

jskih delit
olnem tek
rav in stro-
pa ne sme
katerih to-
ravi osnov-
ra biti zo-
olektiva ob-
ta monta-
železarne.

Samo pravilno sodelovanje in medsebojno razumevanje težko, ki pri istočasni rekonstrukciji in proizvodnji vedno nastanejo, lahko pomaga k uspešnemu in pravočasnemu zaključku rekonstrukcije, ne da bi pri tem proizvodnja v obratu trpela. Tudi razne pripombe, nasvete in želje obratov in proizvajalcev v obratu je treba povedati in upoštevati med izgradnjo, a ne uveljavljati v obliki kritike po dograditvi. Kljub temu, da bodo montažna dela deloma izvajala za to specializirana montažna podjetja, bo potrebno, da bodo pri tem sodelovali mnogi naši izkušeni tovariši tako iz proizvodnih obratov kot iz vzdrževalnih obratov in bo treba v letošnjem letu zaradi tega njihove ostale naloge omejiti na nujno potrebne primere oziroma dela. Montaža nove električne peči, ki bo ob koncu leta že dala prve tone elektro jekla, montaža strojev za vlečenje v jeklovleku in v žičarni, novih žaričnih peči v jeklovleku in predelovalnih obratih, škarij in stroja za ravnanje v valjarnah debele in tanke pločevine, mora biti opravljeno čimprej, da bi lahko že v tekočem letu izkoriščali kupljene naprave. Kako obsežna so montažna dela pri pečeh in valjarniških napravah s pomožnimi energetskimi napravami na Beli in pri novi kisikarni s kompresorji za zrak, se pa velika večina našega kolektiva ne zaveda, ker do sedaj

take montaže v naši železarni še nismo imeli. Zaradi tega bo nujno potrebno, da se bo s to montažo ukvarjal ves kolektiv Železarne Jesenice. Kot sem že omenil, bodo v letu 1964 začele obratovati prve naprave, ki smo jih v okviru rekonstrukcije kupili in zgradili. Zelo kratek je čas, v katerem bo treba vzgajati odgovarjajoče kadre za te nove naprave in to bo zahtevalo mnogo požrtvovalnosti od strokovnjakov, ki bodo te kadre priučevali kot tudi od bodočih novih proizvajalcev.

Novi stroji in naprave, ki bodo v veliki meri avtomatizirani in mehanizirani, ne bodo zahtevali od posad več toliko posluževanja, pač pa več upravljanja, kar pomeni, manj fizičnega, toda mnogo več umskega dela, največ pa pazljivosti pri delu. Tudi tu bomo uspeli hitro preiti od začetne na polno proizvodnjo le, če bodo graditelji in monterji posameznih naprav ter proizvajalci kot ena delovna skupina, ena ekipa, katere naloga je, v interesu posameznega obrata in celokupnega kolektiva železarne, tako moderno napravo čimprej vključiti v polno proizvodnjo.

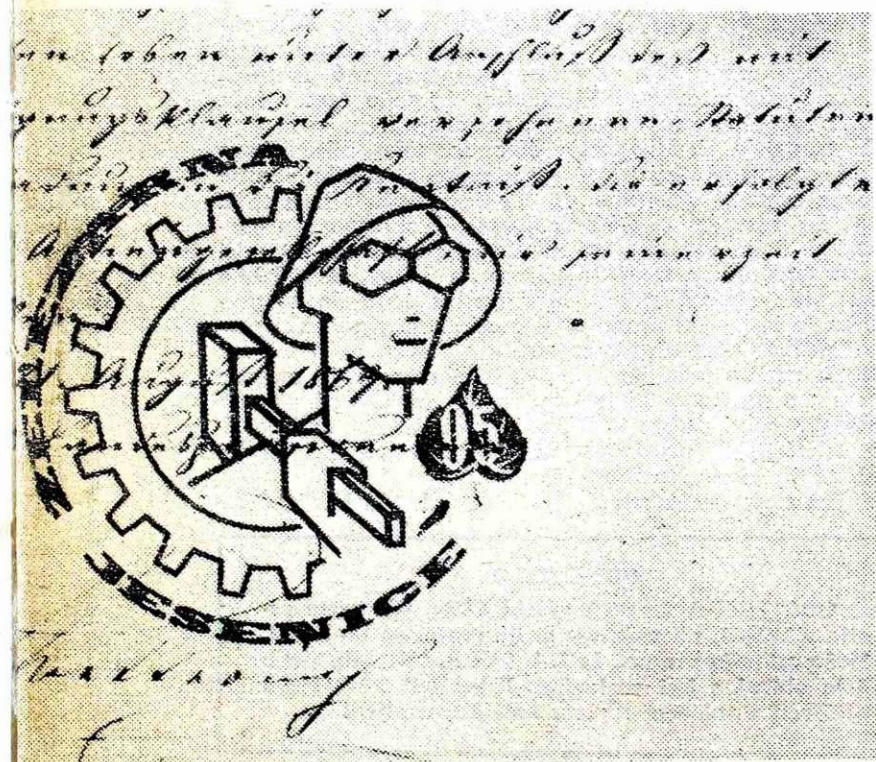
Če bomo pri teh nalogah v letu 1964 uspeli, bo to leto predstavljalo res prelomnico v naši železarni. Z željo, da se to uresniči, želim vsem članom kolektiva **SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO!**

Inž. Matevž Hafner

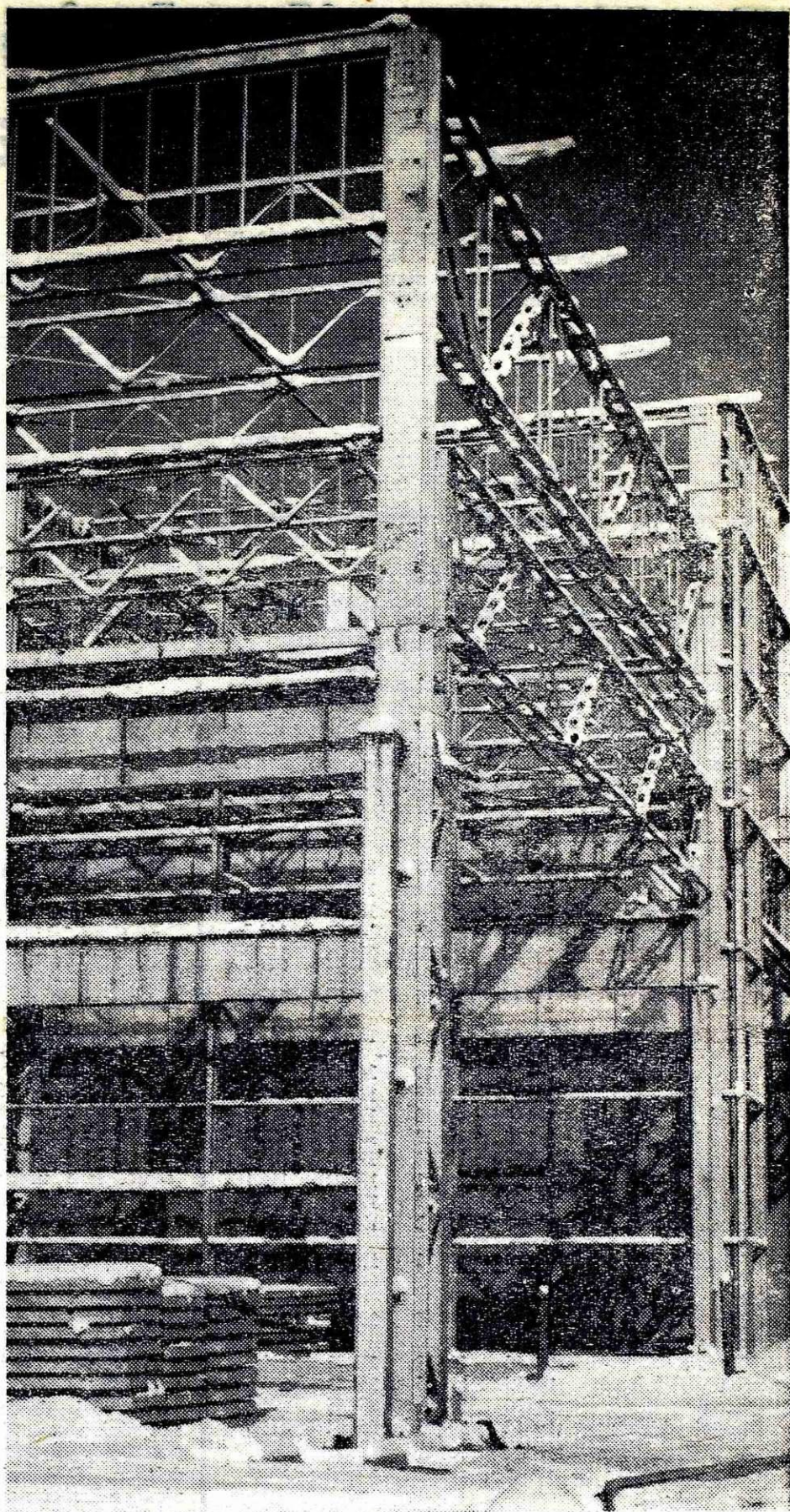
ŽELEZAR

JESENICE, 1. JANUARJA 1964

ŠT. 1/VI.

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO

Na Belškem polju potekajo dela pri izgradnji valjarn hitro in točno

- 1964

Najvažnejša za nas je brez dvoma sedanja obnova, ki jo vsi spremljamo budno, ker se zavedamo, da je od nje odvisen napredek naše železarne, blaginja nas vseh. Obnovljeni plavži in martinarna, nova električna peč, nove valjarne in še vrsta drugih novih in obnovljenih strojev ter naprav bo že v tem novem letu pokazala prve sadove velike rekonstrukcije, za katero smo se odločili jeseniški železarji, da bi zagotovili boljše življenje sebi, svojim potomcem in vsem narodom Jugoslavije.

Tudi v prihodnje si želimo dobrega sodelovanja z železnico

Ko pregledujemo uspehe pa tudi težave, s katerimi smo se borili v letu 1963, ugotavljamo, da je prav iste težave imela tudi železnica. Res je, da so bili med letom problemi, ki jih tudi v skupnem prizadevanju z železnico nismo mogli uspešno rešiti, toda kljub vsem težavam smo z doseženimi uspehi pri odpremi blaga lahko zadovoljni.

Med najbolj perečimi vprašanji je bilo prav gotovo veliko pomanjkanje železniških vagonov za nakladanje blaga. Prav tu je bilo treba najti rešitev, ki bi zadovoljila železnico in nas. Vemo pa, da odstranitev težav zavisi v glavnem tudi od tega, kakšni so odnosi med železnico in koristniki prevoza in da železnica laže premaguje teža-

ve, če koristniki prevoza v redu izpolnjujejo svoje obveznosti proti železnici. S pravočasnim nakladanjem pa tudi razkladanjem pospešimo namreč obtež železniških vagonov, to pa pomeni pospešitev kroženja produktivnosti v železniških prevozi. Zato je železnica posvetila temu vprašanju veliko pozornosti, povečala je komercialno brzino prevoza blaga, zmanjšala zadrževanje pošilk na železniških vozliščih in prekladalnih postajah ter tako omogočila, da je bilo več voznega parka na razpolago.

Lahko pa trdimo, da je bila v letu 1963 tudi naša najvažnejša naloga, kako izboljšati nakladanje in razkladanje blaga in tako pospešiti hitrejši obtež železniških voz. Mislimo, da smo oba cilja zasledovali v veliko vlogo in tudi zelo uspešno. To trditev

naj ponazorimo z nekaterimi podatki, ki kažejo, da je bilo medsebojno sodelovanje v letu 1963 zelo koristno.

V 11 mesecih leta 1962 smo odpremi po železnici 13.623 vagonov raznega blaga v skupni teži 254.236 ton, v letu 1963 pa kar 15.136 vagonov v skupni teži 282.742 ton raznega blaga. V istem obdobju leta 1962 smo plačali stojnino za 25.051 vagonov in sicer 118.761.680 dinarjev, v letu 1963 pa za 9.454 vagonov le 74.988.210 dinarjev. Ali nam te številke ne povedo dovolj jasno, kako koristno je bilo to izboljšanje za nas kakor tudi za železnico.

Kljub temu, da smo v letu 1963 na željo železnice zelo zmanjšali avtomobilske prevoze blaga, saj smo v enakih mesecih leta 1963 odpremi po železnici kar 1.501 vagonov več kakor v istem

obdobju lani, nam je ravno po zaslugi železnice uspelo, čeprav s težavami, razen žilindre pravočasno odpremiti vse blago našim kupcem.

Naše podjetje pa je s hitrejšim nakladanjem in razkladanjem blaga tudi omogočilo, da smo v tem obdobju leta 1963 pravočasno razložili 16.607 vagonov več kot v letu 1962 in tako močno pospešili obtež voz, kar je bilo koristno za železnico in za nas, saj smo tako znižali tudi nastalo stojnino za 43.773.470 dinarjev.

Prav gotovo pa ima pri tem veliko zaslug tudi ŽTP Ljubljana in pa uslužbenci postaje na Jesenicah in Javorniku.

Želimo, da bi bilo enako uspešno sodelovanje z železnico tudi v letu 1964 in ji želimo mnogo uspehov v novem letu.

Uslužbenci špedicije

Pregled doseženih netto osebnih dohodkov na 1 plačano uro

Ekonomska enota	Planirano din	Doseženo din			
		v no- vembu	od začet- ka leta	do kon- ca no- vembra	% povečanja oD 11 me- secev proti planu
vodstvo topilnic	257,78	265,47	273,07	105,9	
visoke peči	158,95	177,72	178,25	112,1	
martinarna	174,51	198,01	187,66	107,5	
nabiralci na haldi	130,50	167,65	149,63	114,7	
elektropeč	181,53	212,16	221,46	122,0	
šamotarna	145,82	154,83	155,59	106,7	
livarne	159,18	195,01	206,32	129,6	
TOPILNICE	166,53	189,17	186,92	112,2	
vodstvo valjarn	244,58	263,20	248,97	101,8	
Javornik I	164,43	209,29	174,16	105,9	
Javornik II	158,67	186,36	179,34	113,0	
valjarna 2400	166,35	216,19	191,77	115,3	
žična valjarna	168,15	199,60	179,36	106,7	
jeklovlek	152,14	158,41	177,02	116,4	
odprema Javornik	154,67	175,89	177,61	114,8	
strugarna valjev	165,31	177,12	178,98	108,3	
VALJARNE	163,10	198,76	179,32	109,9	
vodstvo predelovalnih obratov	257,79	299,45	288,46	111,9	
hladna valjarna in žičarna	160,85	221,39	175,51	109,1	
cevarna	149,75	181,45	184,28	123,1	
žebljarna	144,70	163,40	173,95	120,2	
elektrodni oddelek	130,52	151,25	163,84	125,5	
PREDEL. OBRATI	152,18	196,49	176,22	115,8	
vodstvo strojno-energetskih obratov	261,41	286,19	271,49	103,9	
vodstvo vzdrževalnih obratov	209,46	209,04	211,90	101,2	
mehanična del. Jes.	159,09	181,36	177,19	111,4	
konstruktorska del.	156,88	191,17	176,05	112,2	
elektro del.	160,67	193,75	184,32	114,7	
gradbeni oddelek	156,50	203,03	185,20	118,3	
vzdrž. Javornik	160,17	196,40	193,51	120,8	
promet	152,96	195,54	172,40	112,7	
transport	134,56	154,09	179,96	133,7	
vodstvo energ. grupe in energetsko gosp.	184,74	220,60	207,39	112,3	
elektro in toplotna energija	176,34	205,82	199,01	112,9	
plinska in vodna ener.	186,55	200,71	218,59	117,8	
plinski generatorji	163,77	197,11	190,94	116,6	
STROJNO-ENERGETSKI OBRATI	157,81	192,56	184,93	117,2	
upravne službe	178,14	205,20	203,55	114,3	
OTK-R	172,99	215,41	207,33	119,9	
projektirni biro	203,61	235,00	259,76	127,6	
prilagoditveni	152,83	157,98	167,93	109,9	
ŽELEZARNA JES.	161,42	196,00	185,32	114,8	

Zakaj tako zgodaj?

Za nami je pol leta, odkar začnemo dneve ob pol šestih, pol dveh itd. Znano nam je, da je bila ta sprememba napravljena zato, ker je bilo železnici laže urediti prihod in odhod tistih naših delavcev, ki se vozijo po železnici v službo. S tem smo res rešili te delavce neprimerno dolgega čakanja na vlake, ker je bilo s tem železnici laže urediti za vse smeri zelo prikladen vozni red in to še brez posebnih delavskih vlakov. To je vse v redu, vendar mislim, da ima to premikanje začetka dela zjutraj ob uri, ki je bila že prej zelo zgodnja, na še zgodnejšo, tudi svoje slabosti.

Dejstvo je, da se dopoldanska dnina začenja občutno prezgodaj. Prezgodaj še za delavca, ki stanuje na Jesenicah oziroma na Javorniku. Že ti morajo vstajati najkasneje ob petih zjutraj. Velik del tistih, ki se vozijo z vlaki ali z avtobusi, pa mora vstajati ob štirih in veliko je takih, ki hodijo z vlaki in vstajajo ob pol štirih ali še prej. Da daleč prezgodnje vstajanje slabo vpliva na razpoloženje sploh in še prav posebej na razpoloženje do dela, ker človeka duševno ubija — nekatere bolj, druge manj. Nekatere tudi bolj kot celodnevno delo. Kdo ima korist od ljudi, ki se mučijo in kinkajo zjutraj po vlakih in avtobusih in kdo, če se ista slika ponavlja popoldne, ko se vračajo z dela (to se pojavlja tudi — in ne tako poredko — na delovnih mestih).

Da se razumeti — in neizogibno je — da so zaspani in da kinkajo tisti, ki gredo z

nočne dneve. Da pa je tako pri teh, ki delajo podnevi, pa to ni potrebno. Veliko sem že slišal ljudi — tistih, ki delajo na tri dneve — praviti: najbolj mi je zoprno jutranji »ših« prav zaradi vstajanja — še ponoči sem rajši. Med vzdrževalci, ki imajo pogosto delo tudi ob nedeljah, pa slišimo: saj bi prišel — nič mi ni — samo, ko le ne bi bilo treba tako zgodaj.

Tisti pa, ki delajo vedno zjutraj, pa povedo, da šele po nekaj dneh dopusta pridejo na pravi tir, da se šele po nekaj dneh umirijo in uravnajo in to ne toliko zaradi dela kot zaradi dolgotrajnega pomanjkljivega spanja.

Mislim, da bi tisto, kar mori in ubija delavce zaradi prezgodnjega vstajanja, lahko odpadlo.

Ali moremo govoriti o vsestransko spočitem in za delo najboljše razpoloženem človeku, če ta vstaja ob štirih ali še bolj zgodaj zjutraj? Govorimo o delavcu, ki naj ima veselje do razvedrila, o rekreaciji — kako naj ima veselje do tega, če ga mori že to, ko tako zgodaj vstaja? Vem za delavce, ki hodijo — vsaj pozimi — že ob petih ali šestih zvečer spat. To se pravi: samo na »ših« in nazaj domov spat. Druge ovirajo televizijski programi, gledališče in kino predstave, ki se jim ne morejo odreči

in jih zavlačujejo pozno v noč. Zjutraj pa se jim to pozna.

Slišali smo že za nekatere razvite države, kjer začnejo z delom ob sedmih, tu di ob osmih zjutraj. Že ve do, zakaj!

Poznejši začetek dela zjutraj bi imel nedvomno uspeh. Za drugi dve dnini pa mislim, da bi tudi ne bile slabše kot je zdaj. O tem je treba še razmisliti, ker bi seveda premaknitev zjutraj potegnili tudi drugi dve dnini s seboj.

Pripravljamo se na prehod na 42-urni teden. Iščejo skrite rezerve, ker vemo, da bomo morali v manj urah več narediti, da bo treba zvišati intenzivnost dela. Mislim, da bi tudi s tem, če bi primerneje začeli dneve, imeli bolj sveže in delavljive ljudi, ki bi lahko z manjšim naporom več naredili. Menim, da se o tem splača več razmišljati.

Kar se tiče železniškega voznega reda, mislim, da je samo ljubljanska proga težje rešljiva. V skrajnem primeru, če se prevoz ob poznejši uri ne da izvesti, bi si lahko pomagali s tem, da bi prešli v celoti na avtobusni prevoz.

Povedal sem svoje mnenje in želim, da o tem povedo svoje tudi drugi, posebno tisti, ki delajo na dve ali tri izmene.

Anton Kocjančič

OBVESTILO

GOSTINSKA ENOTA »ŽELEZAR«, OE restavracija KAZINA, obvešča vse svoje goste, da bo 31. 12. 1963 poslovala vsa noč in 1. 1. 1964 nadaljevala svoje delo običajno kot vsak dan. Kdor želi Silvestrovo preživeti v mirnem toplem kotičku, vabljen!

Valjarna 2400 slavi svojo največjo zmago!

V soboto, dne 21. decembra ob 6. uri zjutraj je v valjarni 2400 zabeležen do sedaj največji in najpomembnejši uspeh v vseh petnajstih letih, odkar je v njej borba z ognjem in razbeljenim jeklom. Tega dne na začetku prve izmene so namreč delavci od vročine ožganimi lici in prepotenimi telesi na velikih valjavniških napravah dosegli in presegli letni proizvodni načrt 90.000 ton debele pločevine.

Družbeni plan za leto 1963 je obsegal 85.000 ton pločevine za prodajo, 3.000 ton pločevine za domače potrebe in še 2.000 ton rebraste pločevine. Skupno torej 90.000 ton. Dne 21. decembra pa smo dosegli že 90.000 ton skupne proizvodnje in s tem predčasno izpolnili svoje planske obveznosti. Ta velik uspeh celotnega kolektiva valjarne 2400 pa ni pomemben le zato, ker smo predčasno izpolnili plan, temveč je še pomembnejše dejstvo, da je to do sedaj daleč največja proizvodnja, ki je bila kdajkoli dosežena v tej valjarni.

V prvih letih obratovanja nismo dosegli zaželenih proizvodnih zaradi objektivnih težav in raznih pomanjkljivosti. Šele leta 1957 je valjarina z doseženo letno proizvodnjo znatno prekoračila nominalno zmogljivost 60.000 ton in tako prebila zid, ki jo je dotlej oklepal in ji onemogočal nadaljnjo pot navzgor. Od tedaj naprej je valjarina vztrajno napredovala, dokler ni lani dosegla zadovoljivo številko 80.000 ton pločevine. Lanskoletne rekonstrukcije so nujno narekemale, da se tudi ta številka ne smatra kot dokončna, kar je planer tudi dejansko predvideval in zato zakrožil letošnji plan za to valjarno na 90.000 ton. Vzpo- redno s proizvodnjo, izraženo v tonah, pa je napredovala tudi letošnja realizacija finančnega plana. Letna realizacija je celo hitreje napredovala, saj je bila dosežena že 7. t.m. Na realizacijo jo prav gotovo v veliki meri vplivala dosežena povprečna prodajna cena, ki znaša v 11 mesecih 120,76 din za kg pločevine, kar je znatno nad planirano vrednostjo 117 din po kilogramu. Pri tem je treba poudariti, da je zvišanje cene v drugem polletju že upošteevano, kajti prvotna planirana povprečna cena pred podražitvijo je še nižja in sicer 116,65 din za kg pločevine. Skupni plan realizacije za letošnje predvideva 9.915 milijonov dinarjev, kar smo dosegli že 7. decembra. Ob koncu leta lahko predvidevamo približno 750 milijonov več kot določa plan. Analizirajmo na kratko, kako smo dosegli tako vidne rezultate. Predvsem je važno, da se spoznamo s pokazatelji, ki so bistveno vplivali na letošnje končne uspehe.

V primerjavi s lanskim letom so na bistveno povečano proizvodnjo v tekočem letu vplivali predvsem naslednji pokazatelji:

— večja storilnost potisne peči, ta je lani dosegla 9,1

ton na uro, letos pa že 10,45 ton na uro;

— manjši zastoji na progi, ki so lani znašali 21,8%, letos pa le 17,9%;

— izplen, ki ima vsekakor največji vpliv, saj znaša letos 65,7%, če upoštevamo še tako imenovano »U« pločevino, pa celo 68,6%, medtem ko je planiran izplen le 63,85% in enak lanskemu doseženemu izplenu.

Poleg teh najpomembnejših pokazateljev, ki so bistveno vplivali na letošnje izredne rezultate, pa je treba omeniti tudi kvalitetni premik ali bolje premik v asortimentu debele pločevine. Če upoštevamo, da smo letos planirali samo 500 ton elektro kvalitete, izdelali pa smo v 11 mesecih že 1.780 ton teh kvalitet, potem nam je jasno, odkod ta ko veliko prekoračenje letošnje realizacije. Podobne primere najdemo tudi pri drugih kvalitetah. Skratka, na vsakem koraku je vidno prizadevanje celotnega kolektiva te valjarne, da bi dosegli čim večjo in čim boljšo proizvodnjo. Po vrstnem redu tretji uspeh, ki še bolj nazorno pokaže izredne rezultate, dosežene v tem letu, pa je znižanje proizvodnih stroškov. To znižanje je, odkar to zaznava obratna evidenca, daleč največje, saj je bila že ob koncu novembra dosežena planirana vrednost 90 milijonov znižanja proizvodnih stroškov. Tudi na to znižanje ima največji vpliv izredno dober izplen, saj smo pri novejšem obsegu proizvodnje dosegli še boljši izplen in tako uveljavili odpremiti na tržišču več kvalitetne pločevine pri dokaj manjših proizvodnih stroških kot vse doslej.

Ko slavimo tako velike delovne zmage na začetku celotnega kolektiva valjarne 2400, ne moremo mimo dogodkov v preteklosti, ki so proizvodnjo klesali nien pravi današnji obraz. Sedaj, ko trnka preteklost nočasi izginja, se oziramo nazaj na naporno petnaistletno pot, od prvih skromnih začetkov v letu 1949 in 1950 do današnjih dni. Minila so naporna in huda leta. Priznati moramo, da nas je pot peljala skozi neštete težave in preizkušnje.

Kolikokrat smo se, zlasti v lanskem letu, letu največjih preizkušenj, izgubljali v številnih vsakdanjih skrbih in preglavicah, pa nam po zaslugi absolutne večine v kolektivu le ni zastrlo jasnega pogleda na dejstvo, da brez teh težav ne bo nadaljnjega napredka. Ustavimo se bežno le pri rekonstrukciji potisne peči, ki najbolj preprečevalo

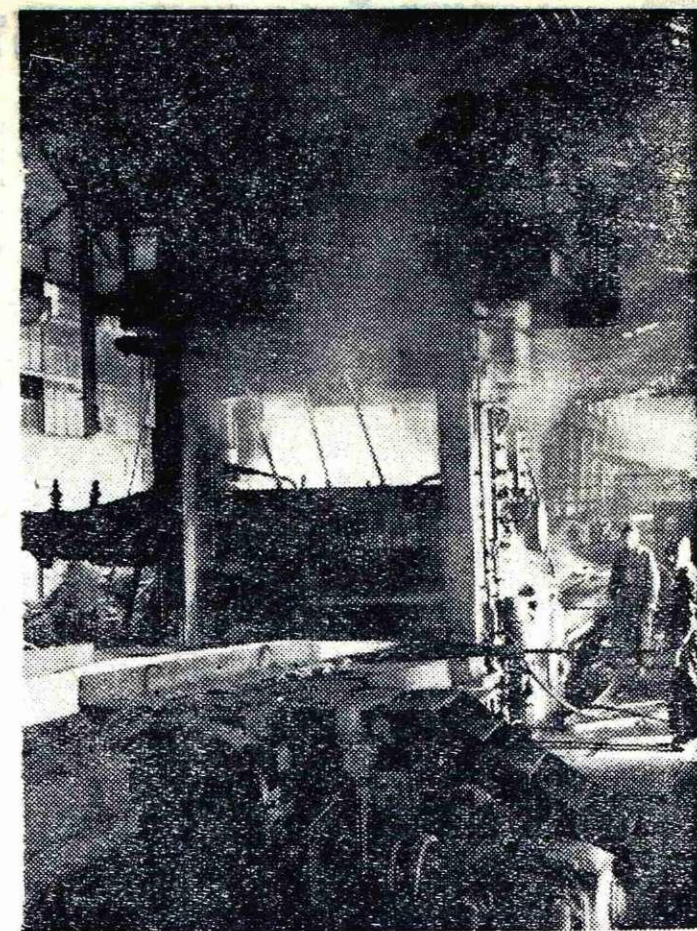
in jasno dokazuje, da je vsak začetek težak. Treba je vztrajnosti in požrtvovalnosti pri premagovanju nujnih začetnih težav, ne pa nestrpnosti, za katero ni prostora in ki ne vodi nikamor.

Ko se danes zmagoslavno in moralno krepki oziramo nazaj, je res brezpomembno utajiti te nekdane ure malodušja, ki so marsikoga preizkušale od vseh strani, a so na srečo vendar že daleč za nami.

Toda izostren smisel za napredek in želja, doseči čim več in čim bolje, sta nas vedno znova dramila, vzpodbujala in odkrivala neizmerne lastne fizične, še bolj pa umske moči. Globoko v svoji zavesti je velika večina kolektiva le doumela, da vse, kar velikega gradimo, zahteva celega in odločnega človeka. Niti omahovanja redkih posameznikov niti mnoge objektivne težave nas niso mogle spraviti s poti, ki vodi, čeprav ne vedno premočrtno, nujno k našemu osnovnemu cilju, k napredku.

Da je temu tako in da v teh dneh lahko slavimo naš do sedaj največji skupni uspeh, gre predvsem zaslugi tisti ogromni večini sodelavcev, ki niso nikoli odpovedali ali odrekli svojo pomoč pri delu, če je tako narekovala potreba. Na skoraj vseh delovnih mestih so namreč v optimističnem duhu premagovali težave in se skupaj veselili tudi najmanjšega napredka.

Da je bilo to sploh mogoče, je bilo vsekakor neobhodno potrebno razumeti čas, ki v njem živimo in ustvarjamo. To pa pomeni, da navzlic začetnim težavam nismo kolebali ali omahovali, kajti globoko v svoji zavesti smo občutili vso nujnost in zahtevnost dejstva, da le vsi sku-

V valjarni 2400 so presegli proizvodni plan

paj lahko ustvarimo to, kar si želimo, kar nam veva družba in njene potrebe, čim več kvalitetne debele pločevine.

Letošnji izredni dosežki v proizvodnji in realizaciji dokazujejo, da je bila naša pot, pot nenehnega izpopolnjevanja obstoječih naprav in uvažanje sodobnih instrumentov in pripomočkov kakor tudi poglobljanje notranje organizacije dela, edino pravilna. Zato tudi niso bila zaman sredstva, vložena v ta namen iz investicijskega in drugih skladov. Le na ta način smo si postavili čvrste temelje, da lahko v prihodnje lažje sprejemamo pa čeprav večje naloge in obveznosti.

Želim, da bi bili v prihodnje še bolj složni, saj je le na ta način mogoče doseči še večjo in še boljšo proizvodnjo in s tem napredek v celoti. Prav tako želim vsem članom kolektiva valjarne 2400, da v vedrem optimističnem duhu praznujejo naš skupni uspeh, našo kolektivno zmago, v bodoče pa še hitreje in še bolj skladno rešujemo vse probleme, da tako dosežemo še večje in pomembnejše uspehe. Ta misel naj nas vodi tudi v prihodnjem letu, kajti napori in problemi, ki jih bomo reševali, so stvar vseh članov kolektiva.

Inž. Ciril Urbar

V januarju cepljenje proti gripi v naši železarni

V letu 1964 se bo tudi kolektiv naše Železarne pridružil številnim delovnim skupnostim, ki cepijo svoje sodelavce proti gripi. Ta bolezen, ki sicer danes le redko terja smrtno žrtve, je zelo neprijetna in povzroča znatno gospodarsko škodo, saj naenkrat oboli veliko število ljudi in je včasih treba celo ustaviti stroje. Dosedanje izkušnje so ugodne, saj je bilo v letu 1963 cepljenih pri nas nad četrt milijona ljudi. Cepimo z živim, oslabljenim virusom gripe tipa A in B. Računamo, da 80 odstotkov cepljenih ne oboli zaradi gripe, tudi če se pojavi epidemija. Pokazalo se je prav tako, da cepljeni v manjši meri podlegajo drugim prehladnim obolenjem.

Cepljenje je popolnoma neboleče, ker se cepivo razprši v obliki drobnih kapljic v nos. Cepivo dobe delavci trikrat v obdobju 10 do 14 dni, pri čemer je važno, da je cepljen visok odstotek delovnega kolektiva, ker je zaščita tedaj najboljša. V železarni bodo istočasno cepile tri ekipe po obratih med delovnim časom. Prvo cepljenje bo predvidoma 6., 7. in 8. januarja, drugo 16., 17. in 18., tretje pa 28., 29. in 30. januarja.

Ni priporočljivo cepiti osebe, ki imajo vročino, ki bolujejo zaradi astme, preobčutljivosti na razne snovi, za aktivno tuberkulozo in imajo dekompenzirano srčno obolenje. Prav tako ne cepimo no-

sečnic in otrok, mlajših od 10 let. Opozorite zdravnika, ki bo cepil, če menite, da sodite v katero od naštetih skupin.

Pri nekaterih cepljenih osebah se včasih, čeprav sorazmerno redko, pojavi reakcija na cepljenje, ki se kaže v nekoliko povečani temperaturi in katarju nosne sluznice. Vendar povedo izkušnje drugih delovnih kolektivov, ki so že večkrat izvedli cepljenje, da delovna zmogljivost zaradi tega ni okrnjena.

Vabimo vse sodelavce Železarne Jesenice, da se cepljenja zoper gripo, ki je brezplačno, udeležijo v polnem številu. Prav polnoštevilnost je bistvena za dober uspeh cepljenja.

Dr. Trampuš F.

Organi samoupravljanja v l. 1963

Ob koncu leta se navadno ozremo nazaj in spomnimo prehojene poti, napak ter uspehov v našem delu. Postavimo tudi naloge za bodoče leto ter se ozremo na delo organov samoupravljanja. Oglejmo si torej, kaj smo dobrega in kaj napak storili v minulem letu.

CDS je v drugem letu svoje mandatne dobe delal po ustaljenem vzorcu in je z ozirom na izkušnje z večjo odločnostjo sklepal in bolj energično zahteval od uprave podjetja reševanje nekaterih vprašanj, ki so po mnenju delavskega sveta za našo železarno že postala problem. Izredna odločnost delavskega sveta naše železarne se je pokazala na 15. zasedanje 5. marca, ko so člani razpravljali in sprejemali zaključni račun za leto 1962. Prav ta zaključni račun je v zadnjih letih pokazal najslabše rezultate in je železarna po dolgih letih prvič ostala brez skladov. To pomeni, da bi rezultat vsega našega dela in vseh naših prizadevanj bil takšen, da smo pokrili obveznost do skupnosti in komaj pokrili osebne dohodke, saj smo jih morali v drugem polletju lanskega leta celo omejiti, in jih zadržati za povprečno 11 procentov, kakor smo takrat govorili. Za takšno stanje so obstojali objektivni pa tudi subjektivni vzroki in naš letošnji uspeh je bil prav v tem, da smo pravilno ločili objektivne in subjektivne vzroke ter odločno zahtevali od odgovornih organov da rešujejo objektivne. Sami smo si dali nalogo, da rešimo in odklonimo subjektivne vzroke. Takšno odločno stališče CDS je bilo pravilno in je nudilo upravi podjetja vso podporo pri reševanju objektivnih vzrokov. Uspeh ni izostal. Razprava o 9-mesečnem poslovnem poročilu je to že ugotovila. Subjektivne vzroke, ki so bili predvsem na visokih materialnih stroških pa so tudi ugodno rešili in ob koncu gospodarskega leta skoraj

vse ekonomske enote že izkazujejo znižanje le-teh.

V minulem letu je DS naša železarna imel 12 rednih zasedanj, eno od teh je trajalo celo dva dni.

To pomeni, da se je DS v minulem letu sestal vsak mesec enkrat. Poleg rednih zasedanj sta bili v minulem letu še 2 konferenci. Tudi prisotnost članov na zasedanjih ni bila zadovoljiva, saj je znašala povprečno 80,6%, v dveh primerih pa smo komaj dosegli 50%. Kaže, da bomo o tem vprašanju morali v prihodnje nekaj ukreniti.

Upravni odbor železarne je delal po ustaljenem vzorcu in lahko trdimo, da je vzpostavljena boljše povezava med upravnim odborom in delavskim svetom, tako da se je upravni odbor kot izvršni organ delavskega sveta bolje znašel in najboljše delal. Upravni odbor je vedno sproti analiziral sklepe delavskega sveta ter skrbel za njihovo izpolnjevanje, kar velja tudi za sklepe samega upravnega odbora. Svoje delo je v celoti opravil v prostem času in so bile zato seje, ki jih je bilo nekaj manj kot v prejšnjem letu bolj pripravljene in tudi bolj temeljite. V celoti je imel upravni odbor 29 sej, kar približno predstavlja 2 seji na mesec, razen v avgustu ko je upravni odbor imel kar 4 seje, v marcu, aprilu in juliju pa po 3 seje. Tudi na seja upravnega odbora nismo bili zadovoljni z udeležbo članov, ki je v povprečju znašala 80,5%.

Delavski sveti in upravni odbori ekonomskih enot so se letos bolj redko sestajali kot prejšnja leta. Ti samo-

upravni organi so se sestali povprečno 7 krat ali manj kot 1 krat v mesecu. Seveda so v tem povprečju precejšnje razlike med posameznimi EE. Tako je imel upravni odbor projektivnega biroja le eno sejo med letom, medtem pa je imel delavski svet valjarne 2400 kar 13 sej v istem razdobju. Več kot 10 sej je imelo 7 ekonomskih enot, še slabše je bilo z zbori ekonomskih enot. Povprečje sej zborov ekonomskih enot znaša 2 zbori na celo leto in je prav toliko kot nič. Največ ekonomskih enot je takšnih, ki so sklicale zbere enkrat ali dvakrat, v redkih primerih 3 krat, več kot 4 krat pa samo 5 ekonomskih enot. Imamo tudi 4 EE, ki med letom niso sklicale nobenega zbora EE.

Takšno stanje izgleda nerazumljivo, in bo verjetno kar držalo, ko je nekdo na zboru EE plavž povedal, da zbori EE v naši železarni ne uspevajo, ker so slabo pripravljeni in ker delavcem naprej ne povemo o čem bomo govorili na zboru EE. Poleg tega zbori EE nimajo pristojnosti za končno sklepanje. Upamo, da bo v prihodnjem letu bolj, kajti v osnutku novega statuta je predvideno, da bo le zbor lahko sklepal o spremembah meril za nagrajevanje in o delitvi dohodka.

Še bolj nerazumljivo pa je takšno stanje, če pogledamo naslednje: V EE martinarna so po sklepu CDS na priporočilo ekonomske enote uvedli poizkusno 4 izmensko obratovanje. Takšno obratovanje so uvedli v pogojih ko je mnenje o uspehu bilo v delovni skupnosti martinarne precej deljeno. V času poizkusnega obratovanja lahko ugotovimo po podatkih, s katerimi razpolagamo, da ni imel DS njihove EE nobene seje, pa tudi zbora EE niso imeli po tem

vprašanju, medtem ko so imeli v celotnem letu 3 dokaj uspešne zbor EE (2 zbori v marcu in enega v decembru).

V EE mehanična delavnica ter hladna valjarna in žičarna so letos imeli precej problemov, predvsem glede osebnih dohodkov, tako da so ti problemi postali že kritični, in so se morali za njihovo reševanje interesirati vsi subjektivni faktorji v tovarni. Čeprav so imeli v teh ekonomskih enotah 9 sej DS (v hladni valjarni in žičarni in v mehanični 10) niso na teh sejah niti enkrat temeljito govorili o osebnih dohodkih in tudi niso poizkusili odkriti pravih vzrokov za takšno stanje. Zborov EE pa te EE sploh niso sklicevale razen v hladni valjarni in žičarni, ko so imeli eno sejo že v aprilu.

Osebnih dohodki so bili kritični tudi v EE šamotarna in je CDS moral sklepati o korekturah cenika za to EE. DS EE pa ni od maja do avgusta, ko je bila problematika osebnih dohodkov najbolj pereča imeli nobene seje.

V teh ekonomskih enotah in tudi v drugih, posebno pa v tistih, kjer so slabše sklicevali zbere in seje DS odnosno UO pa je bila še vrsta važnih problemov. Ne samo za dotično ekonomsko enoto, ampak za celo železarno. V

zapiskih DS, UO in ZEE lahko ugotovimo, da so nekje govorili o slabi udeležbi na seji zbora, nikjer pa o tem, da bi poizkusili najti vzroke za pereče celotno stanje. O tem niso razpravljali niti v valjarni 1300, ko je na sklicani zbor EE 3. oktobra prišlo od 327 zaposlenih le 5 članov delovne skupnosti (predsednik, obratovodja, zapisnikar in 2 člana), pa čeprav je ta EE v 1962. letu imela štiri zelo uspešne seje ZEE. K tej ugotovitvi sledi logična posledica, da so v priporočilih k težavam za nov statut predlagali naj statut ne predvideva v katerih EE naj bi imeli zbere, v katerih pa ne, in naj bi to po njihovem mnenju prepustili zrelosti proizvajalcev.

Takšnih in podobnih problemov je še precej. Toda namen članka ni da bi odkrival probleme in jih kritično obravnaval, ampak je v tem da jih navajamo kot primer, kaj smo napravili narobe in kaj dobro. Namen članka tudi ni v tem, da bi podrobneje analizirali probleme. Zato tudi ni nobenih zaključkov, ampak naj bodo to le ugotovitve, ko se oziramo na prehojeno pot v minulem letu. Kdor pa želi naj sam napravi zaključke z željo, da bi bilo prihodnje leto boljše. Upamo, da bo statut, ki ga bomo sprejeli v začetku leta 1964 pri tem tudi pomagal.

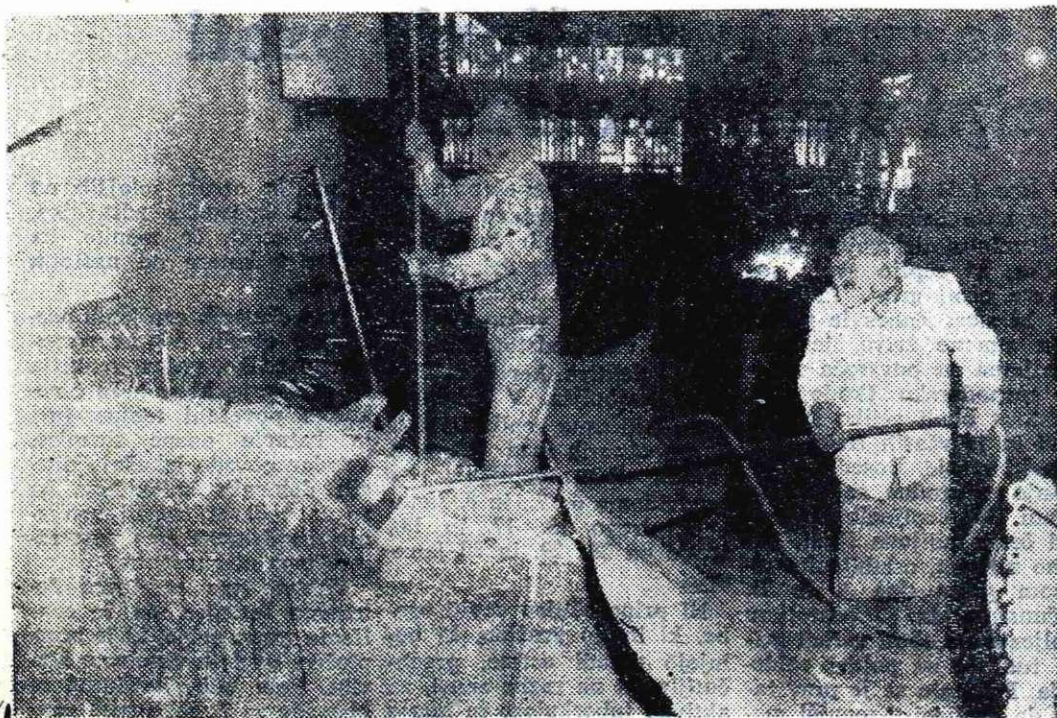
O sedanjem

Ko ob koncu poslovnega leta analiziramo naše uspehe in neuspehe se nam vsiljuje kopica vprašanj. Pri tem je nujno rešiti vprašanje kako se odraža v poslovanju železarne sistem ekonomskih enot. Večini so poznane težave s katerimi smo se borili v letu 1963 in da kljub vsem težavam finančna realizacija kaže na določen uspeh.

Pri tem imajo posamezne ekonomske enote precejšnje zasluge, da smo kljub težkemu stanju dokaj uspešno zaključili poslovno leto, toda uspešno le trenutno. Zavedati se moramo, da smo našim kupcem naredili mnogo problemov in težav v njihovi proizvodnji, kajti naše dobave so zelo neresne in nesolidne. Takšen odnos do kupcev ima lahko daljnosežne posledice. Zelo pogosto slišimo, da je železarna monopolist in da bodo časi monopolizma minili in na žalost je to tudi lahko resnica. Za primer da smo res monopolisti naj navedem samo to, da železarna vse nepravčasne dobave takoj penalizira. Naši kupci pa si to le v redkih primerih upajo, kajti bojazen, da bi s tem zaostрили poslovne odnose in da zato ne bodo dobili, kar dobijo sedaj, čeprav z velikimi zamudami, je prevelika. Ne upajo se posluževati čeprav normalnih prije-

mov v medsebojnem poslovanju. To pa za normalno poslovanje ni v redu in se nam lahko že v bližnji prihodnosti grenko maščuje. Treba je tudi tržno stanje je bilo pač tako, da smo lahko prodali vse, tudi take izdelke, ki se normalno smatrajo za odpadke. Toda to nas ne sme zavesti, kajti poznano je, da kupec kupi razne odpadke bele pločevine, ter format debele pločevine, odpadne cevi, kositrno blato itd. samo zato, da ima v rokah adut, s katerim lahko dobi poleg tega še nekaj dobrih izdelkov. Čeprav to ni v vseh primerih tako, je pa vendarle neizpodbitno dejstvo.

Vprašujemo se, kaj so v ekonomskih enotah storili, da bi položaj našim kupcem izboljšali. Verjetno je res samo to, da si je vsaka EE prizadevala le za čimboljši lasten uspeh in pri tem namenoma ali namenoma pozabila na druge EE, še bolj pa

V EE martinarna so imeli v preteklem letu tri dokaj uspešne seje zbora EE

Posvet po vprašanju letnih oddihov in rekreacije

Centralni odbor sindikata industrije in rudarstva Jugoslavije je sklical posvet o letnih oddihih, ki je pokazal slabo stran te vrste rekreacije.

Hitra rast našega gospodarstva in razvoj industrije narekujejo tudi vedno hitrejši tempo življenja. Nastajajo nova in rastejo že obstoječa proizvodna središča, s povsem spremenjenim načinom življenja in dela ljudi. Spremenjena socialna struktura prebivalstva pa zahteva tudi preobrazbo delovnih ljudi in njihovo prilagoditev novemu načinu življenja v industrijsko razviti skupnosti. Na povečane naloge rekreacije pa nas opozarja tudi slabo zdravstveno stanje zavarovancev in vedno večji izostanki od dela. V letu 1962 se je število izostankov od dela povečalo za 14,4 odstotka v primerjavi z letom 1961. Stroški zdravstvenega zavarovanja so zaradi tega vedno večji in so bili v minulem letu ponovno večji za 13 odstotkov ali 3 milijarde 800 milijonov dinarjev v republiškem merilu.

Z novo ustavo zagotavlja delavcu več prostega časa, ki ga bo v perspektivi vse več. S tem, da ima pri nas delovni človek vedno več prostega časa za oddih in obnavljanje svojih moči, je pri nas uresničen šele predpogoj za dvig fizičnih in duševnih sposobnosti delavcev.

V Sloveniji imamo izredno bogate naravne pogoje, ki omogočajo, da lahko razvijemo tako na vodi, snegu ali

zelenih poljanah celo vrsto rekreacijskih aktivnosti.

V tem času, ko oblikujemo statute, je ena izmed važnih nalog sindikatov, da zaščitimo interese delovnih ljudi, da zagotovimo v planih izgradnje rekreacijskih objektov, počitniških domov, dovolj zelenih površin, oziroma športnih objektov.

Ugotavljamo, da v jugoslovanskem merilu v okviru industrije in rudarstva zelo počasno pristopamo k izgradnji počitniških domov, namesto da bi v tem prednjačili z ozirom na pogoje dela.

Na posvetovanju je bilo veliko govora, kako pristopiti k bolj načrtni, hitrejši in bolj ekonomični izgradnji počitniških domov.

V industriji in rudarstvu je bilo leta 1962 skupaj 2.434 delovnih organizacij, v katerih je bilo zaposlenih 1.005.512 delavcev in uslužbencev. Od skupno 2.434 delovnih organizacij je samo 346 ali 14 odstotkov imelo svoje počitniške domove, kampe, šotore ali zakupljena ležišča v drugih objektih.

Skupna zmogljivost industrije in rudarstva v letu 1962 je bila 16.908 ležišč, ali na 60 delavcev eno ležišče; poleg tega moramo upoštevati še družinske člane. Povprečno so bili domovi odprti samo 57,5 dni, kar je veliko premalo. Če vse to upoštevamo, potem vidimo, da oddih iz

koristi samo 70.000 delavcev in uslužbencev ali 7 odstotkov od skupnega števila zaposlenih. 79 odstotkov vseh počitniških domov je lociranih ob Jadranu.

Nekaj podatkov za primerjavo:

Proizvodnja elektroenergije ima skupno 194 podjetij s 30.668 zaposlenimi in 24 počitniških domov z 827 ležišči, ali eno ležišče na 37 delavcev.

Proizvodnja nafte: 11 podjetij z 9954 zaposlenimi ima 7 počitniških domov s 393 ležišči, ali eno ležišče na 22,7 delavcev.

Predelovalna industrija: 106 podjetij s 34.155 zaposlenimi ima 3 počitniške domove s 107 ležišči, ali eno ležišče na 319 delavcev.

Črna metalurgija: 41 podjetij s 46.491 zaposlenimi ima 14 počitniških domov z 887 ležišči, ali eno ležišče na 47 delavcev.

Železarna Jesenice: 211 ležišč, ali 33 delavcev na eno ležišče.

Veliko je bilo govora, da podjetja nimajo razumevanja do občin, na katerih območju so počitniški domovi, kadar so le-te pred kakšnim problemom. Zaradi tega se občine branijo delavskega turizma na svojem območju in bodo morala v bodoče podjetja pokazati več razumevanja za reševanje teh problemov.

Samo to ne sme biti stalna oblika, kakor posamezne občine smatrajo, ker bi to preveč vplivalo na ekonomske cene počitniških domov. Predlog je, da bi v bodoče opustili počitniške domove obveznih dajatev družbi, kar bi v veliki meri vplivalo na znižanje ekonomske cene.

Iz pregleda stanja počitniških domov in njihovih zmogljivosti je ugotovljeno naslednje:

1. Pogoji za letni oddih so še vedno preozki in ne morejo zadovoljiti potreb delovnih ljudi.

2. Obstoječi počitniški domovi so premajhnih zmogljivosti in so zaradi tega nerentabilni.

3. Zmogljivosti počitniških domov niso racionalno izkoriščene.

4. Nismo pazili dovolj na to, da bi počitniške domove gradili v neposredni bližini mest ali industrijskih centrov.

Po dosedanjih izkušnjah bi morali graditi objekte z veliko večjimi zmogljivostmi. Za to odgovorni strokovnjaki menijo, da ne bi smeli graditi objektov, manjših od 400 do 500 ležišč, ker bi le taka gradnja bila rentabilna.

Povprečne zmogljivosti obstoječih počitniških domov so 40 ležišč, kar je tudi glavni vzrok relativno visokih investicij. Povprečno vlaganje za eno ležišče je 1.700.000 dinarjev. Razumljivo je, da bi za izgradnjo novih tako velikih objektov bila potrebna večja sredstva v skupni masi ali manjša za eno ležišče. Ena delovna organizacija bi težko odvedla toliko sredstev, sploh pa manjše delovne organizacije, zato je bilo predlagano združevanje sredstev.

Delovne organizacije industrije in rudarstva imajo v svojih skladih splošne porabe preko 200 milijard dinarjev, če bi iz teh sredstev odvajali 2 odstotka letno, bi si zagotovili preko 4 milijarde dinarjev letno. Če bi vložili za eno ležišče 1 milijon dinarjev, potem bi v enem letu lahko zgradili objekte za 4000 ležišč, ali 50 odstotkov zmogljivosti sedanjih počitniških domov, brez zakupljenih ležišč v industriji in rudarstvu. Ta predlog je tudi večina predstavnikov na tem posvetu podprla in pričakujemo, da bo sprejet.

Iz vsega tega izhaja, da bo treba pristopiti k formiranju počitniških skupnosti in to na nivoju občin, okrajev in republik.

Predlagana je tudi sprememba financiranja počitni-

ških domov in prehod na ekonomske cene. Dosedanji sistem financiranja počitniških domov kaže niz slabosti in ni skladen z našim sistemom. Nakazovanje dotacij počitniškim domovom in pokrivanje razlik do stvarnih stroškov poslovanja narekuje spremembo financiranja.

Osnovna slabost je tudi, da nestimulativno deluje na kolektiv počitniškega doma, ki ni zainteresiran za polno izkoriščanje zmogljivosti, ker so sredstva zagotovljena z dotacijo. Zaradi tega predlagajo prehod na ekonomske cene penzijskih uslug in dajanje regresa posameznikom namesto dotacij počitniškim domovom.

Bivanje v počitniških domovih bi za ostale kolektive odobravale počitniške skupnosti, prednost pri izbiri termina pa bi imeli člani kolektiva, katerega last je počitniški dom in le preostala prostora ležišča bi izpopolnili z interesi iz drugih kolektivov. Za polno zasedbo pa bi bil zainteresiran kolektiv počitniškega doma, ker bi moral biti za to stimuliran.

Načela planiranja sredstev za oddih morajo dobiti svoje mesto v statutih, a posebno v sklopu delitve sklada skupne porabe.

Planiranje sredstev za oddih in rekreacijo v delovnih organizacijah lahko razdelimo v štiri skupine:

1. Za potrebe dnevnega in tedenskega oddiha in rekreacije v samem podjetju.

2. Za regres pomoč posameznikom za oddih.

3. Za izgradnjo počitniških domov in za adaptacijo obstoječih.

4. Za združevanje z drugimi delovnimi organizacijami.

Zelo važna so tudi sredstva za zabavo pri počitniških domovih, ki jih več ali manj povsod zapostavljamo, ljudje pa se dolgočasijo, posebno ob slabem vremenu. Zato bo (nadalj. na 8. strani)

tržnem stanju

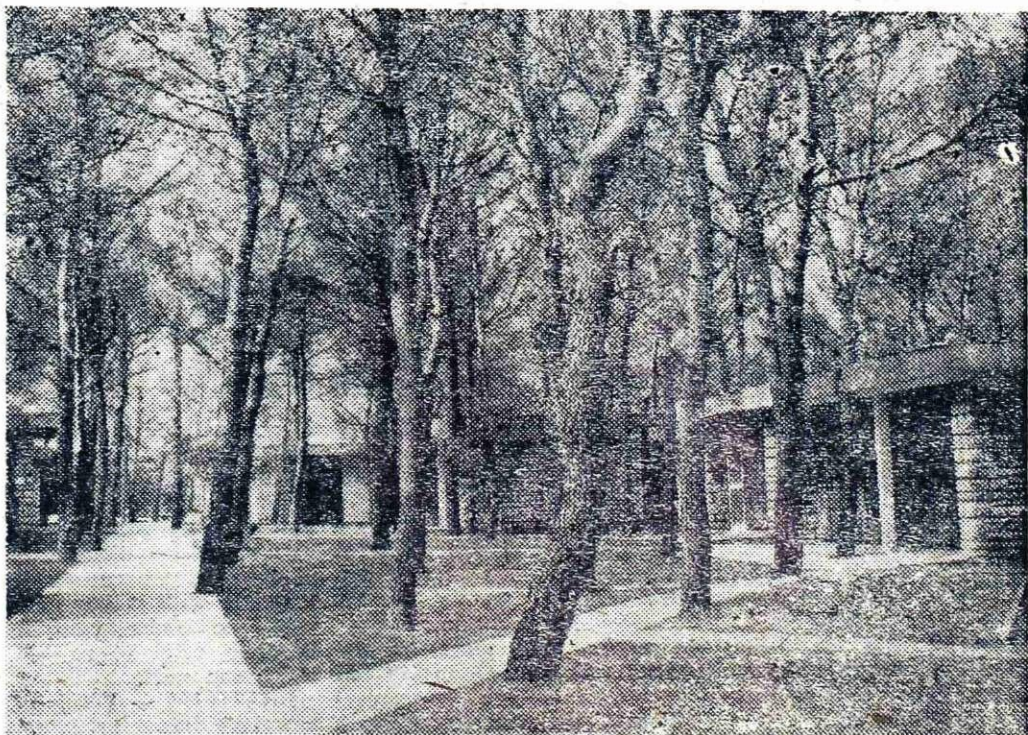
na kupce. Se manj smo pomislili na to, da proti kupcem nastopamo kot železarna in da kupca težave posamezne EE kaj malo brigajo. Kupec hoče samo izdelke, ki jih je naročil in to v dogovorjenem roku. Namesto dobrega sodelovanja smo lahko opazili vse preveč samovolje, ki ustvarja v našem poslovanju anarhijo. Dosedanji način dela izpodkopava temelje slovesa in tradiciji železarne in je skrajni čas, da začnemo delati in poslovati, kot je to normalno, oziroma zakonjeto tudi v ostalem svetu. Zavedati se moramo, da je stanje, ko lahko vse prodamo ekstremni primer in več ali manj enkratna akcija. Ta ekstrem pa se lahko hitro obrzgodilo.

Če so ekonomske enote odigrale svojo vlogo v povečani proizvodnji, naj to proizvodnjo v bodoče povečujejo le na račun naročenih izdelkov in zaostanki bodo avtomatično odpadli. Vsekakor pa bo v bodoče potrebno boljše sodelovanje med EE, kajti nazven predstavljamo železarno Jesenice in zato naj odpade vsaka samovolja v okviru EE.

Se enkrat bi poudaril, da se bodo naše pozicije na tržišču močno omajale, če bomo nadaljevali s takšnim načinom poslovanja. Pri tem pa se moramo zavedati tudi dejstva, da je konkurenca vedno močnejša. (Sisak, Nikšić, Ravne) in da kupci že uspešno segajo po njihovih izdelkih. Kakor hitro bodo osvojili njihova jekla bo poletja za nas konec, kajti preveč je bilo zamer v zadnjih letih in našega načina poslovanja kupci ne bodo lahko pozabili, kar lahko vidimo iz njihovih izjav. Pri vsem tem pa imamo vse premalo posluha in volje pri osvajanju proizvodnje novih izdelkov in je naš raziskovalni oddelek več ali manj osamljen v teh akcijah. Trudimo se, da osvajamo nova tržišča, po drugi strani pa ni razumevanja v naših EE za osvajanje novih kvalitet. Toliko je bilo že napisanega in izgovorjenega na račun premika v kvaliteto, toda izgleda da vse zaman. Prav to, da ne gremo po načrtani poti se nam bo že v bližnji prihodnosti maščevalo. Toda, ko bomo takrat zopet iskali krivca upam, da bomo znali najti pravega.

Z. S.

Naš počitniški tabor bomo preselili v Biograd na moru

Uporaba kisika na SM pečeh v ZDA

V ZDA so klasične SM peči dolgo veljale kot agregat, v katerem so severnoameriške jeklarne izdelovale največji del svoje skupne proizvodnje surovega jekla. To je veljalo tudi še potem, ko se je v drugih delih sveta že zelo začel uveljavljati kisik kot sredstvo za uvažanje novih postopkov proizvodnje jekla, ali pa za povečevanje proizvodnosti že obstoječih in novozgrajenih SM peči.

Vendar, v zadnjih letih je tudi v ZDA, ki je največji proizvajalec jekla na svetu, nastopil svojo zmogljivo pot kisik. Poleg tega, da so začeli graditi vedno večje število kisikovih konvertorjev zelo velikih zmogljivosti, se je uveljavljal kisik tudi pri SM pečeh. Danes obratuje v ZDA že okoli 70% vseh SM peči s kisikom. Naiprej so ga uporabljali za žilavjenje taline in pozneje tudi za intenziviranje plamena. Pri tem sta imela zelo veliko vlogo cena kisika in uporaba bazičnih glavnih obokov namesto kislih.

V letu 1960 so v 60 jeklarnah ZDA uporabljali 64,6% uporabljenega kisika za direktno oksidacijo taline in 35,4% za intenziviranje plamena. Pri tem je zanimivo, da so od 64,6% pihali 56,5 odst. kisika skozi obok in samo 8,1% skozi vratica s cevmi.

Zgornje podatke potrjuje tudi dejstvo, da je bilo v letu 1961 že 225 SM peči opremljenih z napravami za oksidacijo taline s kisikom skozi obok in v jeklarnah največje železarske družbe »United

States Steel Corp.« so uporabljali v tem času ta postopek dodajanja kisika že na tretjini vseh SM peči.

Kisik začnejo pihati v talino po dolivanju raztaljenega grodlja. Pri uporabi kisika v mejah 9 do 19 m³ na tono jekla dosežejo zvišanje proizvodnje za 10 do 25%, odvisno od količine grodlja v vložku in znižanje porabe goriva za 18 do 35%. V nekaterih jeklarnah »U. S. Steel Corp.« so ugotovili pri forsirani uporabi kisika linearno razmerje med njegovo porabo in časom trajanja šarže. Dodatek kisika v količini 3 m³ na tono in uro je skrajšal čas šarže za 1 uro.

Iz spodnje tabele so razvidni podatki o časovnih razdobjih posameznih delov šarž v prej omenjenih jeklarnah v urah in minutah. Pri tem pomeni I — podatki iz leta 1950, II — podatki iz obdobja po letu 1950, ko so začele obratovati peči bolj forsirano ter so bile že bolje opremljene, III — po prehodu na uporabo bazičnih obokov in prvih začetkov uporabe kisika za oksidacijo taline in IV — pri zelo intenzivni uporabi kisika.

	I	II	III	IV
Od preboda do začetka zakladanja	1,30	1,15	1,15	1,00
od začetka zakladanja do zaključka vlivanja grodlja po končanem vlivanju grodlja do preboda	4,00	3,15	3,00	2,30
od preboda do preboda	6,30	6,00	4,30	3,30
	12,00	10,30	8,45	7,00

Pri presojanju zgornjih števil moramo upoštevati, da so bile te SM peči velikih zmogljivosti — od 250 ton navzgor.

Nadrobna primerjava podatkov v eni izmed jeklarn prej omenjene družbe ob upoštevanju III. in IV. variante kaže naslednjo sliko:

	III	IV
število šarž	368	144
teža šarže (v tonah)	310	360
trajanje šarže od preboda do preboda, ure in min.	7,59	6,59
storitev (v tonah na uro)	38,8	51,6
poraba raztaljenega grodlja (ton na tono proizvodnje)	0,735	—
povprečna poraba kisika (m ³ na tono)	13,7	29,7
povprečna poraba toplote (milijon kcal na tono)	0,650	0,470

Praksa je v tej jeklarni pokazala, da lahko dosežemo zelo ugodne rezultate z ozirom na storitev peči tudi pri uporabi večjih ali manjših količin mrzlega grodlja v vložku. Pri tem je potrebna samo zelo velika uporaba kisika tako za pospeševanje oksidacije taline, kakor tudi za intenziviranje plamena.

V jeklarnah železarske družbe »Bethlehem Steel Corp.« uporabljajo kisik v količinah 18 do 25 Nm³ na

uro. Pri tem so ugotovili, da je potek razogljčenja taline najhitrejši takrat, kadar je izstopna hitrost kisika iz šob za pihanje zelo velika — do 350 metrov na sekundo.

Veliko proizvodnjo so dosegli tudi na 380-tonskih SM pečeh železarne »Sparrows Point«. Te peči, na katerih so dosegli storitev 50 ton na uro, so bile srednje toplotno obremenjene s 35 do 40 milijonov kcal na uro, medtem

ko je bila največja toplotna obremenitev 53 do 57 milijonov kcal na uro in poraba kisika 20 do 25 Nm³ na tono. Ko so poskušali povečati storitev s povečano porabo kisika od 27 do 29 Nm³ na tono, so ugotovili, da to ni mogoče, če pri tem odgovarjajoče ne povečajo tudi hitrost zakladanja.

Zelo obsežne poskuse v zvezi z uporabo kisika pri različnih količinah raztaljenega grodlja v vložku so izvedli na 300-tonskih SM pečeh železarne »Indiana Harbour« družbe »Inland Steel Corp.«. Izdelali so skupno 600 šarž pri količini raztaljenega grodlja v vložku v mejah 50 do 70%, medtem ko so količino porabljenega kisika povečali od 850 do 3400 Nm³ na uro. Kisik so začeli uporabljati po končanem zakladanju in so prene-

Količina raztaljenega grodlja v vložku (%)	50	60	70
količina porabe kisika (Nm ³ na uro)	2300	2300	2800
storitev od preboda do preboda (ton na uro)	43,6	45,0	52,0
storitev od preboda do preboda (%)	132	137	155
povprečna poraba toplote (milijon kcal na tono)	0,542	0,550	0,437
skupna cena kisika in goriva (%)	84,4	85,5	83,0

Iz zgornjih pokazateljev lahko ugotovimo gospodarnost uporabe kisika in količine raztaljenega grodlja v vložku z ozirom na splošno

stanje v sami jeklarni. Podrobna analiza obratovalnih možnosti v tej jeklarni je namreč pokazala, da je možno doseči storitev SM peči

hali 15 minut pred prebodom. Povečanje količine grodlja v vložku od 50 na 60% pri porabi kisika nad 2250 Nm³ na uro ni imelo za posledico posebnega zvišanja storitve peči. Šele pri 70% grodlja v vložku in porabi kisika 2800 Nm³ na uro, je storitev peči zelo narasla — na 52 ton na uro. Pri enaki porabi kisika je storitev narasla s povečanjem količine grodlja v vložku, ker se je s tem znatno skrajšal čas zakladanja in taljenja.

Iz spodnje tabele so razvidni podatki o teh poskusih in pri primerjavi storitev ter stroškov kisika in goriva v odstotkih je mišljeno 100% pri normalnih obratovalnih pogojih jeklarne s 47% raztaljenega grodlja v vložku in dodatku kisika 850 Nm³ na uro:

	50	60	70
količina porabe kisika (Nm ³ na uro)	2300	2300	2800
storitev od preboda do preboda (ton na uro)	43,6	45,0	52,0
storitev od preboda do preboda (%)	132	137	155
povprečna poraba toplote (milijon kcal na tono)	0,542	0,550	0,437
skupna cena kisika in goriva (%)	84,4	85,5	83,0

stanje v sami jeklarni. Podrobna analiza obratovalnih možnosti v tej jeklarni je namreč pokazala, da je možno doseči storitev SM peči

okoli 55 ton na uro pri 70% grodlja v vložku samo z določeno rekonstrukcijo obrata. Potrebni bi bili novi žerjavi pri pečeh in v livni jami, dodaten prostor za vlivanje in kvaliteta starega železa bi morala biti takšna, da bi dosegli prostorsko težo okoli 1,8 ton na m³. Če ne bi uresničili vseh teh zahtev, potem takšno forsirano obratovanje s kisikom sploh ne bi bilo možno, ker bi ostali oddelki jeklarne ne mogli slediti naglemu tempu obratovanja samih SM peči.

Ze teh nekaj primerov kaže, da tudi v jeklarnah železarskih družb ZDA izredno resno in intenzivno uvažajo uporabo kisika za proizvodnjo jekla v SM pečeh. Pri tem so dosegli že zelo lepe uspehe, kar jih vzpodbuja k še nadaljnemu delu na tem področju. Pri tem je za razmere v ZDA značilno in važno tudi to, da so zmogljivostj SM peči zelo velike, kar povzroča na eni strani, z veliko porabo kisika, zelo visoke storitve, na drugi strani pa težave v zvezi s pripravo vložka, zakladanjem, vlivanjem izdelanega jekla v kokile in pripravo livne jame.

AVSTRALIJA — V železarni KM-Steel Products Ltd. v Richmondu je začela obratovati prva naprava za kontinuirno vlivanje na tem kontinentu. Dobavilo jo je zahodnonemško podjetje Schloemann iz Düsseldorfa v sodelovanju s švicarskim podjetjem Concast iz Züricha. Nova naprava ima dve žili, ki omogočata vlivanje kvadratnih gredic dimenzij 50 do 115 mm in bram do dimenzij 200 krat 115 mm.

BELGIJA — V belgijskih železarnah je obratovalo v letu 1962 53 Thomasovih konvertorjev od skupno 53, 13 SM peči od 21 in 19 električnih peči od 30. Ti podatki kažejo, da so bili proizvodni agregati za surovo jeklo v Belgiji tudi v letu 1962 sorazmerno slabo izkoriščeni. Posebno velja to za SM in električne peči.

BRAZILIJA — V tej južnoameriški državi predvidevajo gospodarski strokovni krogi železarske industrije, da bo v letu 1969 narasla proizvodnja surovega jekla v brazil-

skih železarnah na 6,1 milijona ton, medtem ko so v letu 1962 izdelali 2,5 milijona ton. V letu 1975 pa domnevajo, da se bo proizvodnja jekla tako dvignila, da ne bo krila samo domačih potreb, temveč bodo lahko približno 2 milijona ton izvozili v ostale države Južne Amerike.

BOLGARIJA — V letu 1965 bo začela obratovati v Bolgariji nova železarna, ki bo izdelovala letno 1 milijon ton surovega jekla. Železarna, ki jo sedaj gradijo, bo imela poleg ostalih obratov dnevni kop železne rude, koksarno s pripadajočimi kemičnimi obrati in cementarno.

INDIJA — Britansko podjetje Loewy Engineering Co., Ltd. bo dobavilo indijski železarni Hindustan Steel v Durgapuru kompletne naprave za kontinuirno valjarno trakov. Investicijski stroški za to so predvideni v višini 2,8 milijona funtov sterlingov.

ITALIJA — V Trstu je začela obratovati pri podjetju Atlas S.p.A. Azienda Trie-

stina Laminazione Siderurgica nova hladna valjarna, ki jo je dobavilo zahodnonemško podjetje Schloemann iz Düsseldorfa. Na tej napravi lahko valjajo trakove debeline od 3 mm do 0,1 mm, široke do 320 mm s hitrostjo 60 do 400 metrov na minuto.

JAPONSKA — V železarni Wakayama works of Sumito Metal Industries Ltd. bodo zgradili največjo valjarno na Japonskem, ki bo lahko valjala profilni polizdelek kot bluming ali pa ob zamenjavi valjev tudi debelo pločevino. Vse naprave te valjarne bodo tehtale preko 10.000 ton. Investicijska sredstva bodo potrebna v višini treh milijonov jenov.

NORVEŠKA — Norveške železarne so v letu 1962 izdelale skupno 489.000 ton surovega jekla, od tega večino v električnih pečeh in le v manjši meri v kisikovih konvertorjih. V istem času pa so v tej skandinavski deželi izdelali tudi 328.000 ton različnih ferozlitin, ki so jih v velikih količinah izvozili, saj so lastne potrebe z ozirom na nizko proizvodnjo surovega jekla le majhne.

POLJSKA — V bližnji prihodnosti bodo transportirali premog za potrebe noliske

O razvoju indijske železarske industrije

Napori indijske vlade, da bi v Indiji iz leta v leto dosegli višjo proizvodnjo surovega jekla, dokazujejo, da se zaveda, kako važen je razvoj železarske industrije za splošni dvig življenjske ravni prebivalstva. Zato je postavila izgradnjo železarske industrije na eno izmed prvih mest v tretji petletki gospodarskega razvoja, ki se je začela v letih 1960/61 in bo zaključena v razdobju 1965/66.

Ob koncu te petletke je predvidena proizvodnja surovega jekla v višini 10,2 milijona ton letno. Od tega bodo izdelale že obstoječe državne železarne okrog 6 milijonov ton in sicer Bhilai 2,5, Rourkela 1,8 in Durgapur 1,6 milijona ton. Četrta državna železarna, ki jo gradijo s tehnično in finančno pomočjo ZDA v Bokaru, naj bi izdelovala okrog 1 milijon ton. Vendar so pri izgradnji te železarne nastale težave, ker je indijska vlada iz določenih razlogov umaknila prošnjo za finančno pomoč pri vladi ZDA. Zato je le majhna verjetnost, da bo ta železarna ob koncu tretje petletke že začela proizvodnjo.

Ostali dve veliki privatni indijski železarni Tata in Indian Iron and Steel Co. bosta z ozirom na izvedeno rekonstrukcijo izdelali v letih 1965/66 okrog 2 in 1 milijon ton surovega jekla. Ostalo količino 0,2 milijona ton bodo izdelala

manjša privatna podjetja, ki obratujejo v glavnem z obločnimi električnimi pečmi.

V avgustu letošnjega leta je predložil »Narodni svet za ekonomske raziskave« indijski vladi študijo o predvideni bodoči porabi jekla v Indiji. Podatki iz te študije bodo po vsej verjetnosti služili za bodoče planiranje v zvezi z razvojem indijske železarske industrije.

V tej študiji so ocenili porabo surovega jekla v Indiji po končani četrty petletki v obdobju let 1970/71 na 18,3 milijona ton navadnega in konstrukcijskega ter 1,6 milijona ton plemenitega jekla. Zato bo po teh predvidevanjih nastal z ozirom na proizvodnjo v letih 1965/66 primanjkljaj jekla v višini 9 milijonov ton, kar zahteva izgradnjo novih zmogljivosti v obdobju 1965/66 do 1970/71.

Vendar predvidevajo takšen porast porabe jekla v prihodnjih letih pod pogojem, da se bodo tudi ostale industrijske dejavnosti, ki uporabljajo izdelke železarske industrije, razvile v planiranem obsegu.

Prav tako menijo, da bodo v prihodnje lahko del izdelkov indijske železarske industrije tudi izvozili. Ob koncu tekoče petletke bo ta izvoz še precej skromen — v višini 20.000 ton letno, med-

tem ko bi moral v letih 1970/71 narasti kar na 1,5 milijona ton. Pri tem predvidevajo, da bodo lahko izvažali v države na Srednjem in Daljnem vzhodu.

Nadalje je v omenjeni študiji predvideno, da bo v tekoči petletki potreben še znaten uvoz raznih izdelkov železarske industrije in to predvsem zato, ker železarna v Bokaru ne bo začela obratovati v predvidenem roku. Zato priporočajo indijski vladi, da bi naj v te namene rezervirala v tem obdobju devize v skupni vsoti okoli 800 milijonov zahodnonemških mark.

Iz vseh teh razlogov lahko upravičeno sklepamo, da bodo v Indiji tudi v prihodnjih letih nadaljevali z intenzivno izgradnjo železarske industrije. Po vsej verjetnosti bodo gradili nove železarne z letno zmogljivostjo od 1 do 3 milijone ton surovega jekla, ker so se takšni objekti izkazali že do sedaj kot najugodnejši za indijske razmere.

Prihodnja leta pa bodo pokazala, če bo Indija tudi finančno lahko uresničila svoje načrte v zvezi z izgradnjo železarske industrije. Takrat bo treba začeti vračati posojila, s katerimi so zgradili že sedaj obstoječe državne železarne, kar bo nedvomno zahtevalo velika finančna sredstva.

ZAHVALA

Kolektivu prometnega oddelka se za denarno pomoč v času naše dvomesečne bolezni najtopleje in najlepše zahvaljujemo.

Anton Petrovič,
vlečna služba
Franc Zupan,
vozovna delavnica
in
Julka Ravnik,
vozovna delavnica

Proizvodnja žlindraste opeke

Kakor do sedaj že več let, smo tudi letos izdelovali v nekdanji šamotarni na Stari Savi opeko iz plavžarske žlindre. V primerjavi z lanskoletno proizvodnjo je bila letošnja večja, večja pa je tudi v primerjavi s številom opeke v prejšnjih letih.

Tako smo letos izdelali 168.600 kosov poz. O — di-

menzije 400 x 200 x 250, kar odgovarja 1.517.400 kosom navadnega formata, če štejemo 1 kos poz. O za 9 kosov opeke normalnih dimenzij, 211.500 kosov poz. 6 — dimenzije 250 x 123 x 65 (normalna dimenzija) in 7.200 kosov poz. I — dimenzije 400 x 200 x 200.

Za izdelavo vse te opeke smo porabili okrog 3.900 ton

plavžarske žlindre, 450 ton cementa in 400 ton vode, časovno pa 27.791 ur po normi oziroma v dejanski izdelavi in 1.548 ur za pripravo materiala, razkladanje cementa in čiščenje podlošnih desk ter postavkov.

Kakor v preteklih letih, so bili tudi letos pri izdelovanju te opeke zaposleni izključno

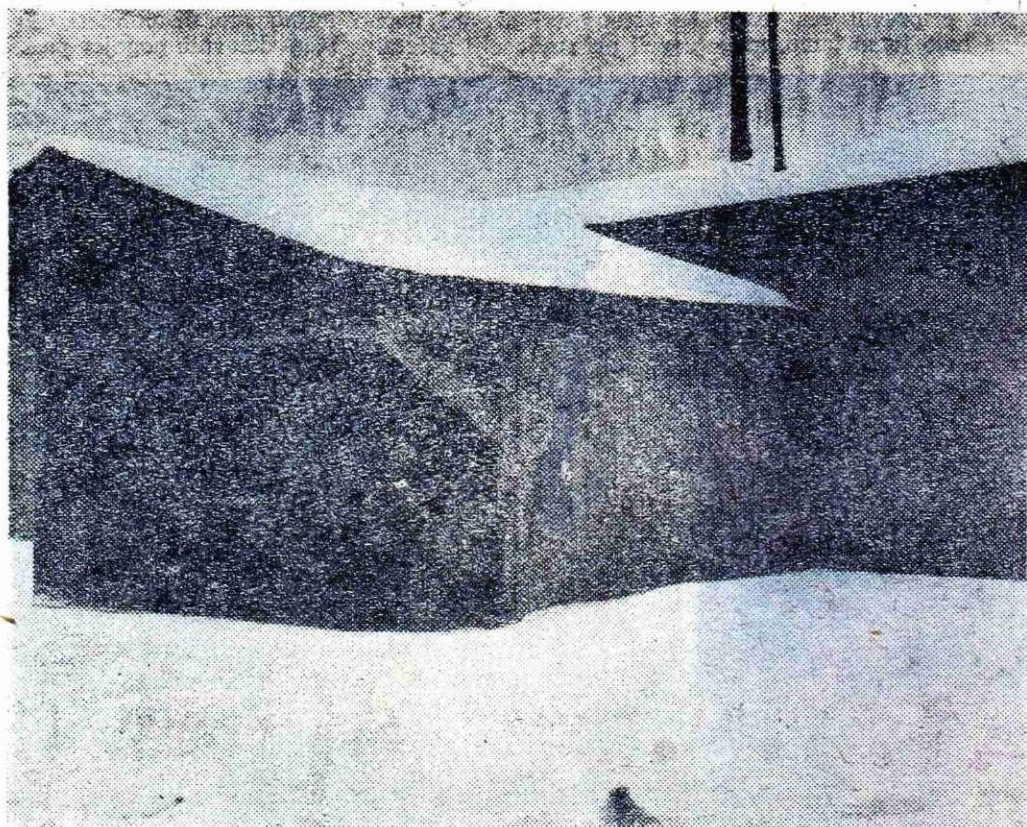
le upokojeanci, ki so zelo vestno in skrbno opravljali zadane naloge in bi v mnogem lahko bili za vzgled marsikateremu članu kolektiva. Skrbeli so, da bi izdelali čim več opeke in jo dali na razpolago za gradnjo prepotrebni stanovanjskih objektov.

Vsekakor gre pohvala tudi kolektivu plavža, ki je redno pripravljali žlindro in kolektivno prometnega oddelka, ki je pravočasno dostavljal žlindro in tako omogočil nemoteno obratovanje.

V letošnjem letu so bili potrošniki člani stanovanjskih zadrug Kovinar, »Franjo Krč« in Begunjsčica. Precejšnje število opek pa je bilo porabljenih za zidavo novih skladišnih prostorov, gradbene mizarne in higienskih prostorov nove kovačnice. Zadnje kose pa smo dobavili že za izdelavo novih blokov na Koroški Beli, ki jih bo delalo podjetje SGP Nova Gorica. Tudi novo šolsko poslopje v Mojstrani je v celoti izdelano iz teh opek in izgleda, v kolikor pride do realizacije, da bo tudi predvideno novo šolsko poslopje na Plavžu izdelano po istih načrtih in iz istega materiala kakor v Mojstrani.

Večjo količino opeke so dobili člani kolektiva in je vidna uporaba skoraj v vseh naseljih gornjesavske in bohinjske doline ter na območju vaške skupnosti Zirovnica — Breznica tja do Kamne gorice in Lipnice.

aR

Sezona letošnje proizvodnje žlindraste opeke je zaključena. Ko bo odlezel sneg pa bodo začeli znova zadovoljevati vedno večje potrebe po opek:

železarne Nowa Huta po dveh jeklenih cevovodih. Po obeh cevovodih bodo lahko dnevno transportirali 26.000 ton premoga.

SPANIJA — V mestu Bilbao bodo postavili prvo polkontinuirno valjarniško prago v Spaniji, za katero bodo dobavila opremo britanska podjetja. V ta namen bodo investirali okrog 2,9 milijona funtov šterlingov.

VELIKA BRITANIJA — Britanska železarska družba Steel Company of Wales, Ltd., se je namenila investirati 750.000 funtov šterlingov za izgradnjo novega raziskovalnega centra pri železarni. Glavna raziskovalna naloga tega instituta bo razvijanje novih in izboljšanih možnosti za uporabo fine pločevine.

ZAHODNA NEMCIJA — Po statističnih podatkih je v letu 1962 nazadovalo število obratnih nezgod v zahodnonemških železarnah od 106,3 na 1 milijon delovnih ur v letu 1961 na 98,2 ali za 8 odstotkov. Istočasno pa se je povečalo število smrtnih obratnih nezgod od 2,1 na 10.000 delavcev v letu 1961 na 3,1 v letu 1962 ali za 32 odstotkov. Največ smrtnih nezgod se je v letu 1962 zgodilo v Thomasovih, kisikovih, SM in elektro jeklarnah.

Več pozornosti izumiteljem

Z urejevanjem delovnih pogojev rešujemo invalide

Ob zaključku leta pregledujemo uspehe in neuspehe svojega dela. Ko sem pregledoval zapiske iz razprav in sklepov CDS sem izluščil nekaj vprašanj za katera menim da so vredna, da jih ponovno omenimo, ker so še vedno aktualna:

— obratovodstva proizvodnih enot naj zadolžijo asistente in delovodje, da bodo posebej proučevali proces proizvodnje na težavih delovnih mestih v cilju, da se na teh mestih z majhno mehanizacijo težina dela olajša;

— CDS posebej obravnava in višje stimulira racionalizatorske predloge, ki po izvedbi zagamčijo olajšanje težkega dela na delovnih mestih;

— varnost pri delu je še vedno problem;

— število invalidnih oseb je v porastu;

— skrb za ljudi naj bo primarna naloga;

— ni na mestu malodušje nekaterih članov kolektiva, ki ne zaupajo v lastne sile in v možnost izboljšanja.

To je le nekaj misli iz obširnih in konstruktivnih razprav na zasedanjih CDS, ki se nam vedno ponavljajo, kadar razmišljamo kam zaposliti invalida, kje dobiti primerno mesto, kako olajšati način sedanjega dela oz. delovno mesto, prilagoditi invalidu, ali še bolje kaj storiti, da ne bi bilo toliko invalidov.

Zaradi slabih delovnih pogojev na žerjavih, je že več

žerjavovodij moralo zapustiti to delo in iskati drugo primerno zaposlitev. Kako rešiti te slabe klimatske pogoje žerjavovodij je bilo vprašanje prizadetih, kot tudi obratovodstev in samoupravnih organov vendar rešitve ni bilo mogoče najti. Ugotavljali smo celo, da to vprašanje tudi v tujini ni uspešno rešeno človek bi mislil, da ni nikogar, ki bi se resneje ukvarjal z vprašanjem kako te težave odpraviti. Vendar ni tako. Tudi pri nas v Železarni imamo razne novatorje, ki se trudijo da bi posamezne tehnične probleme sami doma rešili. Z vprašanjem dovajanja svežega zraka v kabino žerjava se je spoprijel delovodja iz elektrodelavnice tov. Boris Kos. Kako je z napravami za dovajanje svežega zraka v žerjavni kabini in kdaj bo ta novatorski predlog realiziran? smo vprašali avtorja predloga.

»Te dni je minilo eno leto odkar je bila poizkusno vgrajena naprava za dovajanje zraka na žerjavu 5/1,5 ton pri elektropeči 2. Ta naprava zelo dobro deluje, je sicer enostavna, izdelava in montaža razmeroma poceni, je sigurna in dovaja svež zrak prav v kabino.«

Če je ta prvi poizkus uspel, ali obstaja kakšen načrt po katerem naj bi te naprave vgradili tudi na druge žerjave, če je, kdaj bo to narejeno?

Takoj po prvem uspelem poizkusu smo se dogovorili, da bodo v hali elektropeči, livarne in žične valjarne do aprila 1963 montirane te naprave na vse 4 žerjave in da bomo še naprej izvajali nove meritve. Na podlagi dobljenih rezultatov bi do konca leta 1963 pripravili ves material za halo livne jame, mar-

tinarne, ter preko zime te naprave namestili na žerjave, spomladi 1964 pa izročili namenu. Naročila so bila izstavljena, v konstrukcijski delavnici so potrebne cevi takoj izdelali, zaustavilo pa se je pri montaži. Montažna dela v prvi hali so se torej zavlekla, tako da zaželenih podatkov še nimamo in nestrpno pričakujemo kdaj bo montaža gotova.

Torej stvari so se zaustavile, žerjavovodje pa še naprej trpijo in zaman čakajo.

Ali je morda ta vaš novatorski predlog znan tudi že kje zunaj železarne in kaj mislijo o njem?

»Že spomlad: si je ogledal delovanje te naprave strokovnjak iz »Metallne« Maribor in jo ocenil kot zelo dobro. Ogledali so si jo tudi še strokovnjaki iz valjarne bakra v Sevojnju in iz Litostroja. Strokovnjaki iz Litostroja so me po proučitvi zaprosili, da jim odstopim avtorske pravice.«

S tem je tovarna Litostroj dala našemu novatorju priznanje in tudi že vnesla izdelavo teh naprav v svoj proizvodni program. Izdelali so že vse načrte štirih kompletnih naprav za dovajanje svežega zraka, pripravljalo pa tudi že projekt za izdelavo teh naprav za valjarno bakra v Sevojnem.

Kaj pa v naši železarni, ali ste imeli doslej kakšne sodelavce?

Krivičen ne smem biti, moram reči da sem našel na res dobre sodelavce. Prav posebno pa so bili prizadevni inž. Avgust Karba, Janez Pajer in Zupan iz martinarne ter Jože Ulčar z elektropeči, ki so storili vse, vendar pa še vseeno vsi skupaj nismo uspeli pri realizaciji načrta.

Borisa Kosu smo se zahvalili in povprašali za mnenje še inž. Karbo kot nekdanjega obratovodjo martinarne.

Na vprašanje »kaj veste o izdelavi naprav za dovajanje zraka na žerjave« nam je Karba povedal, da je sodeloval pri preizkušanju teh naprav na elektropeči II in da je naprava odlično delovala. Povedal je tudi, da so se dogovorili z vsemi obratovodstvi pod to skupno streho za skupno naročilnico. Izdali so dve naročilnici: I. 12. 3. 1963 pod številko 002/16555 za izdelavo cevi in II. 22. 3. 1963 pod številko 002/17152 za montažo.

Cela zadeva se je najprej vlekla zaradi izračuna ventilatorja sedaj pa so cevi pripravljene in na kupu rjave, k montaži pa ne pristopijo. Inž. Karba je še dejal, da se to mora nujno do spomladi urediti, ker se je dobro izkazalo, in predvsem zato, ker se v letnih mesecih pogoji dela na žerjavih vedno še poslabšajo. Povedal je tudi, da bodo pričeli z montažo dveh 15-tonskih delovnih žerjavov v livni jami martinarne, katera bosta opremljena z klimatskimi napravami. S tem pa se bo stanje verjetno znatno izboljšalo.

Vršilec dolžnosti obratovodja elektropeči Jože Ulčar pa meni: »Naprava na žerjavu peči II. deluje odlično. Vs. smo zadovoljni, toda na peči I. se ne dela nič. Mi smo svoje naredili, edino če se lotimo tudi montaže sami.«

Ob vsem tem se vprašamo koliko časa bo še treba čakati na uresničitev domačega izuma, ali ga bo res treba prej drugod uveljaviti, ker mu mi ne zaupamo.

Z izdelavo teh naprav bomo nujno morali pohiteti. Problem delovnih pogojev na žer-

javih je res akuten, zato bo treba te naprave urediti še v drugih obratih zlasti tam, kjer obratovodje dajejo posameznim žerjavovodjem pismena potrdila o slabih klimatskih pogojih na žerjavu. Prepričani smo, da je ureditev delovnih pogojev žerjavovodjem uspešnejša in bolj perspektivna kot premeščanje žerjavovodij z žerjavov zaradi bolezni.

Ob tej priliki nam je novator Boris Kos povedal tudi, da so zastala dela pri uresničevanju njegovega novatorskega predloga, o tem smo že poročali v Železarni: »Zaganjanje elektromotorjev z induktivnimi zagonskimi upori«. Predlog je sicer v izdelavi, vendar se vsa dela pri dokončni izdelavi naprave vse preveč zavlačujejo. Izdelavo teh naprav bi morali pospešiti in jih še znanstveno proučiti, ter začeti z redno uporabo. Tudi pri tem novatorskem predlogu sodeluje Litostroj, kjer so odobrili sredstva za znanstveno raziskavo teh naprav v Turboinstitutu v Ljubljani. Treba jih je le izdelati v več variantah in dati institutu v raziskavo. Želimo, da bi tov. Kos s temi predlogi uspel tako kot pri izdelavi naprave za ravnanje livarskih žebeljev v žebeljarni, ki že uspešno deluje. Tega predloga pa novator zaradi svoje skromnosti niti ni prijavil.

Nova izvedba tovornih vagonov

Nemške železnice so za prevoze sipkih snovi kot je ruda, koks, premog, pesek itd., izdelale najnovejšo specialne vagona. Zgornji del vagona se v sredini enostavno prepogne, tako da hidravlična teleskopa dvigneta hkrati obe polovici zgornjega dela vagona od spodnjega ustroja navzgor. Material se v razmeroma v zelo kratkem času iztrese v kotu 45° skozi rezo v sredini dna vagona ter skozi primerno odprtino med tirno napravo v silos ali skladišče.

Izvedba te svojevrstne, do sedaj neznane konstrukcije vagonov, predstavlja vmesno kombinacijo med vagonom in kontenerjem s tem, da je kontener enostransko vpet na konstrukcijo vagona. S tem načinom transportiranja odpadejo številne druge manipulacije kot ročno razkladanje, žerjavi, prevračalne naprave z enostranskim ali večstranskim nagibom ali bobnaste prevračalne naprave zelo velik prihranek je do sežen pri dostavljanju na razkladalno mesto. Vagonov treba odpenjati pri samem razkladanju.

Niko Bernard

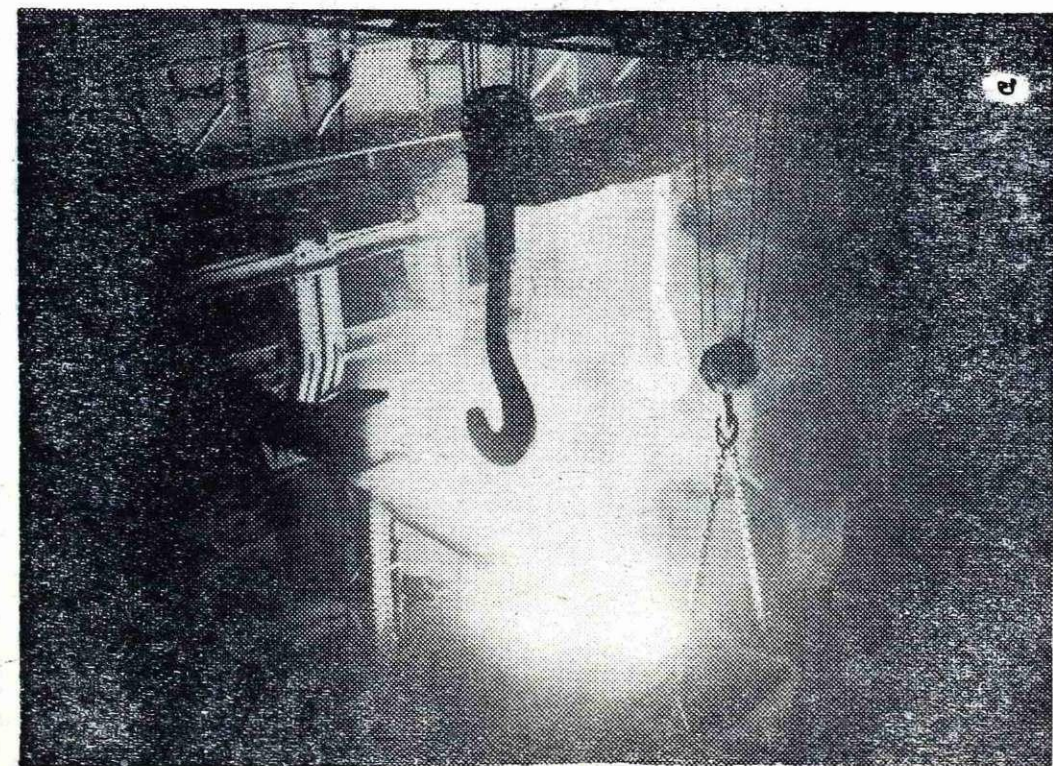
Posvet po vprašanju letnih oddihov in rekreacije

(Nadaljevanje s 5. strani)
treba v bodoče tudi temu posvetiti več pozornosti.

Centralni odbor SSZ je zaključil, da so vprašanja o letnih oddihih zelo važna in jim je treba posvetiti več pozornosti. Treba je poiskati čim bolj ekonomične in praktične rešitve, da bi lahko čim več delavcev izkoristilo letni oddih. Treba se je vključiti v sistem in vključiti interes posameznika ter komunne, na katere območju je počitniški dom.

Naglj razvoj motorizacije in izletniškega turizma nas opozarja, da bo nujno treba preusmeriti nadaljnjo izgradnjo počitniških domov iz obmorskih predelov v notranjost dežele, v bližnjo okolico industrijskih in mestnih središč. Le tako bomo sposobni zadovoljiti vedno večje potrebe dnevne in tedenske rekreacije za veliko število ljudi, ki si želijo cenejših dnevnih in tedenskih oblik oddiha. Skratka, treba bo vskladiti interese s splošnim napredkom našega družbenega razvoja in dejanskimi potrebami našega delovnega človeka.

Jože Hlebanja

Pogled v martinarno za žerjavovodje zelo slabi, zato ni razumljivo, zakaj se ne ukvarja s montažo klimatskih naprav

Nesreče

od 9. do 22. decembra 1963

PREDELOVALNI OBRATI HLADNA VALJARNA - ŽICARNA

BRUNO MOČNIK, valjavec tračnega železa, se je pri navijanju odpadkov v hladni valjarni zbedel v peti prst desne noge. Vzrok: neprevidnost in neizkušenost pri delu.

SILVO MIRTIC, II. žarilec na globinskih pečeh v žarilnici, je pri zapenjanju križev vtaknil palec desne roke med dva križa in si ga zlomil. Vzrok: lastna neprevidnost.

JANEZ KERN, žičar na grobem vleku, je nameščal kolobar žice na odvijalni boben. Pri tem se mu je žica zmedla. Ko jo je reševal, se je zbedel v dlan leve roke.

FRANC POGACNIK, žičar na Grūna žičarskem stroju, se je zbedel z žico skozi asnjevo manšeto v zapestje desne roke. Do nesreče je prišlo, ko je med obratovanjem dodajal prašek za vlečenje žice ter se je patentirana žica nepričakovano odtrgala.

ATANAS SITNOVSKI, razkladalec žice v skladišču surovega materiala, si je poškodovalec levo roko in levo nogo. Pri razkladanju žice iz vagona na lužilna sidra mu je spodrsnilo tako, da je padel s kolobarjem vred iz vagona na tla.

FRANC MLAKAR, priučevalec kadra v hladni valjarni, si je zlomil desno nogo. Do nesreče je prišlo v skladišču surovega materiala, ko je stopil na železniško tračnico tako, da mu je spodrsnilo ter je padel. Vzrok: lastna neprevidnost.

CEVARNA

VINKO STUCIN, II. rezalec cevi, si je poškodovalec desno nogo. Do nesreče je prišlo pri rezanju cevi, ker mu je vroč ostružek padel v coklo ter ga opekel.

AZIM DJAMOSTAGIĆ, rezalec navojev, pri brušenju navojnih nožev ni uporabljal zaščitnih očal, zato mu je drobci brusilne koluti odletel v levo oko. Vzrok: ni uporabljal zaščitnih očal.

ELEKTRODNI ODDELEK

ANTON BRANC, pomožni delavec (mladinska brigada), si je z žico na rezalnem stroju poškodovalec levo oko. Do nesreče je prišlo zaradi utestujenega prostora pri stroju in neprevidnosti sodelavca, ki ga je učil delati na stroju.

STROJNO-ENERGETSKI OBRATI VZDRŽEVANJE JAVORNIK

JOZE KOSELJ, ključavničar v konstrukcijski delavnici na Javorniku, je z Demag žerjavom prenašal železne plošče. Med vožnjo se je, ker slabo vidi, spotaknil ob kos železa in padel. Pri tem je dobil levo roko pod ploščo, ki mu je poškodovalec dva prsta. Vzrok: prenatrpana delavnica.

PROMET

VINCENC ROBIČ, prometnik ozkotirne proge na prometu je pri sestopu z vagona stopil na razbito steklo, ki je bilo v snegu ter si ranil stopalo noge. Vzrok: navlaka ob tirih.

FRANC RAJTAR, premikač na prometu Javornik. Pri odpenjanju normalnotirnih vagonov mu je na ledenih tleh spodrsnilo, nakar mu je ležaj vagona poškodovalec gleženj in nart leve noge. Vzrok: spolek teren in naglica pri delu.

VALJARNE JAVORNIK I

ANTON DREMELJ, pomočnik pri progi. Pri čakanju na trak, ki pride iz ogrodka, ga je ta spodnesel tako, da je padel nanj in si pri tem opeknel hrbet in nogo. Do nesreče je prišlo zaradi neravnih plošč.

SASO PRAPROTNIK, pomočnik pri progi, je vezal zadnji konec navitega železa pri navijalcu. V tistem trenutku je prišel drugi kos iz proge, ki pa bi ga moral sodelavec pravočasno odstraniti iz odvodnega korita. Valjani kos je zadela ponesrečenca v stopalo leve noge.

FRANC JEKLAR — I. valjavec. Pri vgrajevanju srednjega valja na univerzalnem ogrodju se je ponesrečenec držal za ogrodje, ko je sodelavec dal znak žerjavovodju, da spusti valj v ogrodje. Zaradi slabe vidljivosti in tesnega prostora ponesrečenec ni videl valja, ki ga je pritisknil na prste leve roke.

OMER DURATOVIĆ, brusar na rafama strojih. Pri zlaganju cagljav se mu je eden zavalil s kupa in ga udaril na nogo. Vzrok: nesreča je neprevidnost.

FRANC LOGAR, IV. valjavec. Pri dovozu cagljav na progo ga je sodelavec zbil po tleh, pri čemer se je opeknel na nogo. Vzrok je nepazljivost sodelavca in ponesrečenca.

JAVORNIK II.

MIRKO LESKOVSEK, III. lužilec. Pri skladanju štur-

cev na kup se je le-ta nagnil in pritisknil ponesrečenca na palec leve noge. Vzrok je premajhna pazljivost.

ARIS AMIDŽIĆ, II. zračilec. Pri zlaganju pločevine pri Custodis peči mu je spodrsnilo in se je urezal na koleno. Vzrok nezgodi so gladke plošče ter nepazljivost ponesrečenca.

VALJARNA 2400

JOZE VIDMAR, pomočnik pri progi. Pri izvlačenju plošče pri potisni peči z drogom mu je le-ta padel na roko in mu poškodovalec palec leve roke. Vzrok: neizkušenost pri delu.

ŽICNA VALJARNA

FRANC KRIVC, vtikovalec ovala. Na progi 330 Ø je oval šel čez krožno vodilo in pri tem ponesrečenca udaril na levo roko. Vzrok je naglica pri delu.

EJUB MEDIĆ, izvlačilec izmečka. Pri zapenjanju ingotov ga je stisnilo za palec leve roke. Vzrok: neprevidnost.

Čudno poslovanje

Na tajništvo železarne je 25. decembra prispelo pismo podjetja »Ljubljana transport« s ponudbo za novo pogodbo za avtobusne prevoze delavcev. V ponudbi je omenjena potrebna podražitev zaradi dražjih rezervnih delov, goriva in maziva, pristojbin za cestno motorna vozila, predvsem pa zaradi spremenjenega statusa podjetja. Podražitev bi znašala približno okrog 25 odstotkov. Vse to ne bi bilo prav nič čudnega, če ne bi bilo v tej ponudbi v zadnjem odstavku dobesedno navedeno: »Prosimo, da nam najpozneje do 26. t. m. (pismo je prispelo 25.) posredujete vaše stališče, ker v primeru negativnega odgovora prenehamo vzdrževati omenjene linije (prej ponudba navaša relacije Podbrezje, Ljurnica, Begunje, Krnica in Bled-Jesenice) in se za prevoze s sproščenimi avtobusi vezemo z drugimi gospodarskimi organizacijami.« Tako torej, v enem dnevu naj bi rešili vprašanje oziroma problematiko, ki prizade ne 300 vozačev in o kateri bi morali pravilno sklepati ne le avtobusni odbori na posameznih progah, temveč tudi CDS. Kaj čudno poslovanje, ki ga na noben način ni mogoče razumeti, posebno še, ker gre v glavnem za delovnega človeka.

Izplačilo razlike rednega socialnega prispevka za leto 1963

Narodna banka, podružnica Jesenice nas je obvestila z dopisom z dne 14. 10. 1963, da je bila objavljena v »Glasniku« okraja Ljubljana, št. 26 z dne 23. 4. 1963 sprememba stopnje osnovnega prispevka za zdravstveno zavarovanje z 8,5 odstotka na 8 odstotkov. S tem se spremeni redni osnovni prispevek za socialno zavarovanje z 22 odstotkov na 21,5 odstotkov od bruto osebnih dohodkov. Obračun po izpremenjeni stopnji velja od 1. januarja 1963 dalje.

Železarna Jesenice je obračunala kolektivno bruto mesečne osebne dohodke v času od januarja do vključno novembra 1963 (11 mesecev) na naslednji način (primer):

Delavec X je zaslužil v novembru 1963 obdavčljivega dohodka	65.000 din
Zakoniti prispevki 15% rednega proračunskega prispevka	— 9.750 din
22% rednega socialnega prispevka	— 14.300 din
skupaj - 37% zakonitih prispevkov	24.050 din
2,25% dopolnilni proračunski prispevek	— 1.462 din
skupno izplačilo znaša	39.488 din

Zaradi znižane stopnje rednega socialnega prispevka pa bi bil obračun osebnega dohodka za isti primer na: slednji:

bruto osebni dohodek	65.000 din
zakoniti prispevki: 15% rednega proračunskega prispevka	— 9.750 din
21,5% rednega socialnega prispevka	— 13.975 din
skupaj — 36,5%	23.725 din
2,25% dopolnilnega proračunski prispevka	— 1.462 din
čisto izplačilo znaša	39.813 din

Razlika čistega izplačila + 325 din

Razlika preveč obračunane rednega prispevka za 0,5 odstotka za ves kolektiv Železarne Jesenice za čas od januarja do vključno novembra 1963 znaša skupno 22.873.484 dinarjev neto. To razliko smo dobili na podlagi obračuna vrnjeno od Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Jesenice v mesecu decembru 1963.

V zvezi s tem je upravni odbor Železarne Jesenice sklenil na svoji 18. seji dne 13. 12. 1963, da se ta razlika izplača kolektivu koncem meseca decembra 1963.

Obračun in izplačilo razlike socialnega prispevka bomo opravili na naslednji način: IBM strojni oddelk sešteje bruto osebni dohodek posameznika na izplačilnem listku, izkazanem v desnem spodnjem okvirčku z oznako »obdavčljivi dohodek« za čas od 1. 1. do 30. 11. 1963. Sešteje to vsoto za 11 mesecev množimo z 0,5% (razlika znižane stopnje socialnega prispevka). Izračunana vsota je neto znesek razlike socialnega prispevka, ki bo izplačan članom kolektiva v posebni izplačilni kuverti dne 28. decembra 1963.

Primer: bruto izplačljivi dohodek delavca znaša za čas od 1. 1. do 30. 11. 1963 750.000 dinarjev, 0,5% razlike socialnega prispevka je 3750 din.

Neobdavčljivi dohodek — otroški dodatek, nadomestilo osebnega dohodka za čas bolovanja, terenski dodatek, ločitveni dodatek, povračilo za stroške vožnje, dodatek borcev NOB, ki se obračunavajo v neto iznosu, ne pridejo v poštev za obračun ter razlike socialnega prispevka, ker od teh vrst dodatkov in nadomestil niso bili obračunani in odvedeni zakoniti prispevki.

Izplačilo razlike bomo obračunali na predjemskem izplačilnem listku z zaokrožbo na 10 dinarske zneske dne 28. 12. 1963.

V izplačilni listi za obračunski mesec december 1963 (izplačilo 15. januarja 1964) bodo vsote razlike socialnega prispevka 0,5% izkazane pod VRSTO PLACNIKA — VP 65 kot prejemek in spodaj sumirane v okvirčku »neobdavčljivi dohodek«. Ista vsota, ki bo na VP 65, bo izkazana tudi pod VP 70 kot odbitna postavka — REDNI PREDUMI, ker je bil znesek že izplačan 28. 12. 1963. S tem bo tudi obračunana razlika socialnega prispevka v letnih zbiri osebnega dohodka upoštevana kot izplačani prejemek posameznika.

Od 1. decembra 1963 dalje pa bomo obračunali zakonite prispevke v izplačilnih listih v višini 36,5% namesto dosedanjih 37%. S tem se bo povečal čisti neto osebni dohodek za 0,5%.

Janez Krušč

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega očeta in starega očeta

FRANCA BALOHA

se iskreno zahvalujemo vsem za nesebično pomoč in čustvovanje. Prav posebno pa se zahvalujemo vsem sosedom in tovarišu Razingerju za ganljive besede, kakor tudi vsem ostalim darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so na kakršenkoli način počastili spomin dragega pokojnika in ga spremili na zadnji poti.

Zalujoči sin Janko in France z družino ter ostalo sorodstvo.

Več pozornosti zdravstveni

Komunalni zavod za socialno zavarovanje (KZSZ) je istočasno, ko je pregledoval stroške zdravstvenega varstva v tekočem letu skušal ugotoviti tudi stanje in probleme na tem področju. V ta namen je bil sklican za petek 20. decembra zvečer v Kazini posvet z zdravniki jeseniške in radovljiske občine. 28 udeležencev pševeta, med njimi 19 zdravnikov in poslanec Zveznega zdravstveno-socialnega zbora, tov. Dante Jasnič, je skušalo odgovoriti na nekaj vprašanj, ki jih je zastavil sklicatelj tega posveta KZSZ Jesenice. Osrednje vprašanje je bila zdravstvena preventiva, poleg tega pa so se še menili o zlonamernih poškodbah, nesrečah izven dela, o zavarovancih, ki odklanjajo zdravljenje, o hišnih obiskih, o ureditvi dežurne in reševalne službe, o ureditvi zdravstveno-socialne administracije, o pospešitvi postopka pred invalidsko komisijo in o trajanju klimatekega zdravljenja.

Posebno pozornost prisotnih je vzbudil podatek, da je bilo letos porabljenih že 5 milijonov dinarjev za zdravljenje zavarovancev, ki so bili poškodovani v pretepu. Za take primere je obveljalo mnenje, da je treba stroške izterjati od povzročitelja poškodbe. Pri raziskovanju izvora poškodbe pa nastanejo težave, ker običajno zdravnik registrira poškodbo tako, kot to izpove ponesrečenec, pozneje ko je ugotovljen pravi izvor poškodbe pa mora zdravnik popraviti prvotno ugotovitev.

Zdravniki splošne prakse so posebej opozorili na težave z nekaterimi zavarovanci-pacienti, teh žal ni malo, ki od zdravnika zahtevajo zdravniški dopust, tudi če po ugotovitvi zdravnika ni potreben in to z utemeljitvijo: »Jaz že

3 dni nisem delal.« Drugi zopet odklanjajo zdravljenje. Niti pri enih niti pri drugih ne gre uporabljati silo, vendar pa vse to kaže na vedno večjo potrebo po namestitvi socialnega delavca v zdravstvenih zavodih, ki bo sodeloval z zdravnikom in s pacientom.

Hišni obiski, dežurna in reševalna služba

O teh treh vprašanjih je bilo mnogo razprav, vse pa so bolj kazale na nujnost, da čimprej rešimo ta problem. Ugotovljeno je, da so še vedno zavarovanci, ki kličejo brez potrebe zdravnika na dom, da zdravnik najde tistega, ki naj bi mu nudil zdravniško pomoč pri dokaj čudnih opravilih, ki nikakor niso primerna za bolnika, ki želi nujno zdravniško pomoč. No o teh velja dogovor, da zdravnik sploh ne napiše diagnoze in zaračuna obisk tistemu, ki ga je klical. Najboljša rešitev tega problema pa bi bila v dvigu zdravstvene prosvete med prebivalci. Zlasti starejši zdravniki vedo povedati, da so včasih matere-gospodinje več vedele o zdravljenju kot današnje sodobne mamice, ki sicer poskušajo celo ugotavljati diagnoze, ne poznajo pa zdravilne moči raznih čajev, niti jih nimajo. Poleg vsega pa je krivo še zavlačevanje, namreč nekateri ne iščejo zdravniško pomoč takrat, ko so zboleli in bi se sami lahko prišli do zdravnika, niti ne kličejo zdravnika podnevi, šele 3. ali 4. dan popoči nastane nujna potreba po zdravniku. Zdravstvenega varstva ponoči res ne kaže nikomur odklanjati, vsekakor je zdravnik dolžan priti na poziv, vendar ne smemo pozabiti, da mogoče zaradi enega nepotrebne obiska, zdravnik ne more pravočasno obiskati resnega bolnika.

Reševalna služba še vedno ni takšna, kot si jo želimo. Šofer rešilnega avtomobila je še vedno sam in mora večkrat iskati pomočnika, ki mu bo pomagal nesti nosila z bolnikom. Poleg tega pa so še druge težave. Zgodi se, da včasih traja (ponoči) prevoz ponesrečenca s kraja nesreče do bolnice po več ur, namesto nekaj minut. Čeprav je z pravilnikom o načinu uveljavljanja zdravstvenega varstva določeno, da se v nujnih primerih lahko brez napotnice sprejme pacienta v bolnico, se tega določila šoferji še vedno izogibajo in s ponesrečencom najprej iščejo in čakajo dežurnega zdravnika, ki naj odloči, kam naj pelje ponesrečenega. Verjetno bi bili krivični če bi krivdo valili samo na šoferje, morda gre pa le za več različnih navodil šoferjem, in le-ta potem ne ve katero naj upošteva, da ne bo zamere.

To vprašanje bi dokončno najlažje rešili zdravniki sami med seboj, morali pa bi pri tem upoštevati le koristi ponesrečenca - zavarovanca. Sicer pa, če bi pooblastili šoferja, v kolikor še ne bo imel spremljevalca - bolničarja, da takrat, ko ne more takoj dobiti dežurnega zdravnika, takoj, brez napotnice pelje ponesrečenega v bolnico, bi manj grešili kot če z čakanjem znatno poslabšamo zdravstveno stanje bolnika, čeprav bi morda včasih ugotovili, da to ni bilo potrebno.

Verjetno pa je rešitev reševalne službe odvisna še od slabega voznega parka, ki nas resno opozarja na razmišljanje »kaj bomo storili« v primeru težje prometne ali obratne nesreče, takrat ko eden ali dva avtomobila ne bosta zadostovala.?? Pa tudi rešitev organizacije dežurne službe bi mnogo olajšala in izboljšala delo reševalne službe.

Zdravstveno socialna administracija

Zdravniki so pripominjali, da je postopek pred invalidsko komisijo predolg, da čakajo celo po tri in več mesecev na rešitev invalidske komisije. V razpravi je bilo ugotovljeno, da je večkrat pot od zdravnika (ambulante) do invalidske komisije zelo dolga, vendar ni bilo mogoče ugotoviti kje zastajajo spisi, ali v ambulanti ali na komunalnem zavodu. Sem spada tudi zbiranje medicinske dokumentacije in zbiranje potrdil - dokumentov o delovni dobi, ki je potrebna pri invalidskem postopku in v tem primeru je spet udeležena administracija v gospodarskih organizacijah. Z zavlačevanjem pri izdajanju potrdil o delovnem mestu in o delovni dobi zavlačujemo postopek pred invalidsko komisijo.

Torej malo neverjetno ali res je, da ažurna administracija lahko mnogo skrajša čas bolčevanja, ki pa je poleg vsega včasih celo v korist in v zadovoljstvo zavarovanca.

Zdravstvena preventiva na Jesenicah v krizi

Upravnik zdravstvenega doma dr. Jenko je povedal, da smo z rednim cepljenjem otrok v preteklih letih uspeli skoraj odpraviti nalezljive bolezni in so zato nekateri starši kar pozabili na potrebno cepljenje otrok. Iz zdravstvene statistike je razvidno, da je bilo pred vojno na Jesenicah v enem letu celo 92 primerov obolenj za davico. Z rednim cepljenjem smo uspeli, da sta bila v letu 1961 le 2 primera davice, v letu 1962 1 primer davice in v letu 1963 nobenega.

Vendar pa spričo teh rezultatov sedaj ne smemo zane-mariti, preventivnega cepljenja. Lani je bilo cepljenih 72 odstotkov, letos pa 93 odstotkov, vendar je bilo treba nekatere poklicati po petkrat.

Kot največji problem na področju zdravstva so bila omenjena številna akutna črevesna obolenja. Letos je bilo že 6219 dni bolovanja zaradi akutnih črevesnih obolenj. Vzroke so pripisovali nečistoči, neurejenemu vodovodu, bile pa so tudi pripombe na konzervirano hrano, zlasti na konzerve, ki jih delavci kupujejo v tovarniških kantinah, ki pa so verjetno nabavljene pri istih proizvajalcih, kot tiste, ki jih prodajajo trgovska podjetja. Ker se vsi niso strinjali z ugotovitvijo, da največ črevesnih obolenj povzroča konzervirana hrana, in dejali, da so vzroki drugod, bi bilo prav, da bi eden od zavodov za zdravstveno varstvo - vseeno kateri, medobčinski, okrajni ali republiški raziskal te vzroke, saj so menda dolžni pomagati zdravstvenim zavodom.

Poleg tega pa naj bi organ, ki je pristojen oziroma ki izdaja dovoljenja za proizvodnjo konzervirane hrane to tudi večkrat kontroliral pri proizvajalcu. S stalno kontrolo bi lahko odpadel sum v kvaliteto, oziroma bi lahko prepovedali proizvodnjo. S tem pa še ne odpade enaka stalna kontrola občinske sanitarne inspekcije. Toda ne le kontrola konzerv niti ne samo kontrola živil, sem spada splošna kontrola higiene - čistoče v živilskih obratih in v občini na sploh. Odvoz smeti in pa neurejena kanalizacija, je bilo rečeno, predstavljata kulturni škandal Jesenic. Tudi podgane bi morale bolj resno preganjati. In ne nazadnje urediti vodovod. Z vsemi temi stvarmi ne kaže čakati; morebitna epidemija bi vsekakor imela težke posledice.

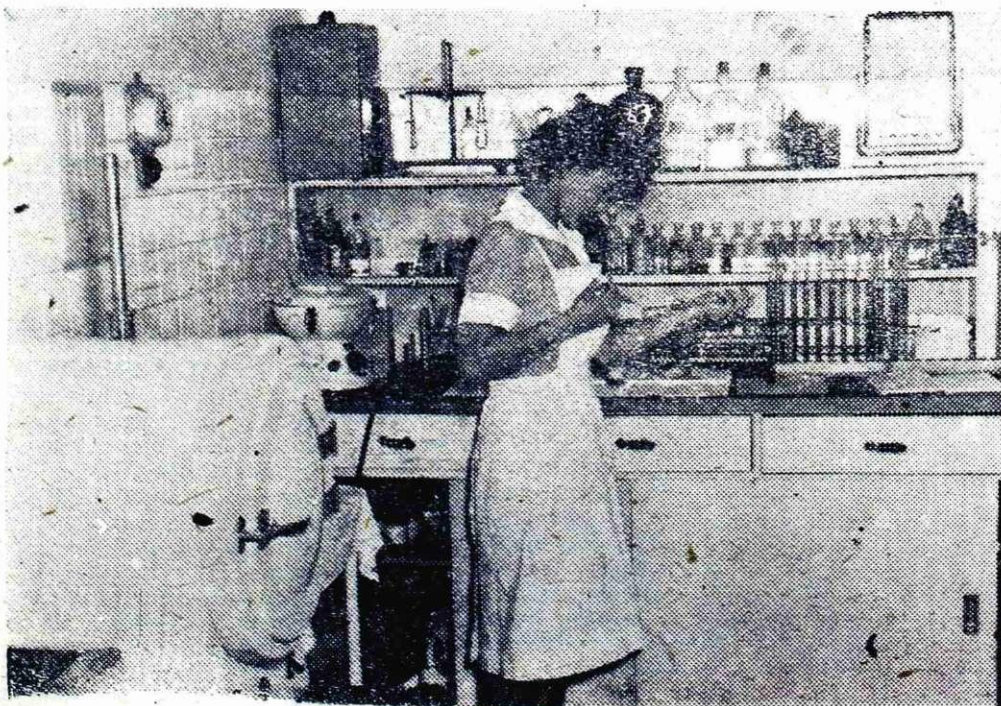
Sodelovanje - kooperacija zdravstvene službe v občini

Vsi ti navedeni problemi kažejo, da je zdravnikom in članom KZSZ znana problematika zdravstva in da bo le treba čimveč skupnega dela. Gre za sodelovanje med KZSZ in med zdravniki t. j. med naročnikom oziroma plačnikom uslug in izvajalcem, ki pa imata oba isti cilj - nudenje zdravstvene pomoči.

Še bolj važno pa je sodelovanje in kooperacija med zdravstvenimi zavodi. Običajno obstaja nek vrstni red zdravstvenih ustanov, ki naj nudijo pomoč in nego bolnikom. Nepravilno bi bilo, če bi vsak zavod hotel imeti vse dejavnosti. S sedemletnim perspektivnim planom bo vsekakor treba vskladiti do kam se bo razvil posamezni zdravstveni zavod, da ne bo preveč dejavnosti ponovljenih.

Z dograditvijo zdravstvenega doma bodo vse sedaj raztresene ambulante in dispanzerji pod eno streho. Obratna ambulanta bo tako končno dobila svoje prostore v katerih sedaj gostujejo specialistične in sektorske ambulante. S tem bo predvsem dana možnost, da obratna ambulanta odpre še tretjo ambulanto in tako uredi »non-stop« zdravstveno službo od 7. ure zjutraj do 20. ure zvečer. Potem pa ostane še odprto vprašanje ureditve stalne preventivne zdravstvene službe, da ne bo več kampanjska, in pa morebitno odločitev za lastnega dežurnega zdravnika. Pri težjih obratnih nesrečah bi »morda« hitra intervencija zdravnika večkrat zmanjšala ali vsaj ublažila stopnjo nesreče.

S celodnevno zdravstveno službo bi se zavarovancu-de-

S sedemletnim planom bo treba vskladiti perspektivni razvoj posameznih zavodov

preventivi

lavcu železarne spet izboljšal položaj pri iskanju zdravstvene pomoči, saj danes še ni siguran če bo v enem dnevu uspel priti do zdravnika, pri tolikšnem številu bolnikov. Poleg tega pa mu pospešeni postopek pri zdravniku ne daje polnega zaupanja, da je res sposoben za delo.

Ko bosta tako izpopolnjena obratna ambulanta in zdravstveni dom in ko bo adaptirana splošna bolnišnica, bo mnogo več pogojev za ureditev zdravstvene službe na Jesenicah. Takrat pa bo neizbežno sodelovanje med ustanovami in med zdravniki, da ne bo posamezen bolnik šel skozi 3 laboratorije, 3 rentgene, preden bo legel v bolniško posteljo, saj takšni ponovljeni pregledi samo utrujajo paciente in podražijo zdravljenje.

V zavarovančev korist bo nujno treba uvesti timsko delo, da se bodo po potrebi zdravniki posvetovali med seboj. Kadar je potrebno oziroma kadar zdravnik ugotovi, da njegova ustanova ni dovolj specializirana je bolje, da odstopi, brez kakršnih koli predsodkov, pacienta višje organizirani ustanovi, to je tja, kjer so zagotovljeni boljši pogoji za zdravljenje takega primera.

Zdravstvo je vsekakor panna dejavnosti, ki zasluži večje pozornosti, širše razprave, večje pozornosti s strani občinske skupščine, skupščine zavarovancev in delavskih svetov v podjetjih. Ne smemo prezreti, da le zdrav človek lahko ustvarja in ne pozabiti zapisati v občinski statut, da je zdravstveno varstvo zagotovljeno vsakemu občanu.

Zdravstvo zasluži več pozornosti občinske skupščine, skupščine zavarovancev in delavskih svetov podjetij

Novoletni razgovor s sekretarjem TK ZKS železarne o aktualnih nalogah v prihodnjem letu

Francu Kobentarju, sekretarju TK ZKS naše železarne je sodelavec našega lista zastavil nekaj vprašanj, ki se nanašajo na naloge, ki jih bodo morali opraviti komunisti in ves kolektiv železarne v prihodnjem letu.

Prvo vprašanje se je nanašalo na sklepe letne konference komunistov železarne Jesenice, ki je bila pred kratkim v Delavskem domu priletenu.

Tov. Kobentar je opozoril da v kratkem odgovoru na prvo vprašanje ne bi mogel podrobneje analizirati vseh 20 sklepov oz. zaključkov letošnje konference. V svojem odgovoru se je tov. sekretar omejil na 2. 4. in 10. zaključek konference, ki sodijo med najvažnejše. Po mnenju tovariša Kobentarja se bodo morali komunisti predvsem boriti za čim bolj racionalno poslovanje podjetja. To je sicer zelo široko področje, vendar pa zelo važno za nadaljnji razvoj podjetja. Gre namreč za to, da je treba izdelati program v specializaciji proizvodnje, izdelke katerih prodajna plafonirana cena pa je pod lastno ceno bo treba izločiti iz našega proizvodnega programa. S tem v zvezi je treba opraviti potrebno prekvalifikacijo stalnih delavcev, ter vzporedno z ukinitvijo posameznih proizvodnih grup izvesti prekvalifikacijo stalne delovne sile.

Komunisti bodo morali v vse večji meri vplivati na rečjo storilnost dela in pomagati pri iskanju oblik dela da bomo uspeli v ldoglednem času znižati proizvodne stroške. Treba je zagovarjati napredna

mnenja ter akcije kl jih izvajamo z namenom, da bi izboljšali trenutno stanje. Tu je še skrb za napredek proizvodnje in vrsta drugih vprašanj.

Med najvažnejše zaključke konference moramo uvrstiti še zaključek v katerem je rečeno, da je treba prekiniti s prakso, da se samo lepo pogovarjamo, sprejeti sklepi pa ostajajo neizpolnjeni na papirju. Zadnji čas je, da operativnim organom postavimo tudi roke za izpolnjevanje sprejetih sklepov in imenujemo izvajalce teh sklepov.

Ob vstopu v novo leto 1964 smo tov. Kobentarja prosili, naj našteje nekatere najpomembnejše naloge, ki jih bo treba opraviti. Nalog je dovolj, vendar bomo z dobro organizacijo dela ter s potrebno prožnostjo uspeli izpolniti najbolj glavne naloge med katere prištevamo:

izpolnjevanje proizvodnih nalog, nadaljnji premik v kvaliteto, zmanjšanje proizvodnih stroškov, borbo za večji izpolnjenost ter boljšo finančno realizacijo. Še posebej je treba opozoriti na nadalnje utrjevanje samoupravnih organov, še posebej na sprejetju novega statuta podjetja, zaostri na bo treba disciplino. Vse te naloge zahtevajo najširšo akcijo celotnega člana kolektiva in še posebej komunistov, ki morajo biti vedno v prvih vrstah pri izboljševanju teh in dru-

gih nalog, ki jih nismo našli.

Zadnje vprašanje se je nanašalo na dosedanje razprave o osnutku statuta podjetja. Radi bi namreč vedeli, kako poteka dosedanja razprava in kakšni so predlogi ekonom-

skih enot k dosedanjemu osnutku statuta.

Tov. sekretar meni, da je bila dosedanja razprava zelo razgibana. Komisija za sestavo osnutka statuta podjetja je prejela iz naših EE že precej predlogov, vendar jih je

treba analizirati in dobro proučiti. Zaenkrat naj opozorimo le na predlog v katerem je rečeno, da je sedanji centralni delavski svet številčno premajhen, kar se posebej izraža, ko je treba glasovati o sklopeh oziroma predlogih, ki lahko vplivajo na položaj v tovarni za daljše obdobje.

V mnogih ekonomskih enotah se strinjajo, da bi imeli obračunske enote po dnevah oz. skupinah delovnih mest. V teh ekonomskih enotah monijo, da bo tako zagotovljena večja udeležba pri obravnavanju pomembnejših vprašanj s katerimi se bodo ukvarjale obračunske enote v skladu z novim statutom podjetja. Ob sedanji razpravi je treba še posebej poudariti naj bodo v novem statutu uzakonjene dosedanje izkušnje na področju delavskega samoupravljanja. Prav tako mora biti dosledno uveljavljeno v novem statutu nagrajevanje po delu.

To je nekaj misli ki smo jih povzeli iz razgovora s sekretarjem TK ZKS železarne Jesenice tov. Kobentarjem o aktualnih nalogah in razpravi o osnutku novega statuta podjetja.

ZAHVALA

Kolektivu mehanične delavnice Jesenice se iskreno zahvaljujem za čestitke in denarno pomoč. Obenem želim vsem svojim sodelavcem in celotnemu kolektivu železarne srečno novo leto ter veliko uspehov pri delu.

Zdravko Gluhar

Franc Kobentar, sekretar TK ZKS

Novoletno kramljanje z našimi veterani

Naša m

Ob vstopu v jubilejno leto naše železarne smo se spomnili tudi nekaj naših najstarejših veteranov, ki so velik del svojega življenja preživeli v tovarni ter vestno in poštveno izpolnjevali naloge, čeprav so bili delovni pogoji v tistih časih mnogo težji kakor danes. Ob vsakem našem razgovoru in obisku na njihovih domovih smo čutili, da napornega dela in razmer, ki so vladale pred desetletji v naši tovarni, še niso pozabili ter da se jih spominjajo do vseh potankosti. Sodelavcu našega lista so pripovedovali o tem, kako je bilo v tovarni pred prvo svetovno vojno in po njej. Objavljamo nekaj kratkih izvlečkov iz njihovih pripovedovanj, ker so zapiski zelo obširni in jih ne bi mogli v celoti objaviti v našem časopisu.

Naše delo je bilo težko

FRANCETA POGAČNIKA v pisarno, vendar ni šel, ker smo našli na njegovem domu v Kamni gorici, kjer živi že 45 let. Preden smo se začeli pogovarjati, o tem, kako je bilo včasih v hladni valjarni, nam je povedal, da bo prihodnje leto praznoval 80 letnico svojega življenja, v tovarni pa je bil zaposlen 48 let.

V naši tovarni je začel delati leta 1902. V hladni valjarni je bilo takrat 6 zastarelih strojev za valjanje in škarje. Zaposlenih je bilo 7 ljudi, izdelovali pa so trakove široke do 100 mm. Spominja se, da so morali biti delu zelo natančni, še posebej pa so morali paziti na izdelavo trakov namenjenih za izvoz v Nemčijo (Nürnberg).

Nekoč je dobil celo zaušnico, zato ker je dal v lužitev material, ki sicer ni bil namenjen za Nürnberg. Tov. Pogačnik je naročil, naj bo material dalj časa v luženju in bo zato v enaki meri odgovarjal kot prvotno določeni material. Nato so ga poklicali

je bil prepričan, da je zaušnico dobil po krivici. Bivšega šefa Bohnena so delavci ohranili v zelo slabem spominu, ker je bil surov. Bohnena se spominja tudi z delovodske konferenice pred koncem druge svetovne vojne. Bil je namreč dolgo na Jesenicah in zatrjeval, da bo v hladni valjarni v bodoče zadostoval le en delovodja, toda zgodilo se je drugače.

V današnjih dneh so delovni pogoji drugačni kot včasih. Tudi material je pod streho, včasih pa je bil raztrešen od martinarne do Markeža. Posebno hudo je bilo pozimi, ko so morali delavci iskati material za obdelavo, vozili pa so ga v hladno valjarno z ročnimi vozički. Tov. Pogačnik se spominja, da je delavcem — riflarjem večkrat pomagal pri tem delu.

Sredi avgusta 1917. leta so italijanska letala bombardirala Koroško Belo, nekaj

bomb pa je padlo tudi na Jesenice. Takrat je gorelo tudi pri Jelencu, kjer je stanoval s svojo družino. Ker je ogenj uničil stanovanje, se je tov. Pogačnik preselil v Kamno gorico. Dolgo vrsto let je stanoval v domu za samske delavce in le ob sobotah se je vračal k svoji družini v Kamno gorico, včasih kar peš. Ob lepem vremenu je potreboval do Kamne gorice tri ure, pozimi pa pet ur.

Ob obisku v Kamni gorici smo se z veteranom Pogačnikom pogovarjali tudi o razmerah in življenjskih pogojih

v katerih so živeli delavci, zaposleni v tovarni ob začetku tega stoletja. Takrat so zaslužili okrog 80 do 90 goldinarjev na mesec, kar je zadostovalo za preživljanje, vendar so bili goldinarji zelo težko prislужeni.

Ko se je tov. Pogačnik vrnil iz prve svetovne vojne, je spet dobil zaposlitev v hladni valjarni. Do leta 1922 niso imeli dovolj dela, toda pozneje so dobili naročila in začeli so delati še z večjim veseljem. Proizvodnja je bila vsak mesec večja, najbolj pa se je povečala, ko so začeli obratovati stroji: mali in ve-

liki Müller ter Demag. Leta 1932 je tov. Pogačnik postal mojster. Imeli so težave pri delu, toda vedno so pazili, da so bili izdelki kvalitetni, ker so se zavedali, da bodo le dobre izdelke lahko prodali na domačem in tujem tržišču.

Toliko o našem razgovoru in zapiskih dolgoletnega sodelavca Franceta Pogačnika. Ob našem odhodu iz Kamne gorice smo mu zaželeli še vrsto zdravih in srečnih let ter se zahvalili za njegovo pripravljenost, da nam je povedal svoje spomine na svoje dolgoletno delo v tovarni.

Tako smo delali včasih

Tudi Jožeta Beguša smo poiskali na njegovem domu v Zirovnici. V tovarno je bil sprejet leta 1904 in to v obrat Javornik I. Najprej je bil vezač, nato ravnalet, pozneje predelavec in mojster, od leta 1937 dalje pa glavni delovodja adjustaže.

Na vprašanje, kakšne so bile razmere v tistih letih na Javorniku, nam je tov. Beguš povedal, da delavcem ni bilo lahko, ker so imeli na razpolago primitivne naprave. Leta 1902 do 1903 je v Prevaljah prenehala delovati tovarna, delovodski kader pa je prišel na Javornik. Takrat so bili delovodje Šober, Mölche in Bauman, glavni mojster pa je bil Nemec Röhrich, ki je prišel na Jesenice skupaj z bivšim tehničnim direktorjem Trappnom. Razen omenjenih delovodij so bili na Javorniku zaposleni delavci, ki so dobili zaposlitev potem, ko je zgorela železarna v Bohinju. Leta 1904 je bil torej začetek. Srednja progla je bila nova, progla I in II pa so preimenovali s Save. Seveda so bili delavci še premalo izvežbani. Izdelovali so največ tračno železo in še nekaj drugega materiala. Valjali so tudi tračnice, železo za okna, kvadratno železo za Kropo in še ploščato železo. Na progli II so izdelovali dimenzije od 10 × 1 do 30 × 15 mm in okroglo od 6 do 20 mm. Do prve svetovne vojne ni bilo večjih sprememb, toda od leta 1918 do 1922 so na Javorniku le malo delali. Na razpolago niso imeli dovolj materiala, ker je plavž v šklednju spadal pod Italijo. Delavci so bili zaposleni pri gradnji predora pod Stražo, nekaj pa pri izravnavanju železniške proge med Javornikom in Jesenicami.

Ob našem razgovoru je tov. Beguš pokazal tudi dnevno knjigo, v katero so vpisovali dneve zaposlenih delavcev. V adjustaži je bilo takrat zaposlenih na dveh

izmenah 60 delavcev, na vsej lahki progli pa okrog 200.

Razmere so se na Javorniku močno izboljšale, ko je tovarno prevzel Westten in zdelo se nam je, da je v tovarno prišlo novo življenje. Takrat smo začeli delati zelo natančno in tudi kvalitetno. Proizvodnja se je povečala za 100 %, kajti tudi v jeklarni so povečali SM peči.

Pred prvo svetovno vojno je obstajalo le strokovno društvo, ki ga je vodil Glavič. Razmere so se izboljšale šele po drugi svetovni vojni, ko je bil uveljavljen tudi osemurni delavnik. To je bila za delavce velika pridobitev. V letih po prvi svetovni vojni so se delavci zavedali, da bodo v tovarni lahko uspešno delali in se borili za svoje pravice le v primeru, če bodo imeli dovolj znanja. Leta 1920 so na Koroški Beli ustanovili strokovno šolo na pobudo učitelja Franca Zupančiča. Za šolo je na Koroški Beli in na Javorniku vladalo veliko zanimanje, tov. Zupančič pa je delavcem, ki so se prijavili za obisk šole, dejal: »Veliko boste morali vedeti in znati, če boste hoteli prevzeti tovarno v svoje roke, za to pa je potrebna šola.« Šola je obiskovala v začetku okrog 80 slušateljev. Trajala je tri leta, poučevali pa so vsi učitelji s Koroške Bele, ki so bili za svoje delo honorirani. V zadnjem letu se je število slušateljev zmanjšalo na 20.

Vzporedno s tovarno se je razvijala tudi kulturno-prosvetna dejavnost. Leta 1904 je bilo ustanovljeno katoliško-prosvetno društvo, nato pa še sokolsko društvo. Pet

let pozneje je bilo na Jesenicah ustanovljeno prvo slovensko delavsko pevsko in izobraževalno društvo »Sava«, ki je imelo tudi igralsko družino. Igre so uprizorjali v Delavskem domu pri Jelenu. Na tem odru so igrali igre tudi Sokoli, vodil pa jih je Jakob Špicar. Ljudje so radi zahajali k Jelenu in gledali igre obeh igralskih družin, tako da je nastala močna konkurenca katoliškemu prosvetnemu društvu. Tako se je začel tudi kulturni boj na Jesenicah. Pri slovenskem delavskem pevskem in izobraževalnem društvu je učil Vinko Ambrožič.

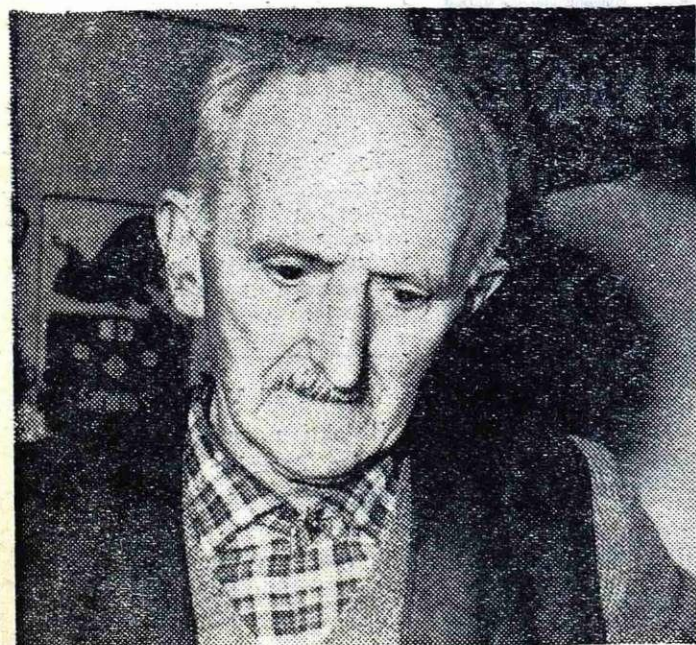
Po prvi svetovni vojni je postalo zelo razgibano tudi delavsko gibanje. Tov. Beguš je bil odbornik in blagajnik v mandatni dobi, ko je bil predsednik Franc Cerar. Na Javorniku je bil izvoljen za delegata kongresa SMRJ v Beogradu. Dobro se spominja velike stavke jeseniških kovinarjev v letu 1935. Stavka je trajala teden dni. Njemu in njegovim sodelavcem, ki so bili tiste dni v tovarni, bo prav gotovo ostal v trajnem spominu koncert javorniških pevcev, ki je bil na prostem. Stakajoči delavci — pevci so zapeli nekaj pesmi prav v času, ko je pripeljal potniški vlak. Potniki so navdušeno pozdravljali stakajoče delavce in pevce, vlak pa je imel kar deset minut zamude.

Tov. Beguš ima v svoji bogati knjižnici še veliko drobnih zapisov, ki imajo še danes zgodovinsko vrednost. Zato je prav, da jih spoznajo tudi mladi ljudje, ki delajo v tovarni pod mnogo lažjimi pogoji in v drugačnih razmerah kot so vladale pred prvo svetovno vojno in nekaj let po njej.

»Če človek dela v obratu ali v nekem delu, potem ne pozabi tak na vse tisto, kar je d tak dolgo obdobje meni je ostala stara narna v spominu, če minilo že vrsto let o jo rekonstruirati.

Tudi v nekdanji m ni smo imeli pet peči v enem šaržu lahko 81 ton, to je toliko, znaša danes približno samo ene peči. Spo se tudi, da je bil v prvem peči 13 ton, po 15 ton, za četrto in peto peči 20 ton. smo morali peči ro kladati z lopatami. I kosove starega železa vložili na poseben na pa je bil v primerjav našnjimi možnostmi i mitiven. Zalaganje er je trajalo tri ure, i smo morali začeti s ljanjem materiala za njo šaržo. Druga su lavcev je naložila na ingote, ki so jih at ljali na Javornik v va

Po prvi svetovni v je Jože Taler vrnil s zaj v martinarno. Tu ba še posebej omeniti ose, nurnega delavka ga delavci toplo Pozneje so martinari vili. Povišali so stre je bila prejšnja mar bolj podoben nizki I kor pa industrijsker jektu. Okrog leta 1 začeli tudi povečavati narske peči. V tistem ju so prenehali tudi z zakladanjem peči, kar menilo za takratne m je veliko pridobitev boljšanje delovnih p Odslej so peči zakla mo z zakladalnimi st Jeseniško jeklo (A

Franc Pogačnik

Jože Beguš

a martinarna pred 50 leti Težki delovni pogoji za mlade

Jože Taler bo prihodnje leto praznoval 80-letnega rojstva. Na Jesenicah je že 53 let, v železniški delavnici je bil zaposlen 41 let in bil upokojen pred 12. leti. Martinarni je delal skoraj 41 let, zato razmere, ki so ga, naj nam pripoveduje o martinarni ter o delovnih pogojih, proizvodnji itd. Takole je pripovedoval:

Dela v nekem delovnem obdobju. Tudi stara martinarna, čeprav je stela sto let, od kar so jo izdelali, ni bilo poznano samo pri nas doma, ampak tudi drugod po svetu. Tov. Taler

delal v nekem delovnem obdobju. Tudi stara martinarna, čeprav je stela sto let, od kar so jo izdelali, ni bilo poznano samo pri nas doma, ampak tudi drugod po svetu. Tov. Taler

Stahl) ni bilo poznano samo pri nas doma, ampak tudi drugod po svetu. Tov. Taler

Jože Taler

se še dobro spominja dogodka, kako je bilo jeseniško jeklo cenjeno pred prvo svetovno vojno v neki trgovini z železnino na Dunaju. Takole se je zgodilo: Kupec je v trgovini želel dobiti nekaj jekla. Med materialom, ki je bilo na razpolago, je bilo tudi naše jeklo. Prodajalec je kupca opozoril, da je jeseniško jeklo boljše in zato dva krajcarja dražje.

Poleg osemurnega delavnika ter ukinitve ročnega zakladanja peči je treba omeniti še ureditev prometa v tovarni, ki je zelo otežkočal delo v martinarni. Dolgo vrsto let so imeli v naši tovarni na Savi na razpolago le eno lokomotivo, ki je bila zelo obremenjena in je prišla v martinarno, kadar je

imela čas. Čim so imeli več lokomotiv v martinarni ni survin in odvozom ingotov.

Tov. Taler je bil pred vojno organiziran v SMRJ in se bilo toliko težav z dovozom dobro spominja, da je bilo delavsko gibanje na Jesenicah zelo živahno, kakor tudi uspehov delavskih organizacij, ki so se potegovala za delavske pravice in bile v

stalnem boju s takratnim vodstvom KID, katerega so sestavljali v glavnem nemški kapitalisti.

O vlogi SMRJ na Jesenicah

Da bi zvedeli kaj več o političnih strankah močno vplivi na delavstvo, smo se obrnili na tov. Franca Tomana, dolgoletnega tajnika te organizacije, ki je dobil zaposlitev v naši tovarni kmalu po prvi svetovni vojni in delal v martinarni do upokojitve v letu 1954.

Tov. Toman se takole spominja dela SMRJ in njene vloge:

»Za Vukovarskim kongresom je bil kmalu kongres »ujedinjenja« v Slavonskem Brodu, na katerem so ustanovili Savez letalstih radnika Jugoslavije (SMRJ). Področje dela je bila celotna predaprilska Jugoslavija. Osnovni program dela SMRJ je bil sestavljen tako, da je bila v njem zajeta zaščita kovinarjev v njihovem boju za izboljšanje mezd ter pravilno izvajanje takratne socialne zakonodaje, ki pa je bila še razmeroma šibka in so jo kapitalisti tolmačili po svoje ter omejevali, kjer so jo le mogli.

30 ali 35 let je premalo da bi lahko presojali ali ocenjevali delo predvojnih strokovnih organizacij na Jesenicah, vključno tudi SMRJ. To toliko bolj, ker je bila prava organizacija skozi vsa leta v večini in je nosila glavno breme v mezdah in socialnih bojih. Res je tudi, da sta JSZ in NSZ imeli v svojih velikih

Jože Bernard je bil rojen pred 81. leti, v tovarni pa je začel delati leta 1895, kot učenec v mehanični delavnici. Učil se je za strugarja. Pozneje je bil nekaj časa v Avstriji v tovarni Puch, v Nemčiji, nato pa še v Welsu v zgornji Avstriji.

Po odsluženju vojaškega roka se je spet vrnil v mehanično delavnico in ostal tam do prve svetovne vojne. Tudi po končani vojni je dobil zaposlitev v mehanični delavnici, kjer je ostal še dolgo vrsto let. Razmere, v katerih so živeli delavci jeseniške železarne pred dobrimi 60 leti, niso bile najboljše. Sicer je res, da so bile življenjske in druge potrebščine cenejše, toda denarja je bilo bolj malo. Starejši in izkušeni delavci so zaslužili dnevno po en goldinar, drugi tudi manj. Livarji ali valjavci so imeli boljše prejemke zaradi akordov. Učenci — začetniki v mehanični delavnici so zaslužili le 15 krajcarjev na dan. V tistem času je bil zelo ugledna osebnost o tovarni Pongratz, ki je bil glavni blaginik ter je sprejemal na delo nove delavce in hkrati tudi vodil politiko tovarne.

V stari mehanični delavnici, ki je bila blizu sedanje martinarne, je bilo zaposlenih okrog 100 ljudi. Priučevali so se tudi trije učenci, njihov položaj pa se ne more primerjati s položajem učenecv danes. Ti so bili prepuščeni sami sebi, o kakšnih strokovnih šolah ali tečajih

ni bilo niti govora. Šele po daljšem presledku so lahko začeli z delom na manjših strojih. Za začetek so jim dovolili, da so čistili prostore, s samokolnicami vozili »ostružke« do martinarne,

Jože Bernard

kjer so jih nato vlagali v peči. Učenci so tudi pazili vsako opoldne na znak z zvon-

cem, ki je oznanjal trajanje delovnega časa, ker se ni bilo sirene, ki bi označevala začetek in konec dneva. Skratka, mladi ljudje so imeli takrat zelo težke delovne pogoje, pa tudi starejši delavci niso bili vedno pripravljeni, da bi jim pomagali pri njihovem učenju.

Pa tudi sicer so bili v mehanični delavnici težki delav-

ni pogoji. Namesto žerjavov, kakršne poznamo danes, so takrat uporabljali le škripce, ki jih vedno niso imeli na razpolago, saj so jih uporabljali tudi v drugih obratih, če je bilo treba, pozneje pa žerjave na ročni pogon. Tudi ostala dela so bila v primerjavi z današnjim stanjem zelo primitivna. Če so hoteli vpeti valj na stružnico, so so morali pri tem delu pomagati celo tesarji.

Šele po prvi svetovni vojni so začeli z bolj načrtnim priučevanjem mladih ljudi v obliki tečajev. Pozneje so kupili nekaj sicer starih strojev, toda vseeno je bil to do neke mere tudi napredek. Največ izboljšav pa so uvedli med drugo svetovno vojno in seveda po osvoboditvi.

remo pozabiti tudi zapostavljanje zaupnikov s strani v obratih. Tako je naprimer sarn fotografiral delavce Petrovič iz okna svoje pisane zato, da bi lahko vedel, kdo vse zahaja k Jelenu. Toda vseeno je SMRJ častno izvojeval izprtje vsega delavstva s strani Kranjske industrijske družbe leta 1932 ter vodil borbo za novo kolektivno pogodbo, kateri je podpisal 28. aprila 1934.

Rekli smo že, da je jeseniški delavec politično volil drugače, seveda sebi v škodo, ker tudi v političnih forumih ni imel svojih organov.

Precej bolša situacija je bila na kulturnem področju, kjer smo lahko opazili intenzivno delo Svobode, ki je vzgajala mlajši kader, dočim so se starejši borili za kruh. Vendar moramo že danes priznati veliko in pozitivno vlogo SMRJ v tistih res težkih časih. Za lažje razumevanje je treba omeniti številna zbiranja, ki so bila sicer sklicana, toda ni jih bilo zaradi prepovedi, potem še preiskave v strokovnih pisarnah in pri vodilnih funkcionarjih. Še posebej, če so bili zaposleni kot levi. Ne smemo in ne mo-

Franc Toman

O glasbenem življenju na

Današnje kulturno izživljanje, tako pasivno kakor tudi aktivno, si brez glasbene dejavnosti praktično ne moremo zamišljati. Zato pri kompleksnem obravnavanju kulturne problematike ne moremo mimo glasbene udeleževanja v tem ali onem smislu. To velja v toliko večji meri za amatersko kulturno dejavnost, kjer predstavlja glasbeno področje posebno važno vejo in ravno tu so problemi posebno zanimivi ter po svoje zapleteni.

Namen današnjega razglabljanja je, da bi nekoliko spregovorili o glasbenem življenju na Jesenicah. Ker pa je to področje kulturnega izživljanja dejansko popolnoma amatersko, se bom moral istočasno dotakniti našega amaterstva kot pereče točke kulturnega življenja v našem podjetju.

GLASBENA SOLA

Pričnimo kar tam, kjer je glasba osnovni namen celotnega delovanja — v jeseniški glasbeni šoli.

Ta zavod izvaja v naši občini svoje kulturno poslanstvo s tem, da poučuje različne instrumente, solopetje glasbeno teorijo, našo mla-

dino in odrasle, ki se želijo izpopolniti na tem ali onem področju te umetnostne dejavnosti. V letošnjem šolskem letu je vpisano v različnih oddelkih skupno 260 gojencev. Od tega 53 pianistov, 43 violinistov, 16 solo pevcev, 34 harmonikarjev, 11 kitaristov, ostali pa se učijo čelo, pihala, trobila in glasbeno teorijo.

V letošnjem letu je razveseljivo to, da se je znižalo število pianistov predvsem na račun violinistov ter ostalih instrumentalistov. Prejšnja leta so med vpisanimi gojenci znatno prevladovali pianisti, kar pa s štališča, da mora biti glasbena šola v

precejšnji meri tudi vzgojitelj kadrov za amatersko orkestralno in ostalo ansambelsko dejavnost, ni najbolj ugodno. Brez dvoma pa pomeni glasbeni študij tistih pianistov, ki nimajo svojega klavirja, v veliki večini primerov brezplačno vlaganje truda in trošenje sredstev, ker takšni gojenci zaradi majhne možnosti za vadbo že po krajšem času običajno študij opustijo. Zato je tudi vodstvo šole ob pričetku letošnjega leta poskušalo usmerjati takšne gojence — novince na druge, bolj perspektivne instrumente in to mu je tudi v precejšnji meri uspelo.

Izmed ostalih instrumentalistov preseneča veliko število harmonikarjev. Zato bi kazalo čimprej ustanoviti ustrezeni harmonikarski orkester, ki bi omogočil gojencem tudi ansambelsko udeleževanje. S poučevanjem kitare so pričeli v letošnjem letu na splošno željo in pouk poteka v redu.

Vendar glasbena šola nima na Jesenicah samo vloge vzgojnega zavoda za poučevanje raznih instrumentov in glasbene teorije. Njena dejavnost sega tudi močno izven zidov šolskega poslopja in praktično ni na Jesenicah amaterske glasbene prireditve pri kateri ne bi bila glasbena šola na ta ali oni način udeležena.

Predvsem moramo omeniti simfonični orkester, ki ga sestavljajo v glavnem gojenci in pedagogi glasbene šole ter člani jeseniške Svobode, ki ima vsako leto številne javne nastope. Pod vodstvom svojega stalnega dirigenta Rada Kleča sodeluje na številnih prireditvah in proslavah. Poleg tega naštudira vsako leto tudi samostojen koncert, kjer spremlja vokalne in instrumentalne soliste ter izvaja različne skladbe za sam orkester. Izredno važno vlogo je odigral ta orkester tudi v preteklih dveh sezonah, ko je s svojim sodelovanjem omogočil izvedbo Gobčeve opere »Melodije srca«.

Gojenci šole nastopajo skupaj z orkestrom ali ob spremljavi manjših ansamblov in klavirja kot instrumentalni ter vokalni solisti oziroma ansambli. Predvsem moramo omeniti gojence solo petja, sedanje in bivše, ki so prav tako kot orkester s svojim sodelovanjem omogočili izvedbo prei omenjenih odrskih glasbenih del.

Končno se tudi pedagogi tega zavoda izredno požrtvovalno udeležujejo na področju glasbene dejavnosti v našem mestu. So koreninotorii, člani orkestra, dirigenti, klavirski spremljevalci, pisici komentarjev ter predavani v nočneje še mnogo drugega. Dejansko se pedagoški kader naše glasbene šole zelo zavezuje, da je njegovo mesto, po-

leg tega, da poučuje na šoli, še povsod drugod, kjer se karkoli dogaja v zvezi z glasbeno dejavnostjo. Mislim, da to požrtvovalno in tiho delo vseh teh ljudi le prmalopoznamo in kar je predvsem važno, tudi premalo cenimo.

Ne morem trditi, da je stanje na naši glasbeni šoli idealno, vendar se mi zdi, da ne pretiravam, če za zaključek postavim trditev, da v naši jeseniški glasbeni amaterski dejavnosti le krepko doprinesla svoj delež.

PEVSKI ZBOR

Na Jesenicah delujeta sedaj dva pevska zbora in sicer prvi v okviru DPD Svobode »Tone Čufar« in drugi kot sekcija DPD Svobode »Franc Mencinger« na Javorniku.

Pevski zbor jeseniške Svobode, ki je bil pred leti normalni mešani zbor, je zaradi zmanjšanja števila pevcev postal komorni zbor, v katerem sodeluje okoli 20 pevcev in pevk. Zbor sicer redno vadi, vendar nastopa bolj priložnostno, ob različnih prireditvah in proslavah, medtem ko samostojnega koncertnega nastopa že dolgo ni imel. Z ozirom na sorazmerno majhno število sodelujočih pevcev in pevk je njegov obstoj vedno problematičen in bi bilo prav, če bi se kadrovsko nekoliko okrepil. Zbor že precej let nazaj uspešno vodi kot zborovodja Polde Ulaga.

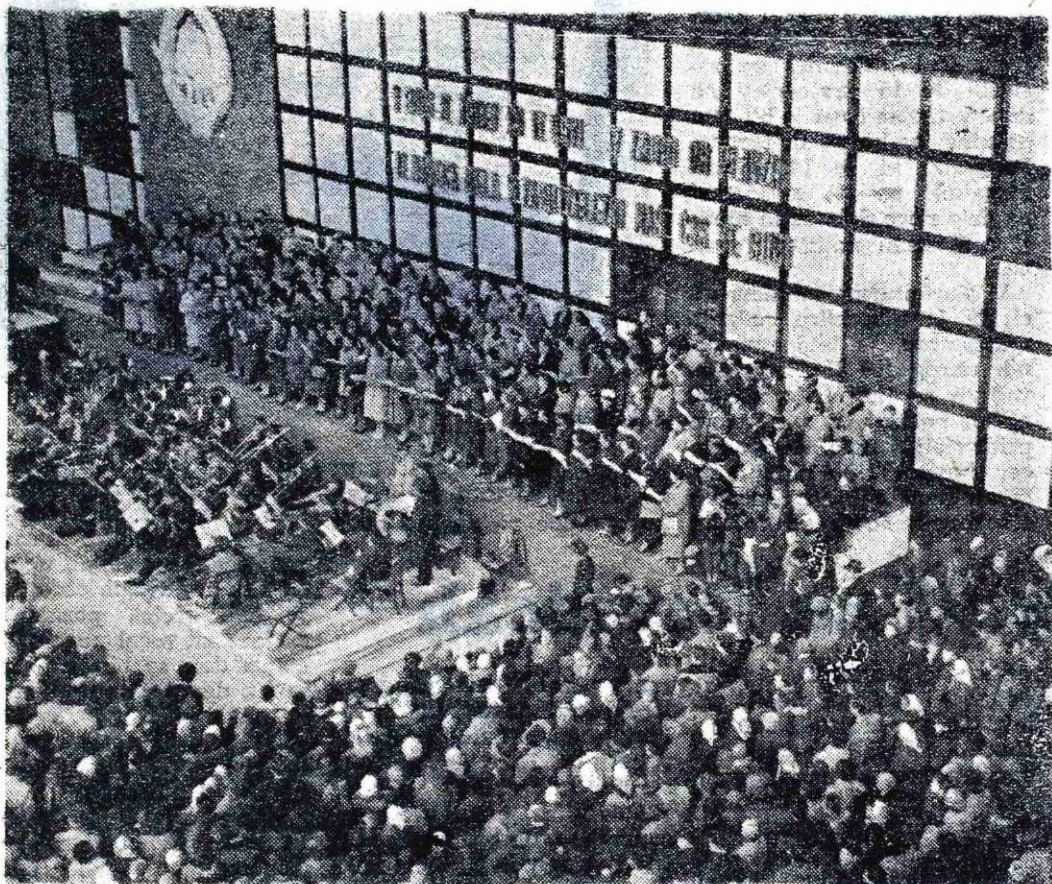
Na Javorniku deluje zbor Svobode, ki šteje 60 pevcev in pevk. Zbor je pod vodstvom zborovodje Poldeta Mejača dosegel že sorazmerno visoko kvaliteto raven, kar se ima zahvaliti tudi dobri repertoarni politiki. Vsekakor je ta zbor v naši občini tako številčno kakor tudi z ozirom na svojo dejavnost na najvišjem mestu in je prav, če bo tako tudi nadaljeval. Oba zbora sta s svojim sodelovanjem omogočila uprizoritev prej omenjene opere in operete.

SIMFONIČNI ORKESTER

O tem orkestru je bilo že govora v poglavju o glasbeni šoli. Vendar se mi zdi, da bi bilo prav, če to še nekoliko dopolnim.

Že pred leti je bilo na Jesenicah precej govora o ustanovitvi simfoničnega orkestra za katerega vsi vemo in čutimo, da bi bil potreben. Vendar ta zamisel iz različnih, predvsem pa finančnih razlogov do zdaj ni bila uresničena. Tako deluje njegov zametek kot šolski orkester glasbene šole in se pri tem bori s celo vrsto problemov, ki jih le s težavo premaguje. Dejstvo je, da imamo odgovarjajoč kader, ki bi se rad res organizirano udeleževal tudi na tem področju, imamo tudi potrebe in občinstvo, ki je že dokazalo, da si želi takšnih prireditev.

Za uresničitev te ideje bi bilo potrebno predvsem dvojno: sorazmerno skromna fi-

Pihalni orkester in pevci so že večkrat uspešno skupaj koncertirali

Med najbolj požrtvovalne sekcije DPD Svobode »Franc Mencinger« spada mešani pevski zbor, ki ga vodi zborovodja Polde Mejač. Na sliki pevci pri vaji

Jesenicah

nančna sredstva in pa trdno organizacijsko vodstvo. Vse ostalo, kot člane orkestra, notni material, dirigenta, prostor za vaje, voljo do dela in hvaležno občinstvo, imamo. Treba bo res premisliti, če na Jesenicah res nismo v stanju urediti tudi zgoraj navedenih pogojev!

ODRSKA GLASBENA DEJAVNOST

Pri tem kratkem pregledu glasbene dejavnosti na Jesenicah res ne moremo mimo dejstva, da smo zmožni spraviti na oder celo sorazmerno zahtevno opero, v štirih dejanjih z nad sto sodelujočimi. To nam je uspelo v sezoni 1961/62, medtem ko smo bili v pretekli sezoni 1962/63 z opereto »Melodije srca« že bolj skromni. Letos pa niti operete po vsej verjetnosti ne bo!

Kje je pravzaprav vzrok, da smo pred dvema letoma tako lepo uspeli, v preteklem letu nekoliko manj, letos pa sploh nič. Ustavilo se bo pri finančnih sredstvih. Imeli smo lepe načrte in tudi precej volje, vendar prišli smo v položaj, ko nihče ni vedel, od kod naj vzamemo denarna sredstva, ki so za takšen podvig, kot je uprizoritev opere, ne-

dvomno potrebna. Tako smo se lansko leto za silo rešili z opereto, letos pa kaže še slabše. Pa je res škoda! Imamo vokalne soliste in to ne ravno slabe, orkester, režiserja, pevski zbor, dirigenta, korepetitorje, scenarista, torej praktično vse, kar spada k uprizoritvi opere. Nimamo pa nekoliko denarja in morda nam manjka tudi nekoliko organizacijske volje, ker bi se morda sredstva le dala izvrtati, če bi bili bolj vztrajni. Tu pa smo takoj ob prvi težavi raje odnehali, kot da bi še nekoliko poskusili in morda uspeli.

Vendar eno je res. Z organizacijo in pripravi takšnega dela kot je bila na primer opera »Tremerski dukat« je veliko dela in treba je žrtvovati mnogo prostega časa. Če pa k temu predvidevamo ogromnemu delu, ki je sicer hvaležno, pridružimo še to, da morajo organizatorji prositi za sredstva tako, kot da bi prosili za sebe in pri tem vedo, v kakšno težavno in zahtevno delo se spuščajo, potem je končno razumljivo, da si tudi ti mislijo svoje ter jim je tako končno tudi prav. Zato se mi zdi, da bi morali biti vsi skupaj hvaležni, če se sploh dobijo ljudje, ki so pripravljeni takšno

Orkester je s solisti glasbene šole priredil pred kratkim pri Jelenu lep koncert.

ogromno in odgovorno delo prevzeti, bodisi kot izvajalci ali organizatorji, ne pa da skušamo z različnimi izgovori in neodgovornimi pripombami vzeti voljo do tega dela še tistim, ki jo imajo.

Zato bi bilo prav, če bi v bodoče le premislili in zagotovili določena finančna sredstva, ki hiti niso velika, tudi za vsakoletno uprizoritev glasbenega odrskega dela. Tako bi vzbudili voljo do dela vsem prej naštetim sodelavcem, katere, še enkrat ponavljam, imamo in jim je treba

dati samo vzpodbude, pa bodo spet začeli z delom. Za letos je seveda prepozno, razen morda za uprizoritev kakšne manj zahtevne opere, lahko pa bi spet resno pričeli z delom prihodnje sezone. Vendar eno je izredno važno: z delom je treba pričeti že v septembru, če želimo imeti premiero v marcu.

Zaključek

Ta kratek pregled glasbene dejavnosti na Jesenicah ni zajel vsega, ker končno to

tudi ni bil namen teh izjav. Mislim pa, da je nakažal določene probleme, nad ti in morda celo kaj ukreniti katerimi bi se kazalo zamisliti njihovo ureditev. Eno nam mora biti jasno: ako želimo doseči tudi na področju glasbenega amaterizma določene uspehe, moramo za to tudi nekaj žrtvovati. Aktivni izvajalci svoj prosti čas in trud, vsi ostali pa skupno tudi nekaj finančnih sredstev in morda dobre volje, kajti tudi tu velja pravilo: brez nič ni nič. K.

Na rob glasbene matineeje

V nedeljo, 22. decembra 1963 je bil v okviru nedeljskih abonmajskih prireditev, ki jih za mladino prireja DPD »Svoboda« Jesenice, koncert njenega pihalnega orkestra.

Brez kakršne koli druge upadljive reklame so na prireditvi pozivali veliki letaki, s katerimi je bila javnost, predvsem pa mladina, opozorjena na nastop glasbenega ansambla, ki je bil in je še znan po svoji izvajalski kvaliteti, ne le kot neprestana aktivna priča poslednjim slovesom od ranjkih, ne le kot vedno živa potreba pri praznovanjih pomembnih obletnic političnih dogodkov, ampak tudi kot cenjen posredovalec in poustvarjalec glasbenih storitev, dostopnih vsakemu brez izjeme.

Dve generaciji glasbenikov: prva kot ostanek izkušenih amaterjev — idealistov treh predvojnih godb na pihala na samih Jesenicah, ki se jim je po vojni pridružilo manjše tevilno takih, ki so še hoteli kreniti po njih zgledu; druga — maloštevilnejša — skupinica najmlajših, ki je pred nekaj leti segla po instrumentu, da si utre pot v glasbeno kulturo in s tem pokaže, da je tudi ostali mladini prav tja odprta enaka pot, samo če hoče. Dve generaciji požrtvovalnih glasbenikov nista skoparili s časom, ko je bilo treba prenekateri

večer presedeti pri napornih vajah, da pripravita nekaj zadovoljstva tistim, ki si žele razvedrila, in katerim »bi morale vsestransko pomagati tudi telesnovzgojne organizacije, DP DSvoboda, gledališče, glasbene ustanove, Delavska univerza in ostala društva«, s čimer »bi končno le rešili problem sodelovanja mladih na vseh ustreznih glasbenikov — 40 po številu — sta se prav gotovo le s takim čistim namenom predstavili dvorani, v kateri je sedelo — reci in piši — 38 (osemintrideset) poslušalcev, med njimi več starih kot mladih. Dve generaciji glasbenikov sta kljub hladni praznini dvorane odigrali 10 prikupnih, lahko umljivih, a vendar kvalitetnih skladb, ki bi vsaj lastnikom tistih 188 plačanih abonmajskih sedežev, če bi se koncerta udeležili, omogočale razumeti tudi tisto vrsto glasbe, ki je kljub prezasičenosti od raznih dixielendov, jazzov itd. še vedno prav nepotrebna — bav — bav — za mladino, o kateri govore idejni vodje, da »nima pravega razvedrila«. Vsaj zadnje točke sporeda z znano »Granado« in njenim presenetljivim jazzovskim zaključkom bi bile zmogljive popestriji nedeljski dolgačas prenekateri mladinci, ki mu je v ušesih mor-

da zvenela še »melodika« zabavnega orkestra sobotnega večera.

Tako smo prišli do jedra nečesa, čemur pravijo neke »problem«, namreč do trditve, da je mladina odrinjena od kulturnega izzivljanja, ki jim ga nihče ne nudi. Ne DPD »Svoboda«, ki je že omenjalo od stalno ponavljajočih se vabil mladini v njene pevske zборе, godba na pihala, folkloro in podobno, ne gledališče, ki nikakor ne more pomnožiti svoje družine z obetajočimi mladimi igralci, ne ostale kulturne ustanove, katerih gonilne sile brez prirastka pojemajo. Pri vsem tem pa bomo v vašem »Zelezaru«, da je neka društvena komisija ZMS organizirala plesno šolo in da bi kazalo organizirati komisije, ki »bi poiskale zanimanje mladih za posamezne zvrsti zabavnega življenja«. In še pravi dobesedno: »na podlagi takih ugotovitev bi potem sestavili program kulturnih in športnih prireditev«. — Vprašamo se: ali naj bo organizacija plesne šole res največji dosežek nekega mladinskega aktiva? Ali je čudno, če mladina ne obiskuje koncertov in podobnih prireditev, če skušajo pri mladinskih aktivih organizirati komisije, ki bi »poiskale zanimanje mladih za posamezne zvrsti zabavnega življe-

nja«? Vendar, vsaj to! Toda na podlagi samo zabavnega življenja se ne sestavlja program kulturnih in športnih prireditev (če je sploh tudi ti dve panogi mogoče metati v en koš), ki ga tudi ne bo mogel sestaviti kdo od tistih, ki ne ve, kaj se v dvoranah dogaja, ker kulturnih prireditev prepogosto ne pozna niti zanje ne vzpodbuja tistih »več sto mladih, ki v prostem času nimajo pravega razvedrila«. Odveč je razpravljati. Treba je le znati videti številne lepake, ki vabijo k pasivnemu kulturnemu izzivljanju, pa

ne bo niti tarnanja o pomanjkanju razvedrila, niti ne bodo klubski prostori, kulturna žarišča in zatohli gledališki prostori zijali prazni, čakaje na nekoga, ki šele misli sestavljati programe kulturnih in športnih prireditev.

Pa še to! Muziciranje pihalnega orkestra na nedeljski matineeji je bilo dinamično, sveže, iznajdljivo. Zdi se mi, da bi lahko s svojo glasbeno dejavnostjo koristil še kje drugje v časih, ko kultura in umetnost tako pogrešata mladine; ta pa kultura! — LS

Koncert Gerlovičeve in Smerkolja

Letošnjo koncertno sezono bosta 6. januarja 1964 nadaljevala naša znana operna solista sopranistka Vanda Gerlovičeva in baritonist Samo Smerkolj. V dvorani gledališča »Tone Čufar« bosta na ta dan ob 19.30 priredila koncert znanih opernih arij. Na klavirju ju jo spremljal pianist Hubert Bergant, ki bo tudi sam izvajal nekaj solističnih klavirskih skladb.

Nastop obeh renomiranih vokalnih solistov bo nedvomno velik koncertni užitek in zato vabimo Jeseničane ter okoličane, da se koncerta v čim večjem številu udeležijo.

Nov korak v muzejski dejavnosti na Jesenicah

Tehniški muzej Železarne Jesenice se je letos obogatil s številnimi novimi zgodovinskimi dokumenti in eksponati o delavskem gibanju pred vojno, o narodnoosvobodilni borbi in povojni izgradnji. Ti predmeti predstavljajo izredno zgodovinsko vrednost ne samo za muzej, temveč tudi za zgodovino zgornjega dela Gorenjske. Le tako bo možno prikazati veličino boja, ki se je odvijal na tem področju. Številni dokumenti in eksponati nam bodo tudi omogočili razširitev razstavnih prostorov. Posebno pozornost

so pri tem pokazali vodstvo železarne in zastopniki Občinske skupščine Jesenice. Osvojen je bil predlog, da se za to področje zgodovinske dejavnosti in za razvoj slovenskega planinstva in alpinizma uredi »Kosova graščina« na Jesenicah. Stavba stoji nasproti sedanjemu Zdravstvenemu domu. Vsekakor bo to za Jesenice nova in pomembna kulturna pridobitev. S pooblastilom, da na Jesenicah uredimo »Slovenski planinski muzej«, bodo Jesenice dobile zaslužen priznanje za vsa dosedanja prizadevanja in napore, ki so jih jeseniški planinci vlagali v različnih akcijah in prispevali, da se je ugled naše Jugoslavije tudi preko planinstva in alpinizma ter smučarstva razširil izven naših meja.

Želimo tudi v naprej prav tako vsestransko razumevanje pristojnih političnih in družbenih organov ter gospodarskih organizacij in še posebej tistih številnih tihih sodelavcev, katerih zasluga je prav tako pomembna pri razširitvi muzejske dejavnosti.

Tehnični muzej

Tehnični muzej se zahvaljuje

Tehničnemu muzeju Železarne Jesenice so v letu 1963 odstopili zgodovinsko gradivo o delavskem gibanju izpred vojne, med okupacijo in po osvoboditvi: Skupščina občine Jesenice, Železarna Jesenice, Občinski komite KPJ Jesenice, Občinski odbor SZDL Jesenice, Sindikalni odbor Železarne Jesenice, Krajevni urad Kranjska gora, Krajevni urad Mojstrana, Krajevni urad Rateče, Turistično društvo Kranjska gora

Alojz Tišov, Javornik, Franc Toman, Jesenice, Franc Torkar, Jesenice, Jože Ulčar, Bled, Jože Varl, Jesenice, Franc Verovšek, Gozd Martuljek, Tone Vister, Bled, Jaka Vodnov, Gorje, Ivan Vovk, Jesenice, Franc Zupan, Jesenice, Lojzka Zupan, Jesenice

Vsem posebna zahvala za razumevanje z željo po nadaljnjem in širšem sodelovanju v letu 1964.

Tehnični muzej

VOŠČILA

Najlepše se zahvaljujem EE transport za pozdrave ob 20. obletnici AVNOJ ter želim sodelavcem s transporta, uredništvu »Železarja« in vsemu kolektivu železarne srečno in uspešno novo leto. Želja nas vojakov je, da se čimprej vrnemo v vaš kolektiv.

Stjepan Zinić
V. P. 6594/44
Trebinje

Kot dolgoletni sodelavec našega kolektiva prejemam tudi v JLA »Železarja«. Zelo pazljivo preberem vso vsebino. Tako sem v predzadnji številki opazil pozdrav nam vojakom, za katerega se kolektiv transporta najlepše zahvaljujem. Obenem pa želim vsem delavcem Železarne Jesenice in bralcem srečno, veselo in uspešno novo leto.

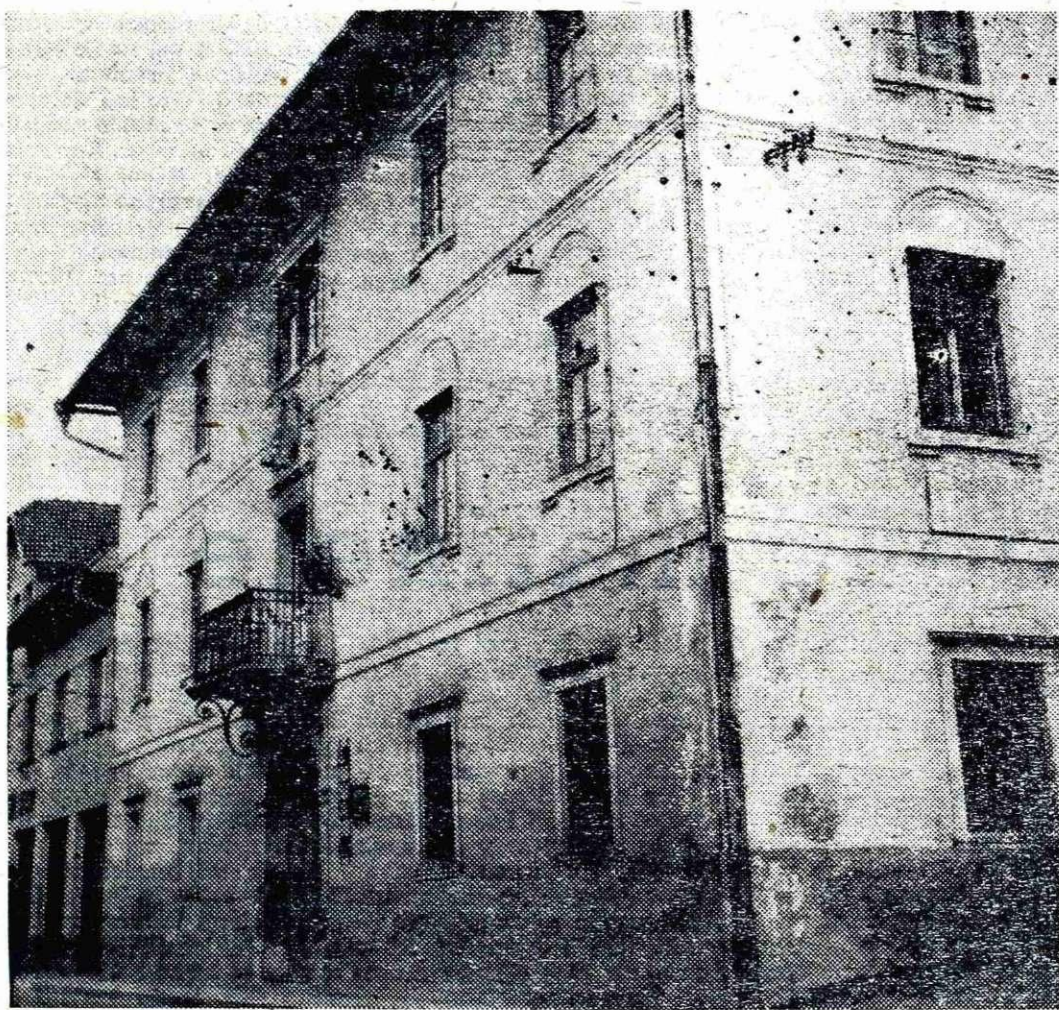
Bogo Longar
V. P. 4290
Požarevac

Vsemu kolektivu Železarne Jesenice, posebno pa sodelavcem iz OTK-R želi ob vstopu v novo leto mnogo delovnih uspehov vojak s Sinaja, pripadnik jugoslovanskega odreda pri Združenih narodih.

Gusti Bizjak
V. P. 6000/1
Beograd

Srečno in uspehov polno novo leto 1964 želim Vam in vsemu kolektivu Železarne Jesenice.

Franc Gogala
V. P. 1716/15
Split

Kosova graščina v kateri bodo uredili muzej

SVARUN

MI IN ONI

LETO 1957

Turizem se razvija.

Med nami se pogosto vnamajo debate na temo, kako zastoj živ inozemski turisti za svojo valuto. Slišimo celo, da lahko pridejo k nam na letovišče zato, da kaj prištedijo, ker je bojda mogoče živeti pri nas poldrugi mesec za enomeščni zaslužek. Takrat smo iztržili še kaj simbolične zneske tujih valut. Pičlih deset milijonov dolarjev.

Veljava tujcev, ki so jo prvi spoznali uslužbenci gostišč, prerašča na vse sloje prebivalstva. Na morju se sklepajo prijateljstva, vzcveta nova trgovina. Nekateri inozemci prodajo pred odhodom vse, kar so prinesli s seboj. Obleko, blazine, šoto-

re... Nekateri prinesejo za trgovanje s seboj stvari, ki gredo. Ženske nogavice, bluže in obleke iz umetnih tkanin, ure, tranzistorje, fotoaparate. To je leto, ko prijavijo tuji turisti krajo tisoč pet stotih fotoaparatov. Nikoli ne bo nihče zvedel, koliko je bilo v resnici ukradenih in koliko pretopljenih po črnem turističnem kurzu v jugoslovansko valuto.

To leto so začeli dobivati nekateri naši ljudje nove sorodnike. Novo znanstvo z nemškim turizmom je vzpostavilo sorodstveni odnos. Čeprav je bil Nemec enakih let ali celo mlajši, je lahko postal stric in je imel že čez nekaj mesecev pravico obdarovati svojega sorodnika v Jugoslaviji s staro Olimpijo ali Volkswagmom. Že davno pazabljeni

znanci v Nemčiji so tokrat dobivali nenadoma pisma svojih sorodnikov iz Jugoslavije. Včasih so jih vabili v domovino, včasih so jih prosili za čisto majceno, drobno uslugo. Nujno so potrebovali darilno pismo, v katerem bo potrjeno, da jim je že davno pozabljeni stric daroval avtomobil. Seveda, so pisali, avtomobila nikakor ni treba darovati, ker to je že urejeno in potrebujejo pismo zgolj za ureditev nekih carinskih formalnosti.

V takih pogojih se kot gospodarska panoga turizem nikakor ni mogel uveljaviti.

Kljub temu začenja turizem gospodariti po naši deželi in je deležen organiziranih športnih, kulturnih in drugih prireditev ter prvih atraktivnih predstav. Predvojna be-

Podelitev nagrad za uspehe na medobratnih športnih igrah v letu 1963

V petek, dne 20. decembra so bile podeljene nagrade najboljšim sindikalnim odborom in posameznikom za uspehe na medobratnih športnih igrah za leto 1963.

V zimskem delu tekmovala je bil najboljši sindikalni odbor mehanične delavnice, ki je na tekmovanjih v veleslalomu, smučarskih tekih, sankanju in kegljanju zbral največ točk. Kot smo po zaključku zimskega dela tekmovanja že omenili, so se za njim zvrstili naslednji obrati: livarna, Javornik III, hladna valjarna, ličarna, elektro delavnica, cernarna, transport, upravne službe, konstrukcijska delavnica itd.

V letnem delu medobratnih športnih iger, ki je obsegal tekmovanja v atletiki, odbojki, balinanju, streljanju, regljanju in šahu so rezultati naslednji:

1. Javornik III z 203,5 točke, 2. hladna valjarna - žičarica s 196, 3. OTK s 175,5, 4. energetska gospodarstvo 174, mehanična delavnica 170, livarna 168, ŽIC 166,5, upravne službe 158, šamotarna 143,5, valjarna 143, sledijo elektro delavnica, elektro-toplotna energija, Javornik II, martinarna visoke peči, Javornik I, konstrukcijska delavnica, žebeljarna, strugarna valjev, jeklovlek, cernarna, projektivni biro elektropeč, transport, elektrodni oddelek in GEŽ.

Že iz navedenih tekmovalnih rezultatov, še bolj pa iz analize udeležbe na medobratnih športnih igrah je razvidno, da sodeluje na igrah najmanj delavcev ravno iz tistih obratov, ki so rekreacije najbolj potrebni (Javornik II, martinarna, visoke peči, Javornik I, jeklovlek itd.). Zato je bil pravi sklep komisije za šport ob koncu lanskoletne sezone nedobratnih iger, da je treba pravilnik tekmovanja spremeniti v toliko, da bo bolj prilagojen navadam in možnostim zaposlenih delavcev iz osnovne, vzporedne in

ostale proizvodnje železarne Jesenice.

Predlog novega pravilnika, ki je sestavljen tako, da bo dostopen in zanimiv skoro za vse delavce, tako za moške kot ženske, za mlajše in starejše, za delavce in uslužbenice, so pregledali posamezni sindikalni odbori in dali tudi svoje pripombe. Posebna komisija za sestavo pravilnika bo do novega leta končala z delom. Ko bo IO sindikalne podružnice potrdil pravilnik, bo pričel veljati. Letošnji zimski del medobratnih športnih iger bo, kot predvidevajo, potekal že po novem pravilniku. Glavna značilnost tega pravilnika je v tem, da predvideva ločeno tekmovanje za registrirane športnike in rekreativce ter da so črtane nekatere panoge, ki so nedostopne za širši krog ljudi kot so smučarski skoki in teki. Predvidevane pa so nove tekmovalne

discipline in sicer: kolesarjanje, pohod, vlečenje vrvi, badminton, gimnastika, mali roketi in mali roketi.

Značilnost novega pravilnika je tudi v tem, da bodo medobratne tekme potekale skozi vse leto in ne samo v dveh delih.

Novi pravilnik predvideva za udeležbo v tistih panogah, ki imajo večjo rekreacijsko vrednost (sankanje, smučanje, atletika, plavanje, kolesarjenje, pohod in gimnastika) enkrat več točk kot pa za ostale panoge. S tem ukrepom želi zainteresirati sindikalne odbore, da bodo posvečali več pozornosti panogam, ki so za zdravje in rekreacijo posebno priporočljive.

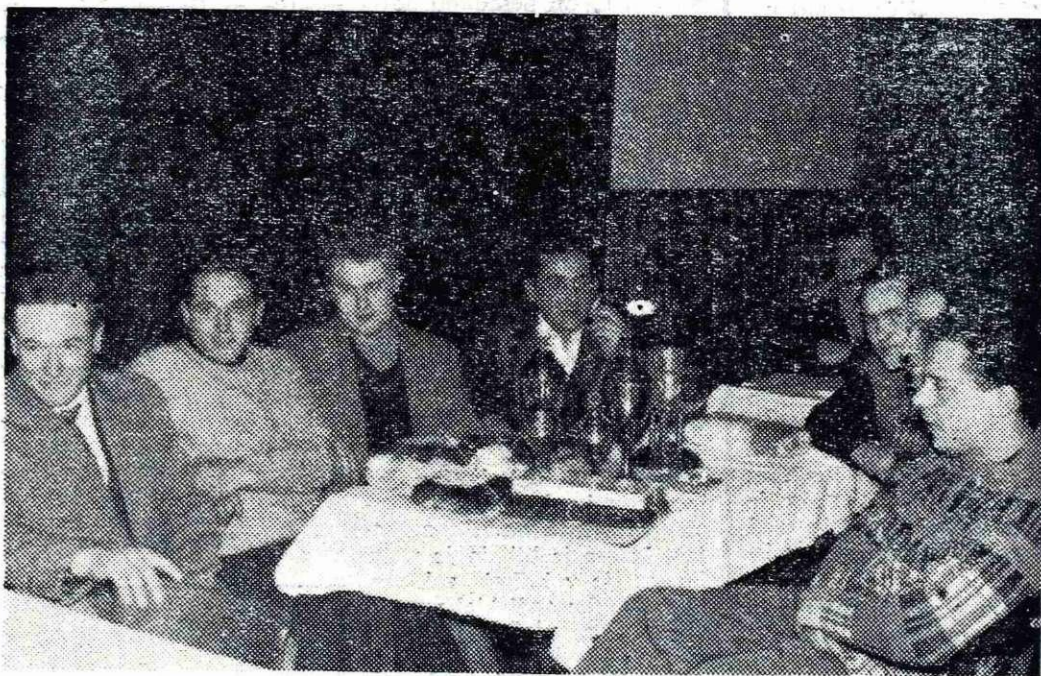
Na kulturno-zabavni prireditvi, ki je bila pretekli petek v Delavskem domu pri Jelenju, se je predsednik IO sindikalne podružnice Mirko Feldin zahvalil za pomoč in sodelovanje vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri izvedbi medobratnih iger, posebno pa dosedanjemu predsedniku Aleksandru Kot-

niku, ki ga je po odhodu na novo delovno mesto izven železarne zamenjal Dušan Prešeren. Priznanja za vestno in požrtvovalno delo pri organizaciji športne rekreacije pa so dobili tovariši: Božo Černe z Javornika III, inž. Leon Mesarič iz hladne valjarne in žičarne, Janez Rozman iz mehanične delavnice, Janez Košnik z upravnih služb in Ranko Radovič iz livarne.

Prehodni pokal za zimski del medobratnih iger je ponovno za eno leto dobila mehanična delavnica, medtem ko so prehodni pokal za letni del iger že drugo leto zapored osvojili vzdrževalci z Javornika. Če bodo tudi prihodnje leto osvojili ta pokal, jim bo ostal v trajno last.

Podeljenih je bilo še 12 pokalov za prvo mesto v vsaki športni panogi, 20 diplom za sindikalne odbore za uvrstitev do 10. mesta v zimskem in letnem tekmovanju ter diplome in praktične nagrade prvim trem posameznikom v vsaki športni disciplini.

V. K.

Ekipa vzdrževalcev z Javornika je bila prva na letnih igrah

Koncert pihalnega orkestra

Že dolgo nismo imeli prilike slišati samostojni koncert jeseniškega pihalnega orkestra. Ta želja se nam je izpolnila preteklo nedeljo, ko je nastopil v okviru matinee za našo mladino. Žal je bil obisk slab in kaj takšnega nastopajoči brez dvoma niso zaslužili, saj so morali vložiti mnogo truda in časa, da so naštudirali tehnično dokaj zahteven in istočasno kvalitetno izveden program.

Pihalni orkester je na tem koncertu izvedel skupno deset skladb. Med njimi sta bili dve koncertni koračnici, dva operetna in trije operni odlomki, venček dalmatinskih pesmi in dve skladbi lažjega žanra.

Ker tega pihalnega orkestra že dalj časa nisem slišal izvajati zahtevnejše skladbe, me je njegov napredek prijetno presenetil. Muziciral je lepo, intonacijsko dovolj čisto ter ritmično brez večjih spodrslijajev. Čutiti pa je bilo, da je imel pri nekaterih tehnično zahtevnejših skladbah nekoliko težav, medtem ko so mu spet druge dobro ležale. Med prve bi prišle uverturo k operi »Bagdaski kalif« francoskega skladatelja Boieldieuja, med druge pa predvsem Winklerjevo »Napolitansko sere-nado«, ki jo sicer nismo slišali prvič, vendar je bila zaigrana z dušo in tehnično zelo dobro.

Dirigent Remigij Noč je pokazal, da ima izredno dober glasbeni spomin, saj je dirigiral celoten spored na pamet. Njegova interpretacija posameznih skladb je bila zelo solidna in pokazal je, da se zna dobro prilagoditi žanru izvajanega dela. Enako se je vživel v Čajkovskega uverturo »Feodora« kot v Larajev popularno skladbo »Granada«. Brez dvoma je velika dirigentova zasluga, da je ta pihalni orkester, ki žal še nima moderne sestave, dosegel tako zavidljivo višino.

Prav bi bilo, če bi se orkester pozneje, morda spomladi, ponovno predstavil našemu občinstvu s samostojnim koncertom, čeprav z več ali manj istim programom.

neška noč se pomeša z dnevom vstaje in tujci uživajo z nami vred nad ožarjenimi silhuetami še zamejenega blejskega gradu, nad temno vodnih gladin ter odsvitanjem števca in cerkvice sredi jezera. Mi pričakujemo partizanske patrulje, ki so nesle cvetje na grobove padlih partizanov, tujci ne vedo zanje in jim naš dan vstaje nič ne pomeni. Tako se sprepletajo naša čustva z vstajajočim vsemogočnim turizmom.

Bil je lep večer. Uživali smo ga domačini in tujci. Ko so ugasnili plameni raznobarnih raket v poznem večeru in so se umirili odsevi na vodni površini, so se začeli polniti lokali.

V Kazini pije vino precej velika družba Nemcev. Pogovarjajo se o

tem, kako je naša dežela spremenila svoj značaj. Nekoč da je bilo tu nedopovedljivo. Nikdar nisi bil varen. Tam zgoraj da so zelo prostrani gozdovi, v katerih so se skrivali neki ljudje, ki so ogrožali red in varnost zasedbenih čet. Takrat je bilo tod vse polno zvedavih oči, ki so spremljale vsak korak nemške policije in nič ni pomagalo, če so si na vse načine prizadevali bplašiti prebivalstvo, da bi odreklo pomoč onim v gozdovih. Od povsod je dihala nevarnost, da — celo smrt je bila neprestano v zasedi in dim po smodniku se ni polegel. In prav čudno se zdi, kako ni zdaj nikjer več sovražnih pogledov. Tako pripoveduje očividec. Izrazi tudi rahlo željo, da bi rad videl katerega ti-

stih iz gozdov, ki so bili razcapani, ušivi in so zaudarjali po dimu.

Družba razumevajoče posluša in si nazdravi.

Kakor mnogokrat se je tudi to pot uresničil pogovor: ti o volku, volk v hišo.

Skozi vhod proti točilnemu pultu prihajajo čudno oblečeni ljudje. Očividec se vidno vznemiri. V pre-krojenih nemških, angleških in italijanskih blazah, v raševinastih jahalnih hlačah in škornjih, opasani z domačim obrtniško krojenim jermenjem, z nemškimi puškami in zamaščenimi čepicami na tri vrhove so videti civilisti oblečeni v cu-nje svetovnih armad.

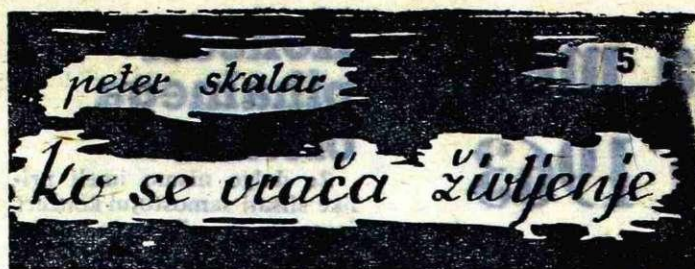
Eden njih ima čez petdeset. Dru-gi so videti mlajši. Starec govori

mlahavo—in se bolj vali kot hodi. Ukaže za vsakega kozarec vina.

Družba, ki je uživala v soju raket, ki je maloprej poslušala pripovedo-vanje očividca in gleda zdaj kaj ne-navaden prizor, se rahlo vznemiri. »So to tisti?« vpraša nekdo.

Očividec molči. Beseda mu je za-stala in zazdi se mu, da je spet za-dišalo po dimu. Med tem oni po-pijejo vsak svoje vino in tiho, brez besed in hrupa, kot so prišli, spet odidejo.

»Ti ljudje so še živi,« premišluje očividec. Družba zaman drega vanj. Noče nadaljevati svojih spominov na našo deželo med vojno. »Kljub temu, da je zdaj toliko prijaznih ljudi, je bolje, ne preveč govoriti. Nekateri lepote bo treba pač uživati molče. Kaj hočemo?«

JESENIŠKA KOMUNA in njeni problemi

Ustanevili so obč. sklad za borce NOV

Pred dnevi je bila 6. redna seja skupščine občine Jesenice.

V prvi točki dnevnega reda je skupščina poslušala predlog sveta za zdravstvo o sofinanciranju gradnje kliničnih bolnišnic v Ljubljani in bolnišnice za porodništvo ter ginekologijo v Kranju.

Predlagano je bilo, da naj bi skupščina sprejela dogovor, na podlagi katerega bi bil ustanovljen medobčinski sklad za gradnjo bolnišnic na območju okraja Ljubljana. V ta sklad bi prispevale posamezne občine okraja sredstva z ozirom na višino narodnega dohodka in števila prebivalcev v vsaki občini. Istočasno s tem predlogom pa je bil postavljen pred skupščino tudi predlog, da bi naj jeseniška občina skupaj z občinami Tržič, Škofja Loka in Kranj sofinancirala dokončanje gradnje bolnišnice za porodništvo in ginekologijo v Kranju, ki jo že gradijo. V ta namen bi morala jeseniška občina prispevati 46 milijonov, istočasno pa v letu 1963 in 1964 ne bi sodelovala v sofinanciranju za gradnjo kliničnih bolnišnic v Ljubljani. Z drugimi besedami povedano, namesto da prispevamo finančna sredstva za bolnišnico v Ljubljani, bi prispevali za bolnišnico v Kranju.

Po predlogu se je razvila izredno živahna in ponekod tudi ostra razprava. Odborniki so povedali, da je gradnja kliničnih bolnišnic v Ljubljani nujno potrebna, ker je sedanje stanje res kritično in poleg tega predstavlja ta zdravstvena ustanova naš tozadevni republiški center. Za

Za kratek čas
NEPOBOLJŠLJIV PIJANEC
Martin, nepoboljšljiv pijanec, je v krčmi zahteval med drugim tudi klobaso. Pijan, kajen, kakor je bil, jo je vtakal, je v krčmi zahteval med drugim tudi klobaso. Pijal v žen, plačal in odšel domov. Ko je prišel do hišnih vrat, je začel odklepati, toda zaman.

Stražnik, ki ga je nekaj minut opazoval, mu pravi: »Kaj uganjate pred vrati?«
»Presneto, že eno uro se mučim, da bi jih odprl, pa ne gre.«
»Dajte meni ključ, bom jaz odprl.«

Martin mu da ključ, vsaj misli, da je ključ in tedaj opazi, da je odklepal s klobaso. Začudil se je: »Sala-ment, potem sem pa po pomoti namesto klobase ključ požrl.«

MED PRIJATELJI PREVIDNOST

Jaka: »Dragi Jože, moram ti povedati, da je prišla na obisk mati tvoje spoštovane žene.«

Jože: »Zakaj nisi rekel naravnost — tašča.«

Jaka: »Zato ker je nisem

pri sofinanciranju kranjske bolnišnice.

V nadaljevanju se je skupščina poslušala poročilo o gibanju kaznivih dejanj v naši občini, iz katerega je bilo razvidno, da je število vseh kaznivih dejanj v prvem polletju 1963 v primerjavi z letom 1962 naraslo za 50%. Na podlagi poročila so bili sprejeti nekateri sklepi, katerih namen je znižati število kaznivih dejanj in kriminala v naši občini.

Skupščina je tudi sprejela odlok o ustanovitvi občinskega sklada za borce NOV in potrdila njegova pravila. S tem odlokom se bo še izboljšala zaščita in varstvo bivših borcev NOV, vojaških vojnih invalidov ter predvojnih revolucionarjev. Istočasno s tem je bil sprejet tudi predračun sklada in imenovan upravni odbor.

Na seji je bilo obravnavanih še več drugih točk kot zemljiške zadeve, potrjen je bil nov uslužbenški sistem pri Občinskem sodišču Jesenice in sprejeto je bilo dovoljenje za razširitev dejavnosti Komunalnega podjetja sklep, da se naj izplačajo no-Jesenice. Sprejet je bil tudi volten nagrade v ustanovah in zavodih naše občine, kjer imajo za to rezervirana denarna sredstva. Odobreno je bilo najetje posojila pri Komunalni banki, s katerim bodo izplačane nekatere obveznosti gradbenim podjetjem in izdana je bila garancijska izjava Železarne Jesenice za najetje posojila v višini 100 milijonov dinarjev za stanovanje in razrešitve v različnih komisijah in upravnih odborih.

K.

UPRAVNI ODBOR ZDRAVSTVENEGA DOMA JESENICE

razpisuje

1. DELOVNO MESTO FIZIOTERAPEVTA

Pogoji: Končana šola za zdravstvene delavce — oddelek za fizioterapijo.
Stanovanje bo preskrbljeno do konca leta 1964. nastop službe takoj. Osební dohodki po pravilniku zavoda.

2. 3 STIPENDIJE, in sicer:

- 2 ZA SOLO ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE — ODDELEK ZA RENTGENSKE TEHNIKE
- 1 ZA SOLO ZA ZDRAVSTVENE DELAVCE — ODDELEK ZA FIZIOTERAPIJO

Prednost imajo kandidati zadnjega letnika šole in z območja občine Jesenice in Radovljica.

Pismene vloge o dosednji zaposlitvi in življenjepism naj interese pošljejo na naslov: Zdravstveni dom Jesenice, Cesta maršala Tita 65.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta oziroma do izbora kandidatov za stipendije.

Pred očmi cele družine si je vsakdo vzel toliko, kolikor so mogli vskladiti občutek pripadnosti in tovarštva ter glodajoča lakota. Tisto, kar je nastrgal v zajemalko, je bila vselej kapitulacija. Ali pred svojo glodajočo potrebo ali pa pred moralnimi obziri, ki so se takrat imenovali tovarštvo. Najsi je kdo še tako vztrajno iskal srednjo pot, je ni mogel najti. Skrajnosti, v katerih se giblje živi organizem, so delovale tudi v takratnih pogojih. Zmagovalo je tovarštvo in zelo redko je segel kdo čez, tja, kjer so se začenjali nagibi potrebe, kraje tovarštem in lastne obsodbe.

Vsakdo je uporabil svojo moralno tehtnico in izravnal na njej težo tistega, kar je nastrgal v zajemalko in število tovarišev, ki so stali za njim. Primerjava je vselej ukazala nadaljnje ukrepanje. Tistih nekaj trenutkov, ko je okleval, ali naj še zajame ali naj otrese zajemalko, je bilo na tehtnici temeljno človeško nagnjenje. Ali biti jaz, zase in meni, ali si oddahnuti za vse, ne preveč, misliti tudi na druge. V takratnih pogojih je zmagovalo ono drugo: misliti tudi na tovariše.

Martin in Darko sta stoječ ob kotlu čutila skoraj enako. S hrano je prihajala v tovariše moč, toplota in trenutna sreča. Komisar in kuhar sta bila zlasti slednje zelo vesela, čeprav sta premlevala vsak svoje misli. Martin je vselej premišljeval, čigavi so bili moka, krompir in zabela, ki so si jih člani družine zajemali iz kotla in vselej je bil neprimerno bolj vesel, če je lahko ugotovil, da so jih dobili od svojih ljudi in si jih niso nabrali v rekvizicijah. Bil je tiste sorte komisar, ki se je posluževal nasilnih odvzemov le v skrajni sili. Zato je pogosto govoril tovarišem, kako pomembno je, da si hrano kupijo ali dobe pri svojih ljudeh.

»S tem, da nam v dolini nekdo da prašiča, nekaj narbrtnikov moke ali krompirja, postane naš,« je pogosto govoril. »Opredeli se, premaga svojo bojazen, odkrito pokaže, v koga zaupa.« Zato je pomenil za Martina vsak kmet, ki je prvič dal nekaj kil zabele ali moke novega pristaša osvobodilne fronte.

Partizanska družina še ni bila tako številčna, da bi je domači ljudje ne mogli prehraniti. Kljub temu so že v tistih dneh posegli tudi po drugačnih preskrbovalnih sredstvih. Z nenadnimi vpadi v nemške trgovine, ki so bile običajno sredi vasi, pogosto celo blizu orožniških postaj, so pokazali Nemcem, da so v stanju preskrbovati svoje enote iz njihovih virov in da jim tega nobena straža ne more preprečiti. Rekvizicije pri odpadnikih so bile v tistem času opomin na dolge roke. Z njimi so opozarjali, da so lahko ob vsakem času povsod prisotni in da lahko gredo, kamor žele. To so bili prvi opomini tistim, katerih ravnanja niso bila skladna s pojmovanjem večine ljudi. »Nehajte, odstopite, premislite si,« so običajno povedali ljudem, katerih tele je zajokalo malo pred zoro. O tem je premišljeval Martin vsakokrat, ko je stal ob kuharju med nizkimi vrati Poljančeve staje in ga je skrival steber izpuha iz kotla.

Dragu je bilo pa čisto vseeno, čigavo zabelo zajema iz sklede. Njemu je bilo pomembno samo zadovoljstvo ob skuhanju jedi, vedrem razpoloženju tovarišev in nad tem, da stoji sonce vsak dan za nekaj centimetrov višje nad smrekami.

Priložnosti za takšna razmišljanja je bilo vsakokrat več kot dovolj, saj so tovariši skrbno tehtali mešto in kotel ni bil prazen kar mimogrede. Razen tega se je vsakdo potrudil, da je s svojo cinasto žlico izoblikoval v mešti kar moč lepo okrogel in gladek kotliček, v katerega mu je Drago vlil zabelo.

Kdor je Martina pozorno pogledal, je lahko brez napora uganil, kakšne misli ga spreletajo. Preden je zadnji stopil h kotlu, je vselej premislil, od kod bodo prinesli zaloge za naslednji teden. Njegove živahne oči, močne ustnice, ki so venomer nekaj momljale, gubice na čelu in licah, vse je govorilo o tem, kaj premišljuje komisar. Bil je človek, ki je nosil svojo dušo skoraj na dlani.

Tisti, ki niso pomivali svojih skled, so zlezli z mešto na seno. Ostali so jedli pred stajo. Počenili so pod kap ali se naslonili na osivela, preperela bruna. Zadnji se je vedno postavil v vrsto komandir Polde. Do kotla je prišel, ko je zajemalka že strgala po dnu. Rač je jedel in ga ni motilo, če je nastrgal v svojo skledo skoraj sam nepremešan in pogosto precej prežgan krompir. Skledo si je napolnil do vrha in Drago mu je vlil vanjo kar moč polno zajemalko masti in ocvirkov. Ker sta bila za njim samo komisar in kuhar, mu ni bilo treba premišljevali, koliko naj vzame.

Se enkrat o sestavi jugoslovanske hokejske reprezentance

V Poletu, ki je izšel 22. decembra letos, je bil objavljen članek dr. Gogale o polemiki okoli hokejske reprezentance. To nas je napotilo, da smo zaprosili tehničnega vodjo HK Jesenice tov. Bertija Bruna za kratek razgovor.

»Polemika o sestavi reprezentance še ni in ne more biti zaključena. Kaj menite o tem sedaj, po članku dr. Gogale v Poletu?«

»Strinjam se z naslovom dr. Gogale, da končajmo z razpravo o reprezentanci, kadar ni plodna in konstruktivna. Menim pa, da je težko odrediti javnosti ali posamezniku, da konstruktivno razpravlja o tem, kadar gre za najboljšo želje in za uspeh reprezentance na olimpijskih igrah. Strinjam se tudi z mislijo dr. Gogale, da je treba razpravljati o sestavi reprezentance tako, da ne vznemirjamo »duhov«, ampak da z odgovori skušamo pojasnjevati okoliščine in vzroke, pomembne za izbor reprezentance. Toda v tem oziru tudi dr. Gogala s svojim člankom v Poletu z dne 22. decembra ni zadovoljil naše javnosti in celo povzročil še več polemike.«

»Kaj menite o poteku priprave in sedanjem izboru najboljših hokejistov?«

»Imam vtis, da so priprave nenačrtne, saj reprezentanca nima stalnih in sistematičnih treningov, pa tudi srečanja so le občasna. To je odločno premalo za vigravanje moštva v kolektivno in učinkovito igro. Dosedanje priprave in izbor igralcev so bolj administrativne kot tehnične in strokovne. Selektorji bi morali bolj stalno spremljati formo posameznikov, zlasti na važnejših domačih in mednarodnih srečanjih. Tako pa niti zvezni kapetan niti zvezni trener ne obiskujeta ekip, ki imajo v svojih vrstah reprezentante, niti domači trener ne dobi nobenih navodil za njihov trening. Uprava našega kluba se zavzema, da bi bilo v reprezentanci čim več naših igralcev, ki so med seboj že vigrani. To je prednost vsakega moštva ali reprezentance, posebno ker le-ta nima sistematičnih kolektivnih priprav. Obenem je to najcenejši način pri sedanjih razmerah in kvaliteti jugoslovanskega hokeja. Menim tudi, da je naš trener dovolj kvaliteten za pripravo reprezentance, ker tudi drugje v svetu je trener moštva, ki prispeva največ igralcev v reprezentanco, obenem trener reprezentance. Pri primeru Olimpije pa vidimo, da trener Kuna niti v klubskem merilu, pri boljših osnovnih pogojih kot prejšnja leta, ni dosegel zadovoljivih rezultatov, medtem ko so v Zagrebu že vidni rezultati češkega tre-

nerja in umetnega drsališča.«

»Kako vi gledate na to, da Klinar in Trebušak nista med kandidati in sicer menda zaradi nediscipline na svetovnem prvenstvu?«

»Uprava našega kluba si prizadeva, da je v moštvu najboljša disciplina. Zato nam je zelo neprijetno, ko slišimo zelo pozno po končanem svetovnem prvenstvu, izjave o nedisciplini nekaterih naših igralcev. Šele na letni konferenci SKKSJ letos jeseni v Zagrebu je dr. Gogala poročal o rezultatih in zadržanju naših igralcev na svetovnem prvenstvu. Najbolj je poudaril nedisciplino nekaterih jeseniških igralcev in slabe odnose med njimi. Menim, da je poročal o tem zelo pozno; saj bi taki primeri nediscipline zahtevali ukrepanje takoj po vrnitvi s svetovnega prvenstva. Nepravilno s sankcijami v primeru Klinar, Trebušak pa je, da ne vemo, kdaj se bo neizrečena kazen iztekla. Vsaka kazen naj ima vzgojen namen, kar velja tudi za ta primer, vendar tega s sedanjo prakso nismo dosegli. Tudi ni res, kar piše dr. Gogala, da bi bila letna konferenca, ki sem jo omenil, sklepala o kazni. Menim pa tudi, da prav tako vodstvo reprezentance ni na Švedskem v celoti izpolnilo svojih nalog, kar je brez dvoma eden od vzrokov za take odnose in nedisciplino.

Nočem zagovarjati zadržanja naših igralcev na svetovnem prvenstvu, vendar želim

omeniti, kar dr. Gogala v poročilu sploh ni omenil, da so jeseniški igralci v največji meri pripomogli k uspehu reprezentance, ki je z rezultati v B skupini dosegla največji uspeh jugoslovanskega hokeja. Vemo tudi, da so naši igralci v pretekli sezoni odigrali za matični klub 35 tekem (državno prvenstvo in mednarodna srečanja) ter 17 trening in reprezentančnih tekem za reprezentanco. To predstavlja ogromen fizični

napor, brez da bi upoštevali naporna potovanja. Rezultat srečanja s Poljsko na svetovnem prvenstvu kaže na tak fizičen in psihičen zlom, toda ne le igralcev, temveč tudi vodstva.

Prav bi bilo, da ne poznamo samo grajo, ampak tudi pohvalo, ki pa je naši igralci niso bili nikdar deležni. Zato menim, da Trebušak in Klinar, sodeč po letošnjih rezultatih in zadržanju, sodita v reprezentanco. Ne strinjam se z izjavo dr. Gogale, da so vrata v reprezentanco odprta vsem, le Klinarju in Trebušaku ne, ker če sta zaslužila tak ukrep, sta zaslužila tudi javno izrečeno kazen, ki pa bi jo bilo potem treba izreči vsem, ki so z nedisciplino kvarili ugled jugoslovanske reprezentance. Sicer pa vložimo več časa in truda v priprave in sestavo reprezentance, ker bomo le tako lahko dostojno branili

težko prisluženi ugled jugoslovanskega hokeja na olimpijskih igrah v Innsbrucku. Pri tem bodo prav gotovo morali jeseniški hokejisti prispevati levji delež.

»Kaj menite o delu SKKSJ?«

»Menim, da delo Saveza ni v koraku z razvojem hokeja in aktivnostjo klubov. Tako sta sistem dela in sedanji statut resna ovira v razvoju tega športa. Nerazumljiva je praksa, da kandidate za reprezentanco izbirata le zvezni kapetan in zvezni trener, namesto da bi bila pri Savezu ustrezna komisija, sestavljena iz strokovnjakov, ki so sposobni odločati o delu in napredku klubov in reprezentance. S spremembami, ki bi bile potrebne v statutu, pričakujemo od Saveza več pomoči za delo v klubih, saj bi moral biti prav SKKSJ idejni vodja razvoja in kvalitetne rasti hokejskega športa pri nas.«

ZKL Brno : Jesenice 9:4 (4:1, 4:3, 1:0)

V ponedeljek zvečer je bila pod Mežakljo prijateljska hokejska tekma med osemkratnim češkim prvakom ZKL Brno in sedemkratnim jugoslovanskim prvakom HK Jesenice.

Takoj v začetku smo lahko videli, da Čehi veljajo za nespornega favorita, saj je hokej na Češkem narodni šport. Tekma se je pričela s silovitim tempom, položaji so se hitro menjavali z obeh strani. Občinstvo je bodrilo svoje fante. Tempo ni popustil in že v peti minuti je Felc prevaril češkega vratarja in tako so Jeseničani vodili z 1:0. Prilike za doseg golov so potem imeli vsi, vendar jih Jeseničani niso znali izkoristiti. Dve minuti pozneje je Barta dosegel gol za Čeha. V usodni deveti minuti, ko je obramba Jesenic zatajila z vratarjem vred, so gostje dosegli dva gola. Nekaj trenutkov za tem je jeseniški igralec Tišler imel priložnost za doseg gola, saj je prišel skozi strnjeno češko obrambo, vendar je vratar Čehov

njegov strel ubranil. Tretjina se je končala s 4:1 za Brno.

Druga tretjina se je pričela s silovitim tempom, kar je goste takoj nekoliko znedlo. To pa je znal izkoristiti odlični igralec Tišler. Minuto za tem je na lepo podajo Klinarja dosegel gol še Valentar. V 22. minuti efektne igre so imeli Jeseničani priliko, da izenačijo, saj so gosti imeli samo en gol prednosti. Čehi so videli, da rezultat postaja vse bolj tesen, zato so napeli vse sile in v igro poslali samo prva dva napada, toda tudi to jim ni pomagalo, saj so se v tej tretjini Jeseničani zares dobro borili. Po igri so bili enakovredni Čehom, tretjina pa se je zaključila z rezultatom 4:3.

S pričetkom zadnje tretjine je tempo z obeh strani neko-

liko popustil. Občinstvo je bodrilo svoje igralce, toda tudi to ni nič pomagalo. V 4. minuti zadnje tretjine je bil dosežen tudi zadnji gol v tem derby srečanju Podmežakljo in tretjina se je zaključila 1:0.

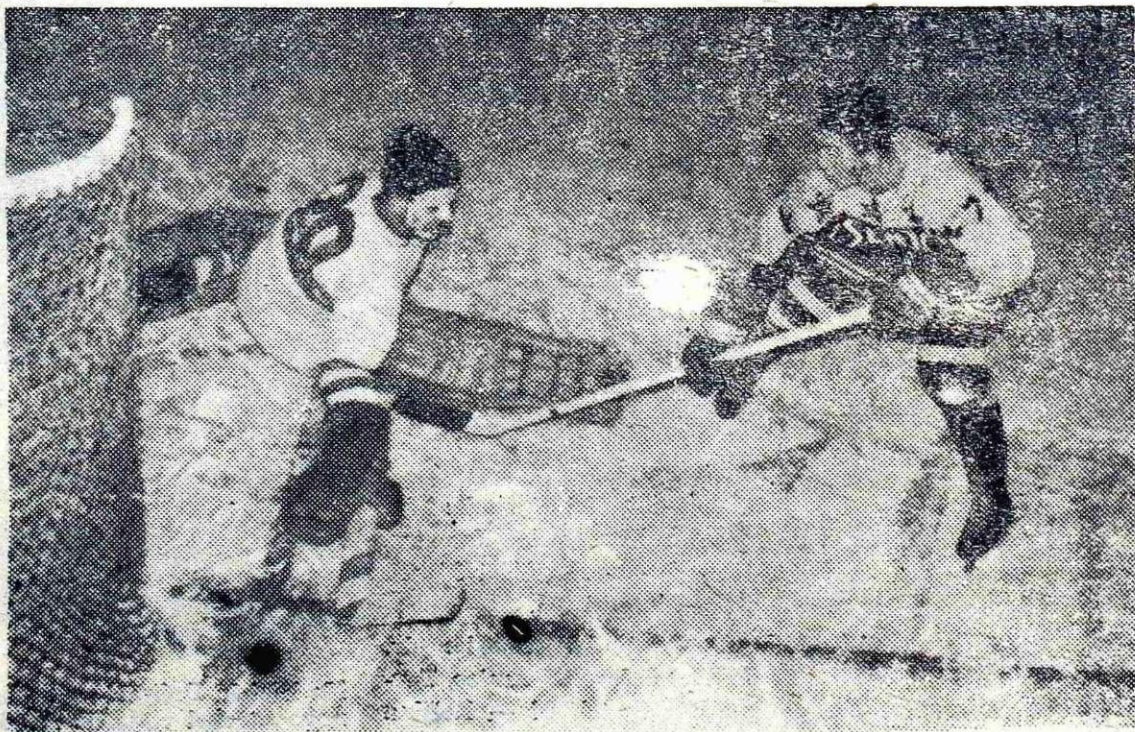
Po vsem tem, kar smo videli Podmežakljo v ponedeljek zvečer, lahko sklepamo, da se že mnogo pozna novi trener in češka šola hokeja. Moštvo Jesenic očitno primanjkuje tekme z močnimi nasprotniki, drugače pa igra že kar lep zahodnoevropski hokej. Edina šibka točka pri Jeseničanih je obramba in vratar.

Gole so dosegli: za Jesenice: Felc, Tišler, Valentar in Smolej po enega.

Za Brno: Barta 3, Skopal 2, Olejnik 2, Vinkler in Subert po enega.

Tekmo sta dobro vodila sodnika Čebulj in Krisch pred približno 5.000 gledalci.

Polde Karlin

Srečanje z ekipo ZKL Brno iz ČSSR — nov uspeh naših hokejistov

Jesenice : Kr. gora 18:3 (4:1, 3:1, 11:1)

Na Jesenicah Podmežakljo je bila povratna hokej tekma med Jesenicami in Kranjsko goro. Ker so Jesenice že vnaprej veljale za nespornega favorita, zato tudi zanimanje občinstva za to tekmo ni bilo veliko. Zanimivost te tekme je, da je moštvo Jesenic prejelo prve tri gole na letošnjem državnem prvenstvu. S tem so Kranjskogorci pokazali, da morajo ostala moštva malo bolj resno računati na njih.

Sodila sta Čebulj in Kozjek pred okrog 200 gledalci. Strelci za Jesenice: Tišler 6, Bogo Jan 4, Felc, Trebušak in Klinar po 2, Smolej in Valentar po 1.

Strelci za Kranjsko goro: Beravs, Hiti in Košir.

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »RADIO«

28. in 29. decembra ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI, ob 17. in 19. uri, v nedeljo tudi ob 15. uri

30. decembra amer. barvni CS film OD PEKLA DO TEK-SASA, ob 17. in 19. uri

31. decembra ameriški film CLOVEK, KI JE UBIL LIBERTY WANCE, ob 17., 19. in 21. uri

1. in 2. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA, ob 15., 17., 19. in 21. uri

3. januarja ameriški barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA, ob 17. in 19. uri

4. in 5. januarja ameriški barvni CS film JUPITERJEVA LJUBICA, ob 17. in 19. uri, 5. januarja tudi ob 15. uri

6. januarja mehiški barvni film PESEM UPORNIKOV, ob 17. in 19. uri

7. in 8. januarja italijanski film LEPI ANTONIO, ob 17. in 19. uri

9. in 10. januarja japonski barvni CS film LJUDJE S PLANETA SKRIVNOSTI, ob 17. in 19. uri

11. januarja ameriški film PSYCHO, ob 17. in 19. uri

Kino »PLAVŽ«

28. in 29. decembra ameriški barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA, ob 18. in 20. uri, 29. decembra tudi ob 16. uri

30. in 31. decembra ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI, ob 18. in 20. uri

1. januarja ameriški film CLOVEK, KI JE UBIL LIBERTY WANCE, ob 16., 18. in 20. uri

2. januarja mehiški barvni film ČRNI OREL, ob 16., 18. in 20. uri

3. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA, ob 18. in 20. uri

4. in 5. januarja italijanski film LEPI ANTONIO, ob 18. in 20. uri, 5. januarja tudi ob 16. uri

6. in 7. januarja ameriški barvni CS film JUPITERJEVA LJUBICA, ob 18. in 20. uri

9. in 10. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA, ob 18. in 20. uri

11. januarja norveški film MLADI GRESNIKI, ob 18. in 20. uri

Kino Žirovnica

28. decembra nemški barvni film NISEM CASANOVA

29. decembra jugoslovanski CS film DESANT NA DRVAR

1. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

2. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

4. januarja mehiški barvni film ČRNI OREL

5. januarja ameriški barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA

8. januarja ameriški barvni CS film JUPITERJEVA LJUBICA

11. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA

Kino Dovje
28. decembra jugoslovanski CS film DESANT NA DRVAR

29. decembra nemški barvni film NISEM CASANOVA

1. januarja mehiški barvni film ČRNI OREL

2. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

4. januarja ameriški barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA

5. januarja mehiški barvni film PESEM UPORNIKOV

9. januarja ameriški barvni CS film JUPITERJEVA LJUBICA

11. januarja italijanski film LEPI ANTONIO

Kino Koroška Bela
28. decembra mehiški barvni film ČRNI OREL

29. decembra angleški barvni film DOKTOR IN LJUBEZEN

30. decembra amer. barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA

1. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

4. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA

5. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

6. januarja mehiški barvni film PESEM UPORNIKOV

9. januarja ameriški barvni CS film JUPITERJEVA LJUBICA

11. januarja italijanski film LEPI ANTONIO

12. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

13. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

14. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

15. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

16. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

17. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

18. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

19. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

20. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

21. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

22. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

23. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

24. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

25. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

30. decembra amer. barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA

1. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

2. januarja nemški barvni film GROFICA MARICA

4. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA

5. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

6. januarja italijanski film LEPI ANTONIO

11. januarja japonski barvni CS film LJUDJE S PLANETA SKRIVNOSTI

Kino Kranjska gora
27. in 28. decembra angleški barvni film DOKTOR IN LJUBEZEN

29. decembra mehiški barvni film ČRNI OREL

1. januarja nemški barvni film GROFICA MARICA

2. januarja ameriški barvni CS film PUSTOLOVŠČINE MLADEGA CLOVEKA

3. in 4. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

5. januarja ameriški barvni VV film TARZANOVA NAJVEČJA PUSTOLOVŠČINA

9. januarja italijanski film LEPI ANTONIO

10. in 11. januarja ameriški barvni CS film JUPITERJEVA LJUBICA

12. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

13. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

14. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

15. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

16. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

17. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

18. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

19. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

20. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

21. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

22. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

23. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

24. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

25. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

26. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

27. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

28. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

29. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

30. januarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

31. januarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

1. februarja ameriški barvni CS film SEVERNO PROTI ALASKI

2. februarja ameriški barvni CS film PRIJATELJ JOE

Dve premieri v Čufarjevem gledališču

V četrtek, 26. decembra popoldne je bila v okviru praznovanja novoletne jelke prva predstava pravljicne igre »Čarobna piščalka«, in hkrati tudi druga premiera gledališča »Tone Čufar« v sezoni 1963-1964. To je bila obenem krstna uprizoritev nove slovenske mladinske igre. Napisal jo je znani pisatelj Franc Roš, za oder pa priredil B. Gorjan. Že naslov pove, da gre za čarobno piščalko na igranje katere mora vsakdo plesati in kakor zmerom v pravljici, ta čarobna moč piščalke dobrim služi za dobro, slabim za slabo, toda prav na koncu se vse srečno konča. Ob tej piščalki pa so bratec in sestra, škrat Bradovan, žalostna princesa in žalostni princ, medved Rjavko, trije lovci Pik, Pok in Bum ter še marsikdo iz sicer naivnega sveta pravljic, toda zato nič manj v veselje, začudenje in spoznanje mladih in tudi starejših gledalcev.

V soboto, 28. t. m. zvečer pa bo že tretja premiera v gledališču in sicer delo hrvaškega pisatelja V. Rabada- na »Kadar se ženski jezik ne suče«, ki nosi podnaslov: francoska farsa iz XV. stoletja. To v resnici pomeni nenaslančno komedijo in še francosko povrh, ki je sicer prav vseh umetniških kvalit- tet ne gre odrekati, toda v resnici vendarle služi pred- vem in samo zabavi in sme- hu. Sicer pa, kako naj bi dru- gače sploh bilo ob tako po- membnem naslovu, ki velja za polovico igre, kajti za dru- gi del bi lahko veljal naslov »Kadar se ženski jezik suče«.

Vse to pa se godi v starih, davnih časih in povrh še v Franciji, da bi prav na no- ben način komu od nas ne prišlo na misel, da se kaj takega lahko godi ali dogaja pri nas in med nami. Če pa mu bo vseeno prišlo na misel, je pač njegova reč. S tem zabavnim in razigranim de- lom želi gledališče svojo pu- bliko veselo spremiti iz starega v novo leto in si pri- dobiti še več novih gledalcev, saj kdor si želi smeha in raz- vedrila ne bo zamudil kome- dije »Kadar se ženski jezik ne suče«.

Praznovanje dneva JLA na Hrušci

Kakor vsako leto, so tudi letos na Hrušci slovesno proslavili dan JLA.

V soboto zvečer so v lepo urejeni mali dvorani priredili sprejem pripadnikom JLA in pokroviteljem karavle, podjetjema Rožca in Univer- zal z Jesenic.

Najprej je predsednik KO SZDL pozdravil navzoče, nato pa je tov. Pavel Lotrič spre- govoril nekaj besed o pome- nu praznovanja dneva JLA, nakar je predsednik Svobode Hrušica obdaril pripadnike JLA. Darila so pripravili po- litične in družbene organiza- cije Hrušice in podjetij Rož- ca in Univerzal. Nato je sle- dila pri zakuski živahna de- bata med pripadniki JLA in predstavniki organizacij. Pri- padniki JLA in člani Svobode Hrušica pa so izvedli akade- mijo, ki je lepo uspela.

kaj je novega v gledališču?

Sobota, 28. decembra ob 15. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — zaključena predstava.

Petek, 27. decembra ob 15. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — zaključena predstava.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE — komedija v dveh slikah. Premiera.

Nedelja, 29. decembra ob 10. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — zaključena predstava.

Ob 15. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — pravljica v treh slikah.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE — komedija.

Ponedeljek, 30. decembra ob 15. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — zaključena predstava.

Četrtek, 2. januarja ob 15. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — izven.

Četrtek, 2. januarja ob 19.30 uri: V. Rabadan: KA-

DAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE — komedija.

Sobota, 4. januarja ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Nedelja, 5. januarja ob 15. uri: F. Roš — B. Gorjan: CAROBNA PIŠČALKA — pravljica v treh slikah.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

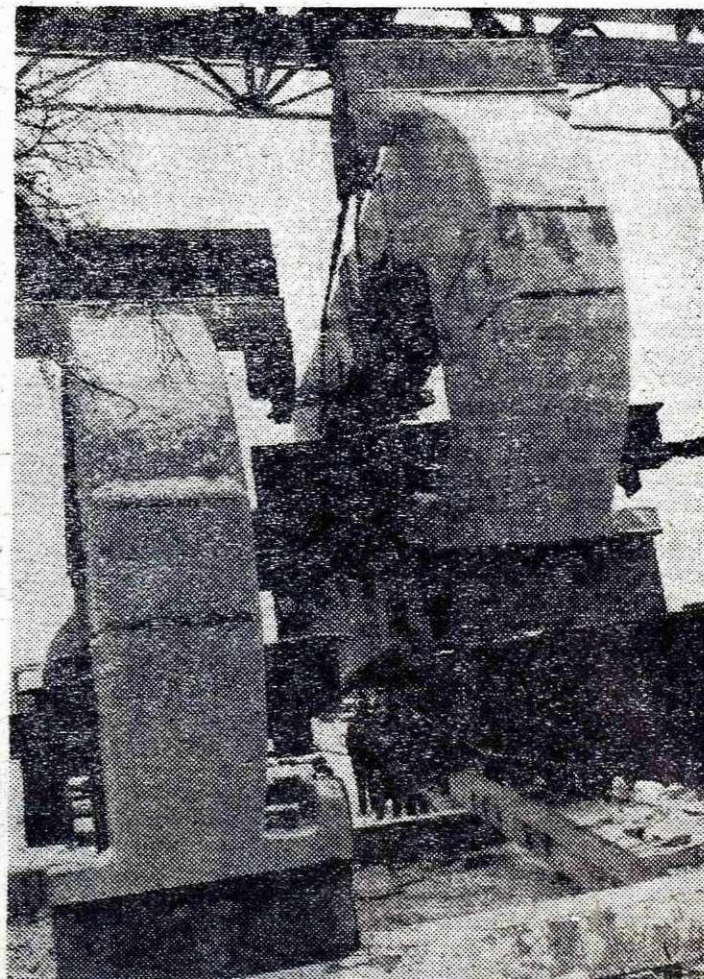
Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Ob 19.30 uri: V. Rabadan: KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

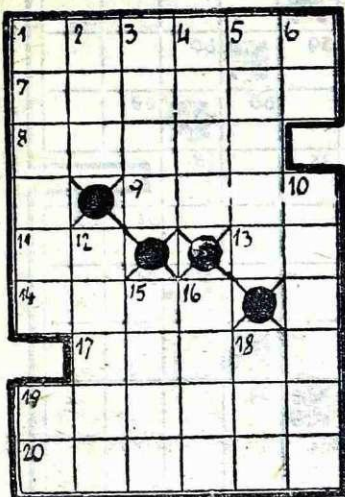

Na Blejski Dobravi so vskladiščili dve 90-tonske ogrodji za novo Slečko vlagarino na Belškem polju, ki smo ju dobili iz ZDA

KRIŽANKI

KRIŽANKA ŠT. 1

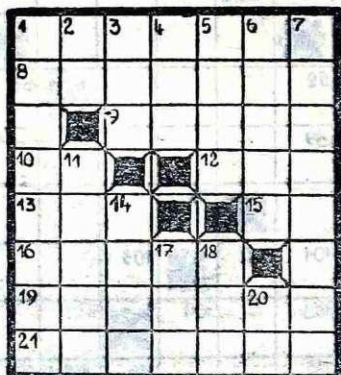
VODORAVNO: 1. rečno korito, 7. nevarno očesno obolenje, 8. tekmeč, 9. zimska padavina, 11. zadnji in prvi

niki, 15. poškodba, 16. polet, zanos, 18. hoditi, 19. začetnici nedavno umrlega slovenskega dramatika (Princeska in Pastirček).

KRIŽANKA ŠT. 2

VODORAVNO: 1. večje mesto v Indiji, 8. omikanost, izobraženost, 9. menih, 10. sa-

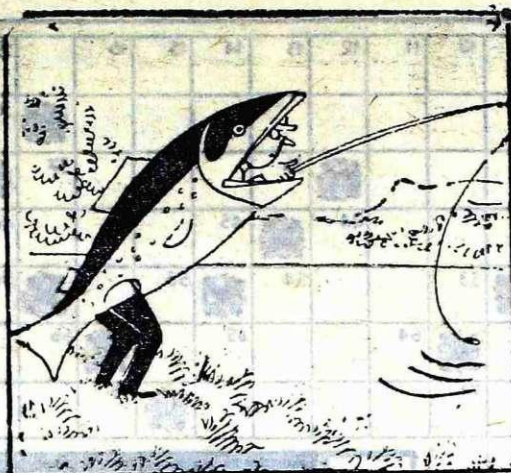

soglasnik abecede, 13. znak za krom, 14. pritok Rena v Švici, 17. posvetni in verski poglavar islama, 19. zaščitniki domačega ognjišča pri starih Rimljanih, 20. zelo trd kamen, ki ga uporabljajo za tlakovanje cest.

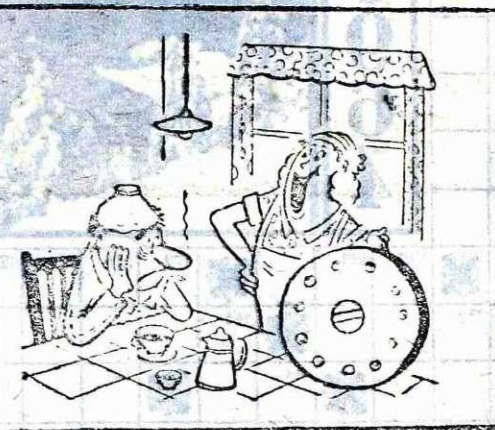
NAVPIČNO: 1. hrib nad javorniškiimi valjarnami, 2. števec, 3. pretep, 4. okrasni obroček v ušesu, 5. priimek slovenske filmske igralk (Manja), 6. znak za američij, 10. amorfna oblika ogljika, 12. rdečkasta kovina, ki jo zelo uporabljajo v elektroteh-

ni, 15. poškodba, 16. polet, zanos, 18. hoditi, 19. začetnici nedavno umrlega slovenskega dramatika (Princeska in Pastirček).

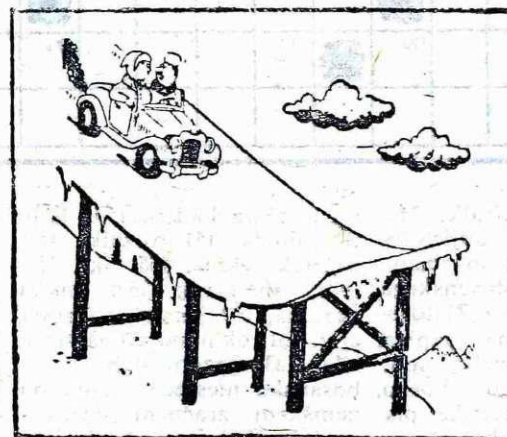
NAVPIČNO: 1. avstralsko lovsko orožje, 2. drugi samoglasnik in tretji soglasnik abecede, 3. budimpeštanski stadion, 4. žensko ime, 5. vrsta tiska, 6. krajše razprave, 7. strel, strelna razdalja, 11. nekdanji turški minister, 14. mesto na francoski rivieri, 17. halogeni element, 18. staroju-dovski kralj, 20. italijanski spolnik.

BREZ BESED

Sinoči si dejal, da boš to ploščo zaigral na gramofon

Bral sem, da je tu v okolici velika smučarska skakalnica

Žena, kaj pa je to?
Joj, kako velik molj!
!?!

Udobno res ni preveč, je pa zato toplo.

OBVESTILO

MESARSKO PODJETJE JESENICE nudi v vseh svojih poslovalnicah novoletni popust pri suhih šunkah, povezanih šunkah, suhih vratnikih in to od 900 na 750 dinarjev za kg.

Popust traja od 26. do vključno 31. decembra 1963.

Iz naše preteklosti

Bohinjske fužine

Fužine v Bohinju — v Bohinjski Bistrici, na Pozabljenem in v Stari Fužini se tudi lahko ponašajo z več stoletno zgodovino ter sta bili prvi dve ustanovljeni v 16. stoletju, dočim je Stara Fužina še mnogo starejša.

Okoli leta 1700 so bili lastniki teh fužin najmočnejši in najnaprednejši fužinarji bratje pl. Locatelli, od katerih so Vincenc, Jurij in Aleksander pokopani v cerkvi na Bitnjah.

Ceprav so bili Locatelli mogočni in bogati, so zaradi vladajočih razmer prišli v finančne težave in se zadolžili pri deželnem glavarju Gradiškanskem Francu pl. Pittoniju. Znano je, da so v vseh zadevah fužinarskega in rudarskega značaja odločali rudarski glavarji. Leta 1712 je zahteval rudarski glavar Franc Žiga Kapus iz Kamne gorice od Locatellijev, da urede svoje dolgeve pri Pittoniju.

Locatelli se je s pogodbo z dne 1. 12. 1712, ki jo je 19. maja 1713 potrdil omenjeni rudarski glavar, obvezal, da izroči fužino na Pozabljenem z vsemi pritliklinami in posestvom v izkoriščanje Francu pl. Pittoniju za odredeno vsoto. Od te vsote je dobil Locatelli en del za vzdrževanje, dočim so drugi del porabili za odplačevanje dolgov. Omenjeno pogodbo hrani naš tehnični muzej, je pa v zelo slabem stanju in zaradi tega

ni mogoče prebrati nekaterih podrobnosti. Ohranjena je tudi pogodba z dne 6. 10. 1723, ki se le v posameznih odstavkih nekoliko razlikuje od prvotno omenjene pogodbe. S to drugo pogodbo se je naslednik Aleksandra Locatellija Johan Baptist Locatelli obvezal, da preda Pittoniju v izkoriščanje tudi fužino v Stari Fužini za določeno vzdrževalno vsoto, za poravnavo dolga 5.512 goldinarjev in 18 krajcarjev. Za plačilo tega dolga je Pittoni prevzel to fužino v izkoriščanje za dobo desetih let.

Nekateri odstavki te pogodbe so zelo zanimivi in jih zato navajamo: v prvem členu pogodbe se je Locatelli obvezal dati v izkoriščanje celotno fužino in rudnik, kovnico za žblje, žago, mlin in pri-

padajoče pritlikline, veliko hišo ter še dve hiši, v katerih sta stanovala Gašperin in Grošelj. Poleg tega še hleve, vrtove in travnike. Za sebe je Locatelli obdržal dve stranski sobi v veliki hiši ter polovico kletnih prostorov.

V drugem členu pogodbe pa se Pittoni obvezuje, da bo izplačeval Locatelliju letno 800 goldinarjev vzdrževalnine in sicer polovico prvega aprila, drugo polovico pa 1. oktobra vsakega leta. Poleg tega si je Locatelli izgovoril še letno štiri tovore dobrega italijanskega vina, postavljene v Bohinj, v desetem letu pa fino holandsko tkanino za eno obleko z vsem priborom in klobukom ter par svilenih nogavic.

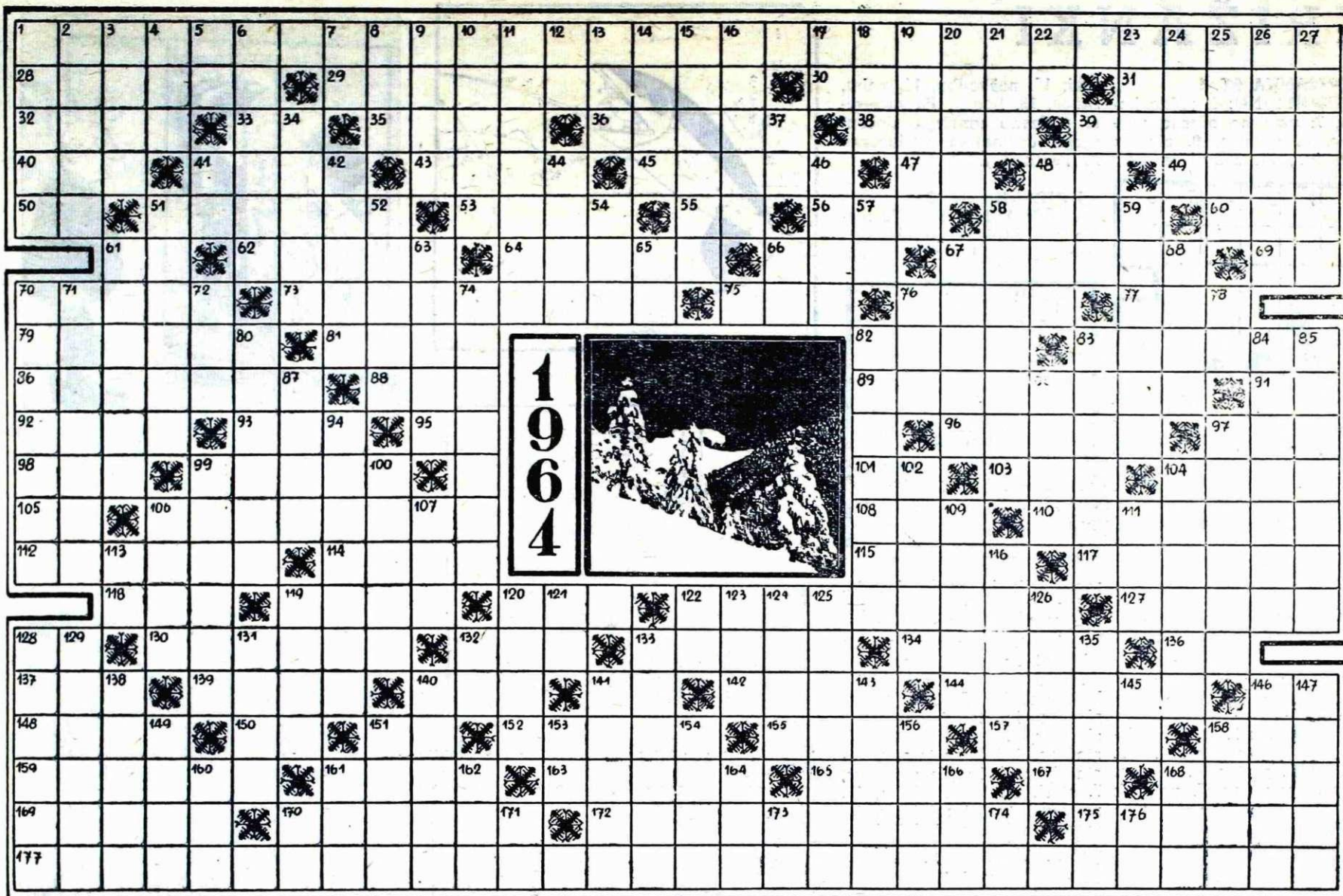
Tretji člen te pogodbe navaja obvezno vzdrževanje obratnih naprav in malih popravil na račun Pittonija. Pittoni se tudi obvezuje, da bo natančno izvajal vse protipožarne ukrepe. V primeru požara, brez krivde Pittonija in njegovih ljudi, se Pittoni

obvezuje opraviti vsa glavna popravila na stroške Locatellija ter so ugotovljeni pogoji, po katerih bi morebitno nastalo škodo obračunali. Če bi pa na željo Locatellija opravil Pittoni kake predelave pri teh popravilih, se Locatelli obvezuje vse te stroške poravnati v gotovini.

V petem členu pogodbe se Locatelli obvezuje, da v izkoriščanje vse k fužini pripadajoče gozdove, oglarska mesta in rudnike, vključno do bri rudnik v Kamniti dolini, ki ga je izkoriščal g. Grošelj. Pittoni pa se obvezuje, da bo iskal nova nahajališča rude ter se bo za ta dela posluževal Locatellijevih rudarjev, katere bo tudi plačeval iz svojega žepa. V primeru odkritja novih nahajališč rude se tudi obvezuje te za časa izkoriščanja dobro vzdrževati.

V osmem členu se Pittoni obvezuje, da bo ob vrnitvi posestev le-te vrnil v dobrem stanju.

(Nadaljevanje na 22. str.)

Vod.: 1. in 177. novoletno voščilo »Železarja«, 28. znan slovenski kipar, 29. medigra v glasbi, 30. mesto ob istoimenskem prekopu v Grčiji, 31. obrat, zavrtljaj, 32. velika kača, 33. začetnici slov. skladatelja in zborovodje (Starka za vasjo), 35. reka, ki teče skozi Firence, 36. glavni junak v najnovejšem slovenskem mladinskem filmu, 38. splet las, 39. hrib, ob katerega so stisnjene javorliške valjarne, 40. reka na Poljskem, desni pritok Visle, 41. tovarna usnjene galanterije v Domžalah, 43. kratica severnoatlantskega pakta, 45. del psevdonima slovenskega skladatelja Friderika Širca, 47. časovni veznik, 48. okrajšava za »starejši«, 49. pokrajina v Zadnji Indiji, 50. začetnici obratovodje livarn, 51. železniško križišče na Primorskem, 53. grafična storitev, 55. znak za tental, 56. pod, 58. najmanjši delec snovi, 60. ljubkovalno žensko ime, 61. španski spolnik, 62. obveznost tlačanov do grofa, 64. majhen avstralski medved, ki živi na drejvu, 66. pravoslavni duhovnik, 67. zmeraj, vedno, 69. začetnici izumitelja dinamita, 70. kalup, vzorec, 73. delavci na visoki peči, 75. tovarna avtomobilov v Priboju, 76. nestrokovnjak, 77. stari oče, 79. naš aspirin, 81. 81. dalmatinsko moško ime, 82. nemški pisatelj (Buddenbrookovi), 83. delo tiskarjev, 86. koroški zborovodja in komponist (Pavle), 88. trenje, 89. otočje v Bengalskem zalivu Indijskega oceana, 91. kazalni zaimek, 92. ime ita-

lijske filmske igralka Magnani, 93. orodje žanjic, 95. začetnici priimka in imena avtorja prvega slovenskega filma »V kraljestvu Zlatoroga«, 96. dolgoropa papiga, 97. tečaj, 98. nemški spolnik, 99. otroško vozilo, 101. začetnici slovenske pianistke, ki je že kot otrok samostojno koncertirala Doma in v tujini, 103. nadav, naplačilo, 104. mesto v Grčiji na reki Arakthos, 105. arabski žrebec, 106. del psevdonima slovenskega pisatelja Lovra Kuharja, 108. vodna žival s kleščami, 110. obuvalec, ki je posebno v letošnji ženski modi zelo zaželeno (edninska oblika), 112. ameriški dramatik (Lov na čarovnice), 114. ribje koščice, 115. država v jugovzhodni Aziji (glavno mesto Bagdad), 117. premier SSSR v času Informbiroja, 118. velika lesena posoda za tekočino, 119. spoj, 120. ptica pevka, 122. fotometer — naprava za merjenje svetlobe, 127. vrsta palme, 128. okrajšava za »športni klub«, 130. slovensko gradbeno podjetje, 132. kanon, strelno orožje, 133. naziv za kremo — izdelek tovarne Zlatorog iz Maribora, 134. krastača, 136. začetnici tudi nam znanega ital. pevača popevk, 137. medmet, ki posnema udarce, 139. rečna riba, 140. naš največji otok, 141. znak za mazurij, 142. slovenski skladatelj (Matija), 144. naprava, pristoj, 146. začetnici uslužbenca pravne službe naše železarne, 148. prelaz na Velebitu — tudi ime ameriškega filmske-

ga igralca Ladda, 150. osebni zaimek, 151. veznik, 152. začetek tekme, 155. akt, 157. tvar, materija, 153. tanka tkanina, 159. letalska akrobacija, 161. oklopno vojaško vozilo, 163. gozdni delavec, — bosansko mestece, znano po nemškem zračnem desantu med NOB, 165. prav tak, isti, 167. začetnici namestnika direktorja gospodarsko-računskega sektorja, 168. up — žensko ime, 169. izobrazba, 170. zobna gniloba, 172. lov za napredovanjem v službi, lov za kariero, 175. edini izvod, 177. glej 1. vodoravno.

Navp.: 1. del smučarske proge, 2. delavec v rudniku, 3. zemeljski plin, 4. obratovodja Javornika I, 5. znak za nerjavečo kovino, 6. povrtnina, podobna zelju, 7. stavčna nikalnica, 8. mejna reka med BiH in Hrvatsko, 9. tek čez drn in ..., 10. hišno božanstvo starih Rimljanov, 11. ljubezensko pesništvo, 12. 20. in 13. črka abecede, 13. okrajšan naziv narodne in univerzitetne knjižnice, 14. del gledališča, 15. ime predsednika SSSR, 16. del voza (množ.), 17. začetnici narodnega heroja, po katerem se imenuje počitniški dom v Opatiji, 18. primitivno strelno orožje, 19. žensko ime, 20. naš voditelj, 21. osebni zaimek, 22. začetnici priimka in imena vodje socialnega oddelka v naši Železarni, 23. svinčnica, grezilo, 24. ribje jajčce, 25. poljska ptica, 26. obmejno mesto na Primorskem, 27. tanka tkanina, 34. indijanska trofeja, 37. 3. in 21. črka abecede, 39. najvišji vrh Karavank, 41.

osebni zaimek, 42. optični izdelek, 44. mesto na otoku Cresu, 46. oddelek v naši železarni za toplotno obdelavo pločevine, 48. sotočje, 51. del ust, 25. sredozemska rastlina, stilizirana na korintskih stebrih, 54. vprašalnica, 57. začetnici slovenskega dramskega in filmskega igralca, 58. otok in zaliv pri Sardiniji, 59. večji kraj v Brdih, 61. mesto na Marici v evropskem delu Turčije, 63. tvorec, 65. znak za najlažjo kovino, 66. začetnici mladega slovenskega pevca popevk iz Kranja, 67. ime sopranistke Gerlovičeve, 68. snežni človek, ki ga pa še niso odkrili in baje živi visoko v gorah Himalaje, 70. vrsta cestnega tlaka, 71. ovrednotiti, podati mnenje, kritiko, 72. priimek kitajskega premiera (Ču En ...), 74. električna dvigala, brez katerih si ne moremo več zamisliti dela v industriji, 76. industrijska rastlina, 87. italijanski predlog, 80. nekdanji svetovni šahovski prvak, 82. vrsta opice, 83. slovenski tekač na srednje proge, član Kladivarja iz Celja, 84. nekdanji oficirski čin, 85. medalja, odlikovanje, 87. del hrbta, 90. koračnica, 94. pristanišče, 97. prekoračenje nekega ozemlja z letalom, 99. srednji, vmesni del, člen, 100. mesto v Makedoniji ob istoimenskem jezeru, 102. igra s kartami, 104. najvišja gora Turčije, 106. ograja, 107. obrat naše železarne, 109. izba, 111. tuje žensko ime — sopranistka Ondina, 113. latinska okrajšava za »mesto

pečata«, 116. egiptovski faraon, ki si je zgradil največjo piramido, 119. vrsta snega, 120. metalurško gorivo, 121. okrajšava za opus, 122. avtomobilska kratica za sarajevski okraj, 123. obdelan kos zemlje okrog hiše, 124. nrvnost, morala, 125. mesto v južni Finski, 126. gora v vzh. Srbiji, bogata na rudah, 128. smučarska disciplina, 129. pomorščak, ki je odkril Ameriko, 131. vrsta grma (beli trn), 132. okrajšava za tremolo, 133. vrsta kita, 135. Cincar, 138. pripomoček za pisanje, 140. vrh v Juličih, 141. nemška denarna enota (množ.), 143. zalivam s cinom, 145. medmet bolečine, 146. slovenski matematik, avtor učbenika višje matematike, 147. žlahtna kovina, 149. frnikola, grška boginja zmage, 151. dvojice, 153. »telovadno društvo«, 154. sotočnica Drine, 156. okrajšan naziv slovenske akademije znanosti in umetnosti, 158. obzir, vljudnost — glasbena ritmična enota, 160. oseba iz indijskega epa Mahabharata, 161. mariborska tovarna avtomobilov, 162. kesanje, obžalovanje, 164. oznaka na železniških vagonih, ki pomeni, da lahko z njimi vozimo v inozemstvo, 166. veznik, 168. mesto v Srbiji z elektronsko industrijo, 170. začetnici priimka in imena predsednika Zvezne ljudske skupščine, 117. oblika pomožnega glagola, 173. drugi samoglasnik in drugi soglasnik abecede, 174. osebni zaimek, 176. znak za nikelj.

Nagradni razpis

Današnja križanka, ki je za spremembo spet enkrat navedena, je nagradna. Reševalcem, ki nam bodo poslali rešitev, vpisano čitljivo v izrezan lik križanke, bomo z žrebom razdelili naslednje nagrade:

3.000 dinarjev
2.000 dinarjev
10-krat po 1.000 dinarjev

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo. Rešitve pošljite na uredništvo »Železarja« — Železarna Jesenice in v levi spodnji kot označite »nagradna križanka«, do torka 7. januarja 1964. Želimo Vam veliko zabave in uspeha pri reševanju križanke in veliko sreče pri žrebanju. Izid žrebanja bomo objavili v naši prihodnji številki, ki izide 11. januarja.

Bohinjske fužine

V devetem členu je odredeno, na kakšen način bodo poravnani dolgovi, ki jih imajo zaposleni delavci pri fužinarju.

V desetem členu je dogovorjen način odpovedi, v primeru, da eden od pogodbenikov namerava sklenjeno pogodbo odpovedati. Odpovedni rok je eno leto pred iztekom desetletne dobe in to pismeno. Na ta način je omogočeno Pittoniju, da lahko podela vse zaloge, ki si jih je ustvaril ter da od svojih dolžnikov lahko izterja dolgove. Če pa kdo od pogodbenikov pogodbe ne odpove, se ta podaljša še za tri leta ter je potem odpovedni rok samo štiri mesece.

V enajstem členu pogodbe ureditvi pogodbenika, da sta sklenila pogodbo za sebe in svoje dediče ter da jo bosta nepreklicno tudi upoštevala. Pri tem se obvezuje Locatelli, da bo ščitil Pittonija, v kolikor bi drugi upniki pozikovali navedeno izpodbijati. V potrditev vsega sta napravljena dva popolnoma enaka izvoda te pogodbe, ki ju pod podpisoma obeh potrdi še višji rudarski sodnik na Kranjskem.

Napisano v Bohinju v Stari Fužini, dne 6. oktobra leta 1723.

Izpolnili so letni plan

Obratom, ki že delajo za leto 1964, se je v torek, 24. decembra, pridružila še težka proga obrata Javornik I. Člani tega kolektiva so ta dan ob 10.30 zvaljali zadnjo količino ingotov in tako tudi količinski izpolnili letošnji proizvodni plan. Iskreno čestitamo!

Prav ta dan pa so slavili pomembno zmago tudi na progi 340 v istem obratu. Sodelavci z dnevnice Jurčič so z mojstrom Homcem na čelu dosegli doslej največjo proizvodnjo na eni dnini, in sicer 50.117 kg zvaljanega tračnega železa. Čestitamo k temu delovnim uspehom in želimo, da bi bilo v novem letu podobnih uspehov še več!

Montaža žičnice na Kresu

Opravili so 7200 prostovoljnih delovnih ur

Odbor za izgradnjo smučarske vlečnice na Kresu je te dni poslal obširno poročilo o doslej opravljenem delu upravnemu odboru Železarne Jesenice. Iz omenjenega poročila objavljamo nekaj najvažnejših podatkov, ki kažejo, da je bilo v razmeroma kratkem času opravljeno obsežno delo ter je vlečnica pripravljena za obratovanje.

Ker je naše podjetje dovolilo, da člani kolektiva lahko v svojem prostem času v vzdrževalnih obratih na Javorniku izdelajo vse potrebne

dele za vlečnico na Kresu, smatra odbor za izgradnjo žičnice oziroma vlečnice, da samoupravnim organom železarne poroča o opravljenem delu, trenutnem stanju ter nalogah, ki ta odbor čakajo v bližnji prihodnosti.

Iz poročila je razvidno, da je odbor zaprosil za izdajo gradbenega dovoljenja in poskrbel za to, da je delo tega odbora vsklajeno z veljavnimi predpisi in zakonskimi določili s tem, da je Stanovanjska skupnost Javornik-Koroška Bela prevzela vlogo investitorja. Vsa terenska dela so v glavnem že opravljena in ne bodo ovirala obratovanja žičnice. Razširili so tudi smučišče. Vse kaže, da so člani odbora imeli največ težav pri izgradnji spodnje postaje, kjer še ni zgrajena uta — streha za pogon in osebo, ki bo nadzorovala obratovanje. Tudi vlečnica zaenkrat ne bo obratovala s polno zmogljivostjo 600 ljudi na uro, ker so morali zmanjšati hitrost obratov. Hitrost vlečnice so morali zmanjšati zaradi navijalnih bobnov, ki bi jih morali dobiti iz uvoza. Ker so navijalni bobni prav takšni kot v Kranjski gori, imajo dogovor, da bodo lahko izdelali prototip ter bo vlečnica lahko s polno zmogljivostjo začela obratovati v prihodnji sezoni.

Pri izgradnji vlečnice je so-

delovalo 95 mladih ljudi, opravljenih pa je bilo 7200 prostovoljnih delovnih ur, v glavnem pri izdelavi opreme, pri terenskih delih, projektiranju ter montaži vlečnice. Odbor za izgradnjo vlečnice se je v zadnjem času sestal vsak teden in skrbel za to, da je delo potekalo brez motenj in zastojev. Z montažo sider in izravnavanjem terena bodo gotovi do konca letošnjega leta, ko bo začela vlečnica poskusno obratovati.

Za izgradnjo vlečnice na Kresu vlada veliko zanimanje, zato so smučišča razširili. Vse potrebno so pripravili tudi za posek lesa na prostoru, ki je zapadno od vlečnice, tako da bo sedanje smučišče še večje. Pred kratkim so si vlečnico ogledali tudi smučarski strokovnjaki in bili mnenja, da je treba vlečnico podaljšati še za 60 metrov. Izdelati bo treba še eno vmesno stojalo in vplesti okrog 120 metrov žične vrvi. Tako bi dosegli večji čas, ki ga porabi smučar od ene do druge vožnje in bi pri isti zmogljivosti vlečnice lahko smučalo 60 ljudi, ki ne bi imeli težav zaradi obratovanja žičnice.

Odbor za izgradnjo žičnice — vlečnice na Kresu se samoupravnim in operativnim organom naše železarne iskreno zahvaljuje za razumevanje ter vsem tistim, ki so pomagali pri izgradnji samega objekta in s tem omogočili, da bo Kres postal v še večji meri zimsko-sportno in rekreacijsko središče — zbirališče mladih ljudi.

Pogovor s trenerjem ZKL Brno

Trener češkega prvaka ZKL BRNO Banžek je po končani tekmi rade volje odgovoril našemu sodelavcu na nekaj vprašanj.

»Kako ste zadovoljni s tekmo?«

»Z današnjo tekmo sem zadovoljen in tudi led je bil dober.«

»Kako igrajo naši hokejisti?«

»Igrajo zelo dobro. Odlikujejo se po dobrih protinapadih, vidi pa se, da jim manjka težjih srečanj, ki bi jih morali imeti najmanj dvakrat tedensko.«

»Pred leti ste imeli priliko videti jugoslovansko hokejsko reprezentanco in si ustvariti mnenje o jugoslovanskem hokeju. Kaj sodite o tem po današnji tekmi?«

»Res je, pred petimi leti sem lahko videl igro takratne jugoslovanske reprezentance. Če jo primerjam z današnjo igro vašega moštva, lahko rečem, da je opazen zelo viden napredek. Vašemu moštvu primanjkuje več streljanja na vrata ter bolj točne podaje ploščice.«

»Vaše moštvo je pred srečanjem z Jesenicami odigralo tekmo z moštvom KAC. Vaše mnenje o obeh?«

»Bre zdvoja je moštvo HK Jesenice veliko bolj perspektivno kot moštvo KAC iz Celovca, katerega udarna sila so v glavnem kupljeni igralci.«

Iz tega razgovora s trenerjem Banžekom, ki moštvo osemkratnega prvaka ČSSR trenira že več let, lahko sklepamo, da je jeseniški hokej na pravi poti.

MEDNARODNO SREČANJE KEGLJACEV NA LEDU

V nedeljo dopoldne je bilo 3. mednarodno srečanje kegljacev na ledu. Na ledu se je javilo 13 ekip in sicer 8 z Jesenic in 5 iz Avstrije. Ker so Jeseničani že veliki mojstri tega športa, so tudi rezultati temu primerni:

1. Jesenice (Langus) 18 točk
2. Arnoldstein (Avst.) 16 točk
3. Jesenice (Hudrič) 14 točk
4. Jesenice (Železnik) 14 točk

Tekmovanje je zelo dobro uspelo.

Obvestilo

Obveščamo vse člane kolektiva in upokojujence Železarne Jesenice (graditelje hiš in garaž), naj v zimskih mesecih nabavljajo odpadno betonsko žico, ko jo imamo dovolj na razpolago. V času gradbene sezone bo verjetno spet betonske žice primanjkovalo kot v letu 1963.

Prav tako pohitite z vpisom za žgano apno v zimski sezoni.

Referat za malo prodajo

POPRAVEK

V 51. številki »Železarja« sta se zamrinili dve neobjavljeni tiskovni napaki. Pri objavi članka »Doslej največja prometna nesreča v železarji«, bi moralo biti na 1. strani napisano, da je materialna škoda ocenjena okrog 50 in ne 80 milijonov dinarjev.

Podpis k sliki, ki je bila objavljena na srednji strani, pa bi se moral pravilno glasiti: Predsednik Centralnega komiteja ZMS Tone Florjančič v razgovoru s predstavnikoma naše mladinske organizacije na letni konferenci. S tem popravljamo obe napaki.

ŽELEZAR

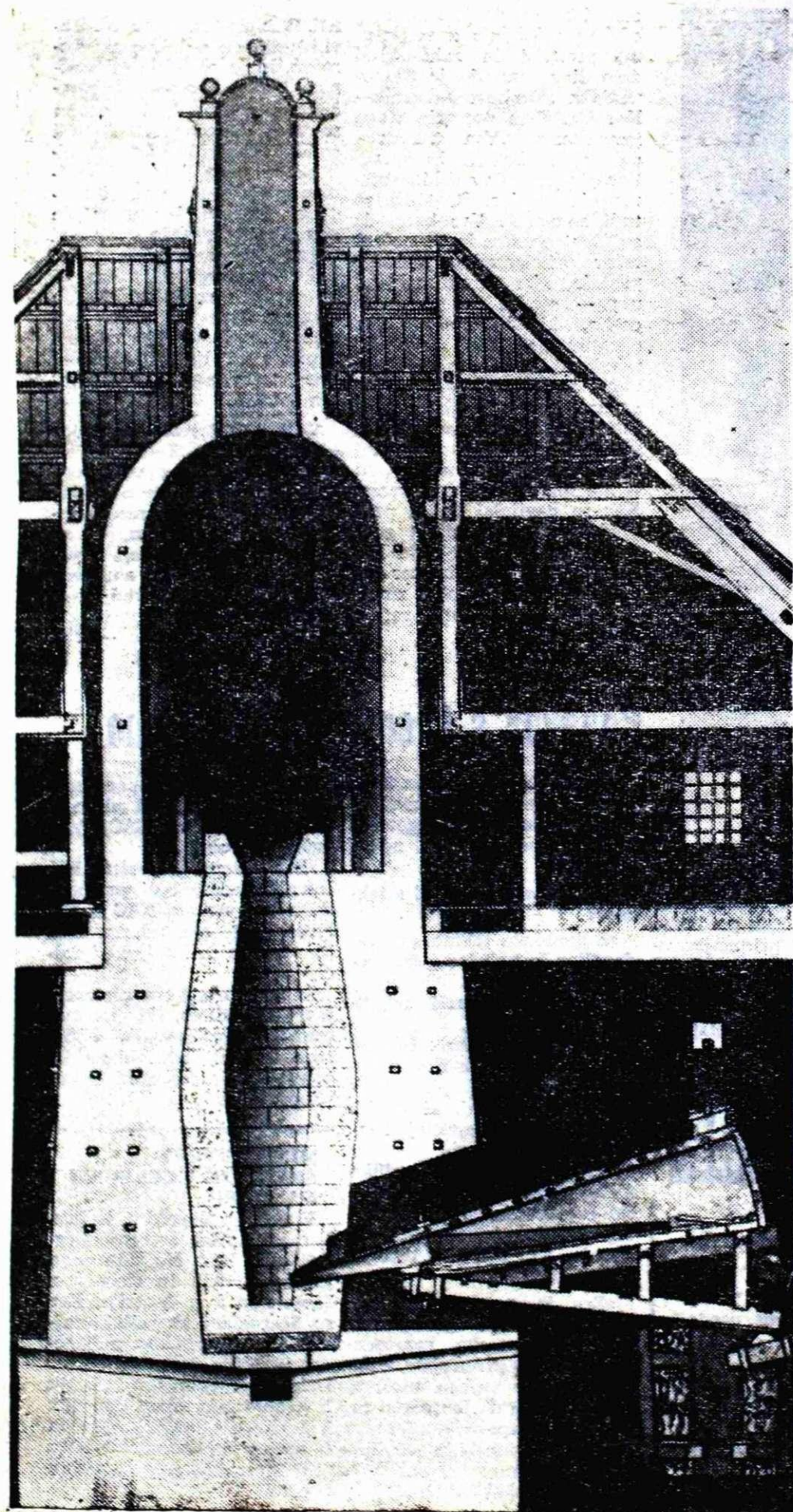
ŽELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Skopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice, Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

Vstopamo v novo leto, jubilejno leto. Naša železarna bo v tem letu praznovala svoj 95. rojstni dan. Da, petindevetdeset let je že minilo, odkar je cesarsko-kraljevska deželna vlada v Ljubljani, ki jo je zastopal Metternich, odobrila ustanovitev nove delniške družbe pod imenom Kranjska industrijska družba ali krajše KID.

Dolga vrsta let je to! Mnogo generacij se je od takrat že izmenjalo, mnogo sprememb so doživeli ljudje in tovarna.

1869

Shematičen prikaz nekdanjega bohinjskega plavža v prerezu

Prihodnje leto

Ob vstopu v novo leto 1964 se moramo vsi zavedati, da bo to leto od vseh nas zahtevalo največja prizadevanja tako v naši došednji proizvodnji kot pri rekonstrukciji in začetku uporabljanja novih naprav v okviru rekonstrukcije. Te tri obsežne naloge moramo takoj na začetku novega leta pravilno spoznati in se z njimi spoprijeti, če jih bomo hoteli med letom tudi uspešno izvesti. Naloge so obširne in bodo zahtevale od vsakega člana našega kolektiva požrtvovalno sodelovanje, mnogo pa je tudi težkih in njihovo uresničevanje bo zahtevalo ne le pripravljenost, ampak tudi mnogo strokovnega znanja in izkušenj, to je na vsakem mestu res celega človeka.

Pri dosednji proizvodnji moramo bolj energično in dosledno krepiti proizvodno disciplino, točno upoštevati predelave ter obdelave jekla, predpisane postopke in način strogo kontrolirati tehnološki proces, izboljšati kvaliteto, znanstveno in sistematično raziskovati napake v obstoječi proizvodnji oziroma delati na napredku proizvodnje z uvajanjem sodobnih postopkov in novih kvalit in nadaljevati z borbo za zmanjšanje proizvodnih stroškov. Pri tem pa moramo v 1964. letu še vedno računati s težavami neenakomernega zasia, nekvalitetnega koksa, mazuta, apna itd., čeprav smo za odstranitev vseh teh težav podvzeli mere pri dobaviteljih. Ne bi bili realisti, če bi si domišljali, da bomo vse to spremenili čez noč brez uporne borbe vseh, ki imajo s tem opravka. Zlasti moramo v tem letu posvetiti vso skrb izboljšanju naše energetske bilance. Znižanje porabe koksa s samohodnim sintrom in injektiranje tekočega goriva v visoke peči mora v tem letu že pokazati stalne rezultate. Poraba kalorij na tona jekla se mora povrniti zopet v normalne mere, kar velja tudi za ogrevalne peči valjarn. Groba analiza, napravljena za posvetovanje toplotnih tehnikov v okviru Združenja jugoslovanskih železarn na Metalurški fakulteti v Ljubljani, kaže, da porabimo 1,5 do 2 milijona kcal kalorij na tona jekla več kot

naši sosede, bodisi na zapadu ali na vzhodu. Material, ki gre v odpadke ali pa v slabšo kvaliteto zaradi zamenjav, predstavlja vrednosti, ki gredo v stotine milijonov; zamenjave nikoli ne moremo opravičevati s kakršnimkoli »objektivnim« vzrokom. Z izpolni smo na spodnjih mejah in v mnogih obratih že leta ne napredujejo, ponekod celo nazadujejo. Poraba raznega pomožnega in potrošnega blaga je večinoma v porastu, ki je večji, kot bi ga lahko opravičevali s kakršnimkoli premikom v kvaliteto.

V drugi polovici leta 1963 smo v tej borbi že storili prve korake in dosegli prve, sicer še nezadostne uspehe, ki pa niso bili plod skupnega teamskega dela v posameznih obratih. Tako skupno delo, da cela proizvodna skupina dela kot vigrana ekipa z medsebojno podporo, z medsebojnim vsklajenim delom, da šele res prave rezultate in predstavlja tudi pravi socialistični odnos do dela. Ker pa tega v mnogih naših, zlasti glavnih proizvodnih obratih ni, je prav to velika rezerva, ki jo bomo morali v letu 1964 izkoristiti. Če pogledamo, kateri naši obrati so v zadnjih dveh letih v svoji proizvodnji in proizvodnosti pokazali uspehe, lahko hitro ugotovimo, da so to obrati, ki so najprej našli pravilne odnose pri delu in ki predstavljajo enoten kolektiv — od obratovodje pa do poslednjega fizičnega delavca.

To, kar velja obrat, pa še za ves naš železarno. Na ko mnogo p letna tradicij železarjev, k potomci zast kolektivu. To ramo, da smo nosti k jeser zadnjih letih in da še vedr dicio nadom da smo sedaj ci naše želez odgovorni za nje.

Vprašanje kom, ki so b letih prenik nem rešeno vrednostnaš šala okrog I narjev. Od d gledu nimam kovati, razen nam potrebni izdelkom po Sedaj je na znižanjem p škov ustvari čanje svojega leg omenjeni morali racio proizvodnjo t segi v samo d izvodnje, v p vanjem asort smo pri zah dali na to, d li program p tega in trakas ramo pa še vatj le proiz daje ugodne nomske rezul usmerjanje n naše potrošn za nas in ga mo le postoj

Pri rekonst bo v letu 1964 montaža novil jev. Ta mont biti samo del varišev, ki so nih sredstev, pet stvar cele rata, v katere za in pa ce

21. avgusta 1869 so dobili delničarji nove družbe, imenovane Kranjska industrijska družba, odobritev za njeno osnivanje. Med drugim v tej listini tudi beremo:

»Gospod minister notranjih del je sporazumno z ostalimi udeleženi ministri odobril naslednikom Karla barona Zoisa skupno z gospodi L. C. Luckmannom, V. Seunigom, C. Holzerjem in A. Dreom osnivanje delniške družbe v Ljubljani pod imenom »Kranjska industrijska družba v smislu priloženih statotov.

Ljubljana, dne
21. avgusta 1869

Za C. K. deželnega predsednika

Metternich

*Paul von...
Original...
Exemplars mit...
Instituting...
in the year 1869...
Ljubljana...*